

Naročnina

za državo SHS:
na mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:
mesečno Din 50

Sobotna izdaja:
celoletno

v Jugoslaviji Din 60
v inozemstvu 80

SLOVENEČ

5 tedensko prilogo „Ilustrirani Slovenec“

Cene inseratov:

Enostolpna petilna vrsta
mal oglasi po Din 1.50 in
Din 2.—, večji oglasi nad
45 mm višine po Din 2.50,
veliki po Din 3.— in 4.—,
oglas v uredniškem delu
vrstica po Din

Pri večjem naročilu popust.

Izhaja vsak dan izveniš
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri zjutraj.

Poština plačana v polovici.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6 III. Rokopisi
se ne vračajo: nevrnjeni pisma se ne spre-
jemajo. Uredništvu telefon 50, upravništva 528.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Čekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inserate) Sara-
jevo 7.563, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.

Zmagovito dete.

Danes pred tisočdevetstošestindvajsetimi leti so se položili temelji krščanske kulture celemu svetu. Z rojstvom Izvičarja sveta se začela nova doba, ki je bila pred njim po prerokih, pesnikih, filozofovih sicer pripravljena, toda se je šele po Njem dovršila v celoti.

Pred njim je slonela človeška družba na kruti sili, samovolji aristokratskih družin, samodržstvu tiranov ali samopaštvu meščanskih laždemokracij. »Polis«, grška občina, je bila enako zgrajena na popolnem brezpravju nižjih slojev kakor veliki rimski imperij ali barbarska krdela Germanov. Kdor ni bil rojen iz aristokratov, kdor se je zadolžil, kdor ni mogel več živeti od male ali srednje posesti, ki so jo uničevale večne vojne, ogromni davki in pohlep latifundistov, kdor je bil vjet v vojni ali kaznovan za civilne prestopke, se je izpremenil v sužnja, subjekt brez prava, kakor živina. Končno je izginila zadnja sled ljudovladja in ogromno cesarstvo je bilo igrača v rokah par razuzdanecev, okrutnežev in avanturistov, postavljencev na kupljeni tron od vojaških tolp. Človekoljubna filozofija pa je bila brez moči, v kolikor ni bila gola obri v zabavo prenasršene gospode, vera v malike je bila v posmeh vsakemu pametnemu človeku, dobra samo, da kroti zraven brezplačnega kruha in cirkuških iger brezdelno množico velikih mest.

Tedaj se rodi v neznani vasi iz zaničevanega judovskega plemena detece, ki mu lastni rojaki očitajo pozneje neznatno pokolenje iz rokodelskega stanu, ga napadajo, da je družji z izmečki človeške družbe in se postavlja nad običaje in postavbe. Ne poteče veliko, pa pripnejo tuji rablji »upornika« na križ, ki je kazen za sužnje in razbojnike. Potem pa preteče nekaj stoletij, ko se njegov verniki skrivajo po katakombah in s potoki krvi poplačajo svobodo svoje vere, ki ob razpadu imperija slavi svoje zmagovalce pod genijalnim cesarjem, ki mu je mati gostilničarka iz Trakije, velika žena in svetnica. In zopet stoletni boji z orientalskimi krivoverstvi, potem naval barbarov, potem propadanje, potem zopet dvig do srednjeveške teokracije, dnevi slave in gorečnosti, ko se zdi, da se vsa Evropa združi v krščansko ljudovlado, potem zopet borba s cesarskim in knežjim absolutizmom, nemško reformacijo, nacionalizmom in regionalizmom, potem zopet vzcvit, zatem pa vnovič naval racionalizma, prosvetljenstva, materializma, kapitalizma, in zopet se dviga cerkev betlehemskega deteca in predočuje svetu mir, ljubezen, bratstvo in edinstvo, kakor ga je propadajočemu poganstvu... A sredi vseh borb, tudi v dobah najbujnejšega propadanja, ko se zdi, da gre vse navzdol, drži človeštvo tisto smernico, ki končno iz vseh prevarov izhaja zmagovalna, ki po vsaki katastrofi pomakne človeštvo naprej v višje, smerica, ki jo je dalo betlehemske dete: da smo božji otroci, da smo v Boga bratje, da smo vsi na svetu ena družina, da je najvišji blagor duhovni, moralni napredek, da je duša več kot vse bogastvo sveta, da je najnižji lahko najvišji, da ljubezen in moralna solidarnost premoreta več kot sila in kapital, da se v nas in po nas pripravljajo kraljestvo božje na zemlji. In vsi nasprotni toki in struje — racionalizem s svojo plehko humaniteto, liberalizem, socializem, boljševizem, — vsi so pod vplivom njegovega nauka, nehoti pomagajo končni zmagi njegove vere, so le potvorba njegovih idej, ki se k njim prebojuje človeštvo v prevratih, mukah, zmohtah in iskanju.

In kdo je bil ta, ki se je rodil na slami v judejski vasi, pa se zanj in proti njemu borijo stoletja za stoletjem milijoni, ki je na njegovem oznanilu zgrajena kultura vsega izomikanega sveta, ki mu služijo tudi nasprotniki v blodni misli, da ga premagajo in prekrsijo, pa le gnojijo tla za semena njegove misli? Ni bil moder kralj, ne filozof, ki bi gradil sisteme, ne izmerjen in umerjen filantropičen moralist Mark Aurelovega kova, ne zaničevalec sveta, ne orientalski mag, ne prištevni misterijev, ne entuzijast, anarhist, spiritalist, socialni utopist ali prevratnik, ki bi sanjal in hotel nemogoče. Nihče pred njim, nihče za njim ne spada v njegovo kategorijo. Nihče se ni mogel nazvati kakor se je on: vir večnega življenja, življenje samo,

luč, ki sveti svetu, pa ni od tega sveta, ki je bil že, preden je bil Abraham, ki je vstajenje in življenje, ki vekomaj ne umrje, kdor veruje vanj. Le Bogočlovek more to o sebi reči. In da je res življenje, dokazujejo milijoni, ki jih je oživil, ki so šele v njem našli svoj mir in svoje blaženstvo, dokazuje njegov evangelij.

DR. A. KOROŠEC:

Mir.

Mir si voščimo o Božiču. Našemu parlamentarno-ustavnemu življenju ni treba želeli miru. Uživa ga v polni meri. Novi parlament še ni leto star, že ga muči skleroza arterij. Pada v nezavest, v nedelavnost. Počuti se slabega, in politični avgur mu prorokujejo smrt, nekateri spomiladi, drugi jeseni. Misli se sicer tudi na vbrizgavanje z rekonstrukcijami, a nihče ni prepričan, da bi mu to moglo za dolgo pomagati.

Parlamenti vseh večjih centralističnih držav so bolni. Italijanski parlament je dal v svoji slabosti Mussoliniju pooblastilne zakone in z njimi brez formalnega kršenja ustave diktaturo. Francoski parlament je prešel v roke majhnega kroga poklenih politikov. Za težje resno delo ni sposoben. Glavna skrb njegova je, kako bi najhitreje zrušil vsako novo vlado. Po deželi so nezadovoljstva s parlamentom in regionalistično gibanje narašča. Na Angleškem so stranke v početku notranjega razkroja, ne edine v svojih ekonomsko-socialnih pogledih in polne nezadovoljstva radi neupoštevanja pokrajinskih potreb. Dvostrankarski sistem je propadel, v vseh treh strankah se pojavljajo nove struje z novimi vidiki. Španski parlament je razgnan, a tudi diktatura s svojim centralističnim aparatom ni uspela, in zopet čitamo, da se misli na ustvarjanje zgodovinskih pokrajin z avtonomijami. Parlamenti centralistično urejeni držav so nesposobni za naloge, ki jih po vojnem času stavijo do njih silovito diferencirane vsestranske potrebe naroda in pokrajin.

Naš parlamentarni obrat je precej sličen francoskemu. Živimo v neprestanih krizah, volitvah in počinčah. Naš parlament ima zvrven organske bolezni še svojo posebno bolezen. Ni roke, ki bi ga vodila pri vztrajnem in smotrenem delu. Pašič je star in bolan, a Radić ni za mirno, resno delo, on potuje, zbira, govori, demantira. Za bolne kralje predvdeva ustava regentstvo, za stalno bolne ministrske predsednike nimamo leka. Cela država, vsi narodi moramo trpeti in nihče nima poguma, da temu napravi konec. Mini-

ki je odrešil svet, dokazuje strašno trpljenje, ki ga izkuša človeški rod, kadar se oddaljuje od njegove resnice. Ne sila, ne kakršenkoli socialni sistem, ne še tolika umska prosvetljenost in znanje, ne še tako razvita tehnika, nič ne odreši človeštva kakor samo On s svojim naukom o dejavni ljubezni.

strstva nič ne delajo, ministri nič ne delajo, parlament nič ne dela. Za tako nedelavnost je parlamentarno-ustavni aparat pač predrag. Njegov ugled pred narodom pada. Na svoj račun bodo prišli samo oni, katerim je široko zamišljena demokracija napoti, ki špekulirajo na absolutizem in diktaturo z geslom: narod molči in plačuj!

Po svoji zunanji strukturi še sedanjí parlament ne bi moral umreti. Številčno tako močne vlade ne bomo zopet kmalu imeli in tudi ne tako enostavno sestavljene samo iz dveh strank. Zato bi mi iz opozicije želeli da se vlada na delu zruši, a ne na intrigah, ambicijah, simpatijah in antipatijah, ki vsled slabotnega šefa vlade v njenih vrstah tako bohotno uspevajo, da postaja kaos nepregleden.

Dela je dovolj. Ravno sedanja vlada je dovolj jaka, da bi mogla predložiti marsikateri zakon, kateremu tudi opozicija, vsaj v načelu, ako že ne v vseh posameznostih ne bi imela nič ugovarjati, n. pr. reformo neenakih davčnih zakonov. Avstrijske kape so železnikarjem hitro konfiscirali. Dobro! A avstrijskih in madjarskih davčnih zakonov še do danes ne, čeprav nas Slovence in Hrvate bolj pritiskajo nego one kape. Tu še smemo imeti avtonomije, kajpada samo za napajanje centrale. Pri tej davčni reformi bi se moglo tudi lepo pokazati, da li bi že Radićevci imeli poguma, da ob tej priliki bodočim avtonomijam ali federacijam že v naprej zagotovijo finančno samostojnost.

Sedanja vlada je tudi dovolj močna, da zniža vojaški kontingent, ki je za davčno moč in za število prebivalstva previsok. Brez tega znižanja je vsako znižanje davkov nemogoče in so majhni popusti le pesek v oči krvavečega ljudstva, ker se na drugi strani proračun ne prebota strašno zvišuje. Zadnji proračun okoli 11 milijard, bodoči okoli 14 milijard!

O Božiču naši vladi in našemu parlamentu želimo miru, uživala sta ga več ko dovolj že pred Božičem. Želimo dela, dela in zopet dela!

Italijanski imperij.

MUSSOLINIJEVE IZJAVE ZA AMERIŠKI TISK.

Newyork, 23. dec. (Izv.) Agencija »United Press« je razposlala ameriškim listom izjave italijanskega ministrskega predsednika Mussolinija, ki jih je podal njenemu poročevalcu Morganu. Mussolini pojasnjuje fašistiške upravne, parlamentarne in sindikalne reforme kot potrebo novih razmer. Na vprašanje kakšne cilje zasleduje italijanski imperializem, je odgovoril Mussolini, da je to enostavno volja do življenja in moči, ki je lastna vsem živim organizmom. Vsak narod, ki mu preostajajo sile, teži po mirni gospodarski penetraciji v svet, po razširjenju svojega intelektualnega in moralnega vpliva. Tak imperializem je propovedoval tudi Roosevelt in Amerika ga izvaja. Italijanski imperializem ne pomenja nikakega določnega teritorialnega osvajanja, marveč le normo moškega, odločnega in četrba borbenega nastopanja v mednarodnih vprašanjih. Zgodovina pozna zgled, ko se je potem pogodb in mirnih odločb doseglo trdnje in pravičnejše ravnotežje sil. Upa, da bo tudi Italija, ko se za to ponudi prilika, potem transakcij dosegla pravični delež, ki ji gre. — V vprašanju podmorskih čolnov se je Mussolini izjavil proti njihovi odpravi, češ da bi bile s tem krivično prizadete revnejše obmoške dežele, ki nimajo denarja, da bi si gradile v obrambo svoje obale velike vojne ladje.

FRANCIJA ZAHTEVA POVRČILO DOLGOV

Rim, 23. dec. (Izv.) Francoski poslanik Besnard je obiskal državnega tajnika Grandija in mu izrazil željo francoske vlade, da Italija čimprej uredi vprašanje »svoje« vojne dolga Franciji.

Italijansko prodiranje v Albanijo.

Rim, 23. dec. (Izv.) Po poročilih rimskih listov so iz Italije izvozili v Albanijo v prvih devetih mesecih tega leta za 51 milijonov lir raznega blaga, celo lantsko leto pa samo za 33 milijonov. Iz Albanije so izvozili v Italijo za 36 milijonov lir blaga. Na gospodarskem polju Italija tiho prodira v balkanske države. To je nevaren znak, kajti izkušnja uči, da sledi gospodarskemu prodiranju kmalu tudi odgovarjajoča politična akcija.

PREDSEDNIK COOLIDGE IN RAZOROŽITEV

Newyork, 23. dec. (Izv.) Predsednik Coolidge je imenoval člane delegacije, ki se udeležijo pripravljene konference za razorožitveno konferenco.

KOMUNISTIČNA AGITACIJA.

Budimpešta, 23. dec. (Izv.) Zaradi komunistične špijonaže je policija prišla in zaprla upokojenega dvornega svetnika Mariča. Marič je prebival zadnje čase v Novem Sadu in tam zbiral razne gospodarske, politične in vojaške podatke, ki zanimajo sovjete. Mariču je pomagal neki bivši bančni uradnik Kulčar, ki ga je policija tudi prišla. Pri obeh so našli mnogo obtežilnega materiala in večjo vsoto denarja, ki jo je prejel Kulčar baje od sovjetskega poslanstva na Dunaju.

RUSKO-TURSKA POGODBA.

Carigrad, 23. dec. (Izv.) Listi pišejo o novi rusko-turški pogodbi, ki ni važna samo zato, ker je sklenjena v trenutku, ko je Društvo narodov prisodilo Mosul Angliji, ampak še bolj zato, ker se jo mora smatrati kot odgovor na lokarnsko pogodbo.

K praznikom in novemu letu.

V novem letu naj bi se vsi narodi vsaj polagoma približevali »miru Kristusovemu« v kraljestvu Kristusovemu.

V naši prelepi državi naj podeli Bog pravo modrost vsem, ki imajo v rokah njeno upravo. In sicer vso modrost, ki je potrebna, da z močno roko ukrenejo to, kar je na korist vseh treh narodov, kar je torej pravično.

Nam Slovincem želim neomahljivo stanoovitost v prizadevanju za dosego naših svetih namenov, ki naj nas same in tudi državo tako usmerijo, da bo srečna, zadovoljna in mirna v sebi in mogočna na zunan.

Posebno pa želim vsakemu poedinemu strah božji, ki varuje greha in pridobi od Boga blagoslov za osebno in javno delovanje.

Naj uspevajo naši časniki in naše mnogostevilne organizacije, ki naj nas vse združijo v delu za pravo krščansko omiko. Amen.

Anton Bonaventura Jeglič,
škof ljubljanski.

Lavantinskim vernikom.

Božič prihaja. Pri oknu Slomškovega doma stojim in zrem tja na stolnico, obsevano od zadnjih žarkov zimskega solnca, ki zahaja preko našega Pohorja. Moj duh pa plava po širni vladikovini in Vas objema vse, prav vse, ki bivate ob Savinji in Dravinji, ob Savi in Dravi in Muri. — Srečen Božič, dragi Lavantinci!

Ko Vam pošiljam ta domači pozdrav, pač ne vem, s kakšnimi čustvi boste obhajali te vesele dneve. O mladini nič ne dvomim: sedla bo okrog mize in brezkernim sreem uživala božični popitnik. Toda odrasli, očetje in gospodarji? Zdi se mi, da bodo ob novem letu z nezadovoljnostjo gledali nazaj v staro leto, spominjajoč se raznih skrbi, težav in bridkosti, ki so jim grenile življenje. In kaj šele pri-nese bodočnost? Ogromne davke, preganjanja, kuluk? Pa še hujski je moj strah pred moralno gnulobo, ki danes bohotno slavi svoje orgije po mestih in deželi. Nezmernost, nečistost, sovražstvo in razne druge nerednosti vsujejo med nami brez strahu in kazni, tako da pogosto poštenjak in veren človek ne ve, kam bi pogledal, da bi dobil somišljenika, ki bi mu položil svojo dušno bol...

Prijatelji! Žalosten račun socialnega življenja delamo ob novem letu. Toda ne klonimo glave! Naša slovenska zemlja je prestala še vse druge vharje. Zgodovina nam priča, koliko je že trpela ob raznih dobah. Zato tudi danes, ob času ogolnega materializma, ne bo propadla. Še je vera med nami v trojednega Boga, še je upanje v božjo in človeško pravico, še je ljubezen v nas do Boga in do bližnjega in do naše domače grude. Zato Vas, preljubi moji, pozdravljam o božičnih praznikih s škofskimi pozdravi: Naša pomoč je v Gospodovem imenu, ki je ustvaril nebo in zemljo! Vas pozdravljam z apostolom narodov: Naša domovinska pravica je v nebesih! Če iščemo vztrajno nebeske domovine, bo tudi naša zem-ska domovina osrečena, ker na ta način se bo med nami ukoreninila pravičnost in ljubezen, ki sta glavni podpori zemeljske sreče. V tem smislu Vam kličem ob novem letu vsem in vsakemu posebej: Verniki! Sursum corda! Krišku sreča!

Andrej Karlin,
škof lavantinski.

Nov poslanik v Vatikanu.

Belgrad, 23. dec. (Izv.) Zatrjujejo, da bo mesto dr. Smolake imenovan za našega poslanika pri Vatikanu dr. Milutin Jovanović, sedaj poslanik pri italijanski vladi.

Izpremembra v Bolgariji.

Sofija, 23. dec. (Izv.) Vladni listi potrjujejo vesti, da bo sedanjí ministrski predsednik Cankov odstopil. Njegov naslednik bo Ljapčev. Odstop Cankova smatrajo za potreben, da se ustvari pomirljivejšo razpoloženje. Cankov odstopi baje še ta teden. Po nastopu nove vlade bodo proglasili obsežno pomilostčenje zlasti za politične preganjance.

FRANC SMODEJ, narodni poslanec:

Razvoj demokracije.

Na povabilo urednika, da napišem v kratkem, jedrnatem sestavku svoje mnenje o razvoju avtonomističnega gibanja v bližnji bodočnosti, bom podal iz širokega obsega vprašanj, ki so za idejo avtonomizma bistvenega pomena ali ž njo v tesni vzročni zvezi, le nekaj najznačilnejših misli.

Avtonomizem je nujna posledica demokracije. Demokracija ruši despotizem posameznika ali manjšega števila ljudi, ki nasilno vladajo, zato da prenese oblast in moč na ljudstvo, ki naj vlada pametno in z zavestjo, da je dobro posameznika zasidrano v skupni blaginji. Demokracija je protest proti vsakemu nasilju, razlaga Fr. W. Foerster. Ne posamezniku, ne posameznim slojem, ne posameznim krajem ali pokrajinam se ne sme delati nasilje, ne smejo se zapostavljati, ne sme se jim delati krivica. Vsi naj sodelujejo in sodelujejo, pri čemer pa ne smejo brezobzirno zasledovati samo svojih lastnih interesov, marveč se kot ravnopraven ud včleniti v celoto.

Kar velja za posameznika in posamezne pokrajine, ki imajo čisto zelo različne eksistenčne pogoje, velja še bolj za posamezne narode, združene v enem državnem organizmu. Vsak narod je moralna in duševna enota, ki se ji mora omogočiti, da se kot taka razvija. To tezo krščanska etika jasno in določno izraža v Kr. nauku: Ljubi kakor samega sebe svojega bližnjega. Zato ima Foerster prav, če pravi, da »korenini novejšo demokracijo gibanje v krščanstvu, dasi ž njim ni istovetno, in da je duh krščanstva iz temelja duh federalizma, ki se očituje v družabni skupnosti s spoštovanjem in ljubeznijo do tuje posebnosti in tujih življenjskih pogojev in skuša udeležiti ideje skupnosti od znotraj ven, z močjo vzajemne ljubezni, namesto z zunanjo silo in izenačenjem«. Pravi, resnični demokraciji nasprotuje ravnotako absolutizem posameznikov in oligarhija nekaterikov kakor razredni boj, ki stremi za diktaturo enega sloja nad drugim. Angleški politični znanstvenik James Bryce izvaja iz tega, da nauk o razrednem boju ni posledica demokracije, marveč je nastal iz zgodovinskih in gospodarskih vzrokov ter je najtežji udarec demokraciji, ker uničuje zavest, da je ljudstvo (državni narod) moralna in duševna enota, ki sestoji iz gospodarskih vezi. Revolucionarni boljševidem je le logična posledica nauka o potrebi razrednega boja in je izražen v diktaturi proletarijata. Moralno vrednost tega nauka je Bryce jedrnat o označil z besedami: »Javno mnenje ovira egoizem (samoljublje) posameznika, toda javno mnenje enega sloja, ki ga prešinja čut skupnega interesa, jači posameznika v njegovem samoljublju in ga dela slepega za svojo lastno krivico. Propovedniki razrednega boja niso v tem oziru — razen divjih sredstev, ki se jih poslužujejo v nekaterih deželah — nič slabši, kakor so bili prej voditelji drugih egoističnih slojev, pravtako kakor tudi niso nič boljši.«

Kako je z demokracijo pri nas, kakšne oblike njenega razvoja vidimo v bližnji bodočnosti? Izčrpno poročilo o tem bi mogel podati le v celoti vseh razprav. Menda pa ne bo nihče dvomil, da posamezne države niso popolnoma samostojni organizmi, ki bi se mogli za dalje časa obraniti vsakega medsebojnega vplivanja na nadaljni razvoj, v dobi, ko se komunikacijska sredstva usovršavajo in politične utripe najoddaljenejšega kulturnega naroda v nekaj urah javlja brezlični brzojav. Vse človeštvo, ki ga spajajo kulturne vezi, je več ali manj en duševni organizem, in duševni val, ki prešine en njegov del preide na druge dele, vsaj ne gre brez občutka mimo njih. Močne daljne potrebe občutimo, čeludi z zmanjšano silo. Za duševne potrebe pa je človeški organizem še občutljivejši ter prehaja celo v organizme, ki so kulturno od nas

zelo oddaljeni, kakor nas uči Kitajka ali dežela Kabilov.

Ideja demokracije je koncem 19. stoletja z orjaško silo stopila na politično pozorišče, si brezobzirno gazila pot, pripravila na svojo zmago tudi srca tistih, proti katerim je bila naperjena, in je ob zaključku svetovne vojne dozorela. Od l. 1918. je nastala cela vrsta novih držav z demokratskimi ustavami, tako da se je število demokracij na svetu v dobi 15 let podvojilo. Nevzdržan njen vpliv se je pokazal tudi v vseh drugih državah. Razvoj demokracije v drugih, predvsem večjih državah bo naravno vplival odločujoče tudi na našo bodočnost. Posebne razmere v naši državi morejo pač zmanjšati vpliv duha, ki objema Evropo in ves kulturni svet, lahko ga država zadržuje, a obraniti se ga ne bo mogla, kakor se končno nobena država ni mogla ubraniti pomladanskemu vetru, naznanjujočemu ljudsko svobodo, ki je zavel v krvavi tragediji francoske revolucije. In kakor se ni zaustavil duh ruske revolucije pred nobeno drugo državo. Revolucionarna reakcija pač drugod ni bila tako silna, ker drugod tudi pogoji zanj niso bili tako močni kakor v Rusiji.

Razvoj demokracije laže v splošnem dvojnó smer. Prva predstavlja odpor proti slabostim, ki spremljajo demokracijo, zlasti tam, kjer narodi niso politično dozoreli ali pa so moralno pokvarjeni ter si niso pravočasno napravili močnih jezov proti izrastkom demokracije — ne proti demokraciji sami. Ti izrastki, ki so pa ravno tako udomačeni v absolutističnih državah, so: korupcija, birokratizem in propadanje parlamentarizma. Ti izrastki pa se še posebno bohotno razvijajo tam, kjer vlada pod navidezno krinko demokracije absolutizem ali parlamentarna oligarhija, to je samo navidezni parlamentarizem, za katerim se skriva oblastnost nekaj oseb ali pa ene prevladujoče stranke, ali pa strogi centralizem, ki je oče absolutizma, v parlamentarnih državah pa oče pokrite diktature. Kdor ni slep, mora videti, da se niti v nobeni stari državi birokratizem ni tako bohotno razpasel kakor n. pr. pri nas, in to birokratizem, ki mu je neločljiv spremljevalec upravna nesposobnost. Ljudstvo, ki ga je demokracija razočarala, ker mu pričakovane sreče in blagostanja ni prinesla, obrača svoje poglede na močne individualnosti, ki jim zaupa svojo usodo. Te osebnosti s krepko voljo, širokim obzorjem in upravno sposobnostjo pridobivajo na moči in vplivu proti parlamentarni zastopstvu. Klasična primera za to je Italija. Ali pa si ljudstvo obdrži odločujočo moč za posamezne važne slučaje, ne prepustivši jih ljudskemu zastopstvu, v obliki švicarskega referenduma. Ljudstvo z glasovanjem samo odloča ali daje iniciativo, kakor je v navadi v posameznih državah ameriške unije.

Druga smer v razvoju demokracije, neodvisna od prve, kljub njej in poleg nje pa je dosledno uveljavljanje avtonomizma, federalizma, široke samouprave — kakor že kdo hoče imenovati ravno črto te smeri — in sicer po narodnostnih diferenciacijah. Danes je ni več države na svetu, kjer bi se ta smer ne pojavljala prav izrazito, ako ni bila že uživila ob svetovni revoluciji kot posledici svetovne vojne. To šele dokazovali komu bi pomenilo samo zanikanje njegovo orientiranost v razvoju političnih dogodkov v Evropi in izven Evrope. Nacionalizem po svetovni vojni ni prav nič utrpel, svojo moč je izgubil samo nacionalni imperializem, ki si ne upa odkrito pokazati svoje prave podobe, marveč se skriva za drugimi bleščečimi krilatimi, kakor je n. pr. beseda državotvornost.

V naši državi je avtonomistična misel mnogo močnejša, nego bi to sodil površen

presojevalec. Ni je več stranke v državi, ki bi zahtevalo po široki samoupravi še resno smatrala za protidržno ali ne bi bila pripravljena v skrajnem slučaju sprijazniti se z uresničenjem te ideje. Samo misel, da jo bo mogoče vendarle udušiti ali pa po dolgotrajni, utrudljivi borbi doseči ugodnejši kompromis, njeno zmago še zadržuje. Tudi v hrvatskem narodu po kapitulaciji g. Radića misel sama ni prav nič izgubila na svoji moči in ni v narodu obledela, izgubila je morda samo svojo demagoško obliko, ki jo ji je bil dal g. Radić. V Srbiji pa se je celo že izkristalizirala v resoluciji Davidovičeve stranke na zadnji glavni

IVAN VESENJAK, narodni poslanec:

Državno hiševanje in ml.

Jugoslovanski finančni minister odpotuje z večjo delegacijo v Ameriko, obišče pa tudi menda Pariz in London ter nam prinese za novo leto pogodbo o obrestovanju in amortizaciji naših poveljnih in srbsko-jugoslovanskih medvojnih posojil. Istočasno namerava skleniti novo večje posojilo, od katerega si obeta on, mnogi politiki in finančniki ter podjetniki novega razmaha in konsolidacije našega državnega gospodarstva.

Zalibog ne more deliti tega optimizma, kdor pozna nekoliko natančneje naš državni proračun, njegov razvoj v zadnjih letih, njegovo tehniko in tendence, kakor jih je pod zaščito Pašičevih radikalov uvedel g. fin. minister Dr. Stojadinović.

Temeljno zlo našega državnega gospodarstva je, da gleda fin. min. na svoj proračun samo in edino bančno-tehnično in ne finančno-ekonomsko. Gospodarska in s tem davčna moč posameznih strojev in v pokrajinah posameznih gospodarskih slojev in podjetij se ne pozna in ne uvažuje, davčni viri se ne negujejo; ni volje in sposobnosti, da bi se ustvarjali in odpirali novi, edina tendenca je radi nekega navideznega ravnovesja v proračunu »eksploatacija«, ki jo z nemško besedo zaznamujemo z »Raubläu«.

Posledica tega pojmovanja je metoda povečevanja naših direktnih in indirektnih davkov in poleg tega še fiskalnost posebej našega slovenskega aparata, pa je rezultat logičen: gospodarski strojev in obubožanje. Seveda je ta metoda tudi strankarsko taktičnega značaja ter kaže, da se neenakosti in nesorazmerja med bremenom in investicijami tudi namenoma hočejo. Izvoz iz Jugoslavije, po vseh uradnih statistikah izkazana aktivna trgovinska bilanca jasno kaže, da so se gospodarsko okrepile vse one pokrajine, ki so trpele vsled vojne, a v davčnih dajatvah, posebej še pri direktnih davkih to ne dobi svojega izraza.

Postavke državnega proračuna nam kažejo, da v marsičem živimo preko svoje davčne moči. Glavni vzrok temu je centralizem, ki hoče vse mehanizirati in nivelirati, ne pozna in ne uvažuje potrebe smotrenega razvoja in ne uvažuje brezpogojnih potreb gospodarske in kulturne naprednejših krajev.

Izraz štediti in to racionalno, da se ne greši proti pozitivnim, jasnim zakonitim obveznostim, proti slovesno danim obljubam ter proti priznanim narodno-gospodarskim principom, vse to je pretežno v našem državnem gospodarstvu neznano in neizvedeno.

Naša državna uprava je brezpogojno prevelika, saj pride na 40 prebivalcev en državni nastavljenec. To je v državi s pretežno primitivnim agrarnim značajem na vsak način preveč. Birokratizem je sam na sebi že težko breme, še hujše je to zlo, ako je nesposoben, po materijalnem znanju manjvreden, in najhujše je, da imamo iz srbske strankarske prakse vsaj dve garnituri, eno v službi, drugo »na razpoloženje« v penziji. Zato požre uprava nad polovico proračunskih državnih dohodkov.

Nihče ne dvomi o potrebi, da ob obstoječem političnem stanju v Evropi in posebej

skupščini, na kateri jo je najizrazitejši njen ideolog dr. Marinković utemeljeval ne samo z razlogi zgodovinskega razvoja, gospodarske, socialne in kulturne razlike posameznih pokrajin, marveč tudi z načelnega stališča, ker prave, resnične demokracije brez širokih samouprav ni. Za njihovo ustvaritev je stranka, če treba, pripravljena tudi na revizijo ustave. In če bi ne bilo v državi izrazite in dosledne avtonomistične stranke, kakor je SLS, bi razmere vpile po njeni ustanovitvi, da se more država konsolidirati in urediti po od narave danih ji vidikih.

ob tendencah naših »osedov« skrbimo za varnost naših meja, toda naše militariziranje prave obremenjuje naše gospodarstvo, povrh pa imamo občutek, da se za osebne izdatke veliko preveč troši in to na škodo tehnične izpopolnitve naše obrambne sile. Po herojski dobi je svoj čas pruska vojska imela svoj »Jena-Auerstädte«. Bog nas varuj podobnega!

Očena znak nezdravega državnega gospodarstva je, da so se ob dvigu denarne vrednosti našega dinarja istočasno povečali za 1/4 do 1/3 v državnem proračunu osebni in materijalni izdatki. Zelo podučno je, primerjati v tem oziru naš drž. proračun s češkim.

Izsevanje in gospodarsko izmozgavanje naših krajev pomeni tudi v našem državnem gospodarstvu uvedena praksa, da se vršijo obsežne investicije na jugu in vzhodu iz rednih drž. dohodkov.

Vsako redno gospodarstvo pozna sklepne račune, pozna bilance; v državnem gospodarstvu že šest let brezuspešno zahtevamo ta predpogoj rednega in realnega hiševanja, zato lahko mirno trdimo, da naš budžet ni realen. In kaj si obetamo od bodočnosti? »Nič dobrega«, je kratek in utemeljen naš odgovor. Dokler bo namreč fin. minister Stojadinović, bo držal svoj sistem, svoj »budžet« z vsemi naštetimi nedostatkami in iz njih izvirajočimi, logičnimi posledicami, saj on tega izpremeniti ne more in naglo fizično tudi ne more.

Potencial bo bremena in obstoječe neenakosti, saj pridejo k dosežanim obveznostim še nove: plačilo obresti in amortizacija predvojnih, medvojnih in poveljnih dolgov, ta vsota za to ne značno navesti nikdo, ker nam še niso ugotovili niti višine dolgov, še manj pa imamo seveda pregled o pogojih odplačila. Ali bodo znašale naše nove obveznosti iz tega naslova letno 1 milijardo ali 1 in 1/2 milijarde, to je negotovo.

Seveda bomo imeli Slovenci na novih bremenih še svoj posebni delež, saj ob našem »dobrem aparatu«, ob fiskalnem duhu, ob naši uslužnosti navzgor in brutalnosti navzdol, ob pomanjkanju volje in menda celo zmožnosti za presojanje posledic pri nas drugače pač biti ne more.

Naš državni proračun kot izraz našega državnega gospodarstva bi moral temeljiti: 1. na našem dejanskem narodnogospodarskem stanju, 2. uvaževati, registrirati, reagirati bi moral na vse izpremembe tega stanja pod vplivi vibriranja evropskega in svetovnega gospodarstva in 3. imeti bi moral jasen cilj in sistem, kje in kako in kaj povzdignemo v našem narodnem gospodarstvu, ne pa gledati samo, kje se fiskus »napase«.

Sedanji sistem državnega gospodarstva ubija iniciativo in čut odgovornosti, ubija voljo in realnost. Naše narodno gospodarstvo ne upošteva dinamike narodno-gospodarskega stanja, zato mora ustvarjati krivico in neenakost in s tem vzbujati nezadovoljstvo. Samoumevno je, da je ta sistem z državnega gledišča absolutno škodljiv.

Ne vidimo resne volje, da bi se sistem predrugačil, zato ne moremo brez trde besede

V. STESKA:

Slikar Janez Wolf.

Ob stoletnici njegovega rojstva 26. dec. 1925.

Slovenci se radi spominjamo obletnice naših pesnikov in pisateljev, na druge kulturne delavce se pa skoro nič ne oziramo. Ali niso tudi umetniki kulturni delavci in vredni spomina? Zato si osvežimo spomin na kulturnega delavca, ki je globoko posegel v naš duševni razvoj, na slikarja Janeza Wolfa, ki je zagledal luč sveta pred sto leti, 26. dec. 1825 v Leskovcu pri Krškem. Njegova mati je bila Jera Pajer (Payer); oče mu je bil c. kr. poročnik in zemljemerec Wolf. V 11. letu je odšel deček na frančiškansko gimnazijo v Novo mesto, kjer je ostal le do tretje šole, ko je vstopil kot vajenec v delavnico sobnega slikarja Gorenjca, očeta znanega prevajalca Lavoslava Gorenjca. Ker je imel na gimnaziji največ veselja do risanja, je hitro napredoval. Iz Novega mesta je šel k sobnemu slikarju Burji v Ljubljano, kjer mu je bil drug Ivan Borovsky. Sklenila sta takoj prijateljstvo, ki ju je družilo do smrti. Iz Ljubljane je odšel Wolf v Linc. Tu je sodeloval pri poslikanju neke cerkve.

Ko je l. 1845. vstopil v vojaški stan, je bil prideljen 17. polku. Bival je nekaj časa na Ogrskem, večinoma pa v Italiji, kar je njegovega srcu posebno prišlo radi nadaljnje slikarske izobrazbe. L. 1848 in 1849 se je udeležil vojske v Italiji. L. 1849 je postal poročnik, l. 1854 pa nadporočnik in polkovni pribočnik.

Mesec pozneje pa je menda radi dvoboja zapustil vojaško službo.

V Benetkah je imel tedaj švedski podjetnik Hasselquist livarno bronastih izdelkov. Tu je vstopil Wolf kot modelski risar. Služba mu je ugajala, ker ga je oskrbelo z vsem potrebnim, obenem pa mu je nudila priliko, da se je vežbal v risanju. Poleg tega pa je imel še dovolj prostega časa, da je obiskoval akademijo.

Kot bivši podporočnik in dokaj izobražen mož si je kmalu pridobil ugled med ondnotnimi slikarji. Sprijaznil se je posebno s Canonom (Ivan pl. Straširipka 1829—1885), ki je bil tudi vojak v l. 1848—1855 in čigar je slika velikega oltarja v križanski cerkvi v Ljubljani, in z Anzelmom Feuerbachom (1829—1880), ki je Wolfa l. 1874 tudi v Ljubljani obiskal.

Wolf se je v Benetkah štiri leta pridno učil in je posnemal lepe nabožne slike, da bi imel vzorce za poznejšo dobo. Zelja, da bi se kmalu poročil s svojo izbrano nevesto, ga je privedla l. 1858 v Ljubljano, kjer se je v maju 1858 poroka izvršila.

V Sent Vidu nad Ljubljano je tedaj živel podobar Matej Tome, ki je imel vedno dovolj posla. Povabil je Wolfa k sebi in mu dal stan v svoj lastni hiši. Odslej sta skupno delovala več let. Tome je izdeloval oltarje, Wolf mu je pa pripravljval slike. Stvarjanje obeh je bilo tesno spojeno.

Med prva Wolfova dela spada freska na kapelici na Dobrovi. L. 1859 sta z Borovskim slikala strop svetlišča v trnovski cerkvi v Ljub-

ljani; l. 1861/62 je slikal Wolf strop svetlišča v Velikih Laščah in l. 1863 v župni cerkvi v Trbovljah.

Domači ksti, zlasti Zgodnja Danica, so pa vsako njegovo delo laskavo ocenjevali.

L. 1864 je naslikal sv. Lenarta za Sostro in veliko sliko za bratovščino sv. Uršule v Dobropoljah.

L. 1865 je okrasil pročelje župne cerkve v Šmarinem pri Kranju, kapelo sv. Frančiška v Stražišču pri Kranju, naslikal sv. Alojzija za Konjice in božji grob za uršulinski samostan v Škofji Loki. L. 1866 je odšel slikat svetlišče v Stjaki na Goriškem. Isto leto je dovršil oljno sliko Marijinega vnebovzeta v Zalem logu in sv. Ruperta za Sent Rupert na Dolenjskem. L. 1867 je naslikal več oljnatih slik za Sent Jurij pod Kumom, za Staro Loko in Rako ter freske v svetišču na Vrhniki. L. 1868 je dobil nalog za štiri oljne slike, narejene na baker, za bive znamenje v Kravji dolini v Ljubljani in za fresko Poslednje sodbe pri Sv. Jakobu v Ljubljani ob zakristijski steni. Leto pozneje (1869) je pri Sv. Jakobu naslikal še dozdevni oltarni nastavek pred glavnim oltarjem. Nato je bil povabljen na Vrabce pri Vipavi slikat svetlišče in prihodnje leto 1870 v Črniče na Goriškem, kjer sta z Janezom Šubicem slikala na mokri omot svetlišče. Isto leto je dovršil križev pot za Rako. Zgodnja Danica ga je za to delo izredno hvalila: »Podobe je naš umetnik z nedosegljivo plastiko vdihnil na platno. Z mojstrsko roko je razdelil barve, pustil sedaj seni otemneti prizore, katera nam pa vendar kaže

vso risbo v mehki nežnosti, sedaj zopet luči sijati, da diha jo posamezne osebe življenje in gibanje.«

Za stolnico in Ljubljani je l. 1871 z Borovskim napravil božji grob, l. 1872 pa je obnovil na zunanji steni stolnice Quaglietti freski sv. Janeza Krstnika in Caharije, dočim je Marjino Oznanenje obnovil šele l. 1883. Za Ribnico je naslikal l. 1873 Kraljico sv. rožnega venca in sv. Janeza Evangelista, l. 1874 pa Marijo za Šmarnice. L. 1875 je napravil fresko nad vrati pri sv. Florijanu v Ljubljani ni križev pot za Naklo, dalje sliko sv. Petra za Predvor, nadajeval je tudi že l. 1863 pričete freske v Trbovljah.

Med najboljšo Wolfove freske prištevamo freske v vipavskem svetišču, ki jih je s svojimi pomočniki dogotovil v l. 1876/77. L. 1876 je v vipavski školski sobi slikal podobo M. B. za Podrago in dobil naročilo za sliko sv. Kancijana na Planini pri Vipavi. L. 1878 je naredil sliko lavretanske M. B. za Sušo pri Zalem logu in l. 1879 sliko za oba stranska oltarja v isti cerkvi. L. 1880 je poslikal svetišče v Ribnici, napravil sliko sv. Antona Puščavnika za Železnice in naslikal z Antonom Jebčinom podobo sv. Petra in Pavla za Zagorje ob Savi, l. 1882 pa dve freski v kapeli sv. Frančiška Asiškega frančiškanske cerkve v Ljubljani: Smrt sv. Frančiška in sv. Frančišek v nebeški slavi, zunaj na pročelju pa z Ludovikom Grilcem: Angeli se poklanjajo pred Sv. Rešnjim Telesom. L. 1884 je naslikal v Zagorju ob S. oba stranska oltarja: Kraljico sv. rožnega ven-

govoriti o prošlosti in brez teške skrbi gledati v bližjo bodočnost. Enoten odpor proti temu ni stvar kakšnega političnega taktiziranja, temveč dejanska potreba. Slovenska industrija po prvem upolnjenem in smelem poletu klone; širi se pesimizem ob razočaranju, naglo prodira tuj kapital in izvršuje se denacionalizacija; tukaj na domačih tleh bomo redili zopet tuje po duhu in jeziku, slovenski trpin bo proizvajal in ogromne svote za dividende bodo šle kot biseri naše pridnosti in našega zmoja izven naših meja. Slovenski kmet bo ob teži svetovne konkurence, ob mali plodnosti naše zemlje ter ob preobremenitvi z državnimi dajatvami težko korakal za svojim plugom in slovenski trgovec in obrtnik morata ob gospodarski stagnaciji registrirati nazadovanje. Tako je, ker se pravemu demokratizmu ne otvori, vrata ter se ne uporabljajo metode in sredstva njegovega vladanja.

DR. JAKOB MOHORIC:

Bodočnost Slovenstva.

V tako slabem položaju se naš narod še ni nahajal. V Italiji in Nemški Avstriji ga zadržajo očitno in sploh, kakor se izvršuje pošteno delo. V naši državi sami v vladi niti zastopani nismo. Gospodarsko propadamo, kulturno se je začela pod firmo lažljivega slovanstva čisto resno izpodkopavati vera v vrednost in eksistenčno upravičenost naše narodne in kulturne individualnosti. Kriza Slovenstva! Svoječasna diskusija o hlapčevskem značaju našega naroda je dobila čisto novo nijanso. Zagrizel se v rodna je tla volkodlak...

Bolj kakor sicer so uprte oči v SLS. Težka je peza odgovornosti v odločilnih vojnih ka za biti in ne biti. Hlapci od leve in desne gledajo nanjo z zavestjo hlapcev. Tisti, ki so ji včeraj očitali popustljivost, ji pridigajo danes, da je prveč intransigentna. Črta njene poti gre naravnost.

Vprašanje je pa čisto priprosto. Ali verujem, da se bo naša država razvila v zajednico treh bratskih narodov, ki jih bo vezal resničen sporazum brez nasilja. Ali se bo razvilo politično prepričanje, da je pri nas samo tista vlada normalna, v kateri je zastopana večina Srbov, večina Hrvatov in večina Slovencev, ali ne. Ali se bo razvila pri nas zavest, da se mora do dna izživet vsaka kulturna edinica, da bo naša celokupna kultura dosegla vrhunec. Ali bomo gospodarsko mogli do tega, da bo vsak vedel, čeprav je njegovo breme težko, da tudi bratovo ni lažje, da nihče ni izvet.

Ne sme biti zvižace in prevare med brati. Ali pridemo naravnost, pošteno in odkrito do tega ali pa sploh ne pridemo.

Kdor ne mara verovati v tak razvoj naše države, mora verovati samo v njen razpad. Kdor je sposoben gledati samo moment, je lahko pesimist. Koliko smo videli takih pesimistov med vojno. Kdor pa gleda črto razvoja, mora biti optimist.

DR. K. CAPUDER:

Orlovsko voščilo.

Ob slovesu od leta 1925. se spominjamo dela in boja, ki ga je vršila in bojevala v tem letu orlovska organizacija. Povsod so vstajali nasprotniki, ki so hoteli odtrgati mladino od prilovstva. Pojavljalo se je ovadsko očitjanje, da smo separatisti, da stojimo na konfesionalnem temelju in da smo zaradi tega protidržavni. Bojevitelji so prepovedovali šolski mladini sodelovanje pri Orlu in kaznovali mlade Orličke, če so nastopali pri procesiji sv. Rešnjega Telesa v kroju. Tudi med tistimi, ki so velikemu bratu Orlu naklonjeni, je tu pa tam nastala zmeda, nejasnost. Pravijo, da pričenjamo prezgodaj, da dečki in deklice v ljudski šoli ne smejo biti pri nas. Mi vprašamo te prijatelje: Kdaj je prezgodaj začeti z dobro rečjo? Ali ne sklepajo naše dobre slovenske matere svojim

Univ. prof. dr. Ivan Prijatelj, ki je 23. t. m. obhajal petdesetletnico.

otročim ročic k molitvi in jih navaajo izgovarjati besede molitve mnogo prej, predno ti otročki kaj razumejo? Ali ni večinoma deček in še bolj deklica pri 14. letih, ko zapusti ljudsko šolo, že popolnoma obrnjena v določeno smer? — Nikdar ne pričenjamo prezgodaj, večkrat pa že prepozno in zato tudi — zastoj. Zato zahtevamo v imenu prave vzgoje zase svobodo udejstvovanja med mladino.

Ko gremo v novo leto, izpovedujemo najprej neomajljivo vero v bodočnost svojega naroda. Orli, ki zastavijo vso silo za izobrazbo duha in telesa, za utrditev volje, ne bodo nikdar pozabili svojih dedov, ki so branili vero, jezik in domovino na najbolj izpostavljeni točki Evrope skozi več kot 1300 let. Orli hočejo biti njih vredni potomci.

Prav tako odločno izpovedujemo trdno vero v sijajno bodočnost mlade narodne jugoslovanske države, ki je vez med vrhom in zahodom. Orli vemo, da bo tej državi samo velika izobrazba njenih državljanov in notranja disciplina pripomogla do veljave, do prvenstva. Zato se posvečujemo še posebej tem nalogam. To je naše znamenje na nebu. V tem znamenju bomo zmagali mi. V tem znamenju biti orlovska mladina naprej!

Cene našim časopisem.

Naročnina našim časopisem ostane za leto 1926, razen pri »Slovenčevic« nedeljski izdaji, nespremenjena.

»SLOVENEK« dnevna izdaja:

za vse kraje v Jugoslaviji:
za en mesec Din 20.—;
za četrtletje Din 60.—;
za pol leta Din 120.—.

za inozemstvo:

a) Anglija, Belgija, Italija, Nizozemska, Švica in Amerika za en mesec Din 35.—;
b) ostalo inozemstvo Din 30.—.

nedeljska izdaja:

za Jugoslavijo celoletno Din 80.—;
za inozemstvo celoletno Din 100.—.

»DOMOLJUB«:

za Jugoslavijo celoletno Din 38.—;
za inozemstvo celoletno Din 60.—.

»BOGOLJUB«:

za Jugoslavijo celoletno Din 20.—;
za inozemstvo celoletno Din 24.—.

Perilo za gospode

Novodoloča krasna izbira modnih celur in mako-srajc, belih sifonov, raznih sportnih in navadnih srajc za delavce, lepe in pa trpežne spalne srajce; spodnje molinos, gradl in barhent-hlače, nudi v Ljubljani najceneje F. in L. GORICAR Sv. Petra cesta 29. — Lastni izdelki! Oglejte si brezobvezno! Fina izdelava! 8287

DR. FRAN WINDISCHER:

Ob koncu jubilejnega leta.

Sveto leto 1925 poteka h kraju in skoro dobi svoj večni mejnik v povestnici človeške minljivosti. Našemu gospodarstvu v celoti jubilejno leto ni bilo leto blagoslova. Enozvočne so vesti iz vseh delov naše trdnine za razdobje, ki tone v preteklost. Mrka konjunktura je obširila gospodarstvo in ga žilavo drži v neodoljivih kleščah. Le malo je strok, ki se lažje gibljejo. Iz prvih poveljnih časov lahkega zaslužka v blagovni in denarni kupčiji je čudovito naglo prišel prevrat v normalne prilike trde resnosti. Metode vojnih in poveljnih gospodarskih zvezd so odrekle nepričakovano hitro. Resno delo in solidnost zmaga in se uveljavlja. Prevrat je presenetil tega in onega, ki se je prezaupljivo zagledal v zapeljivo okolje. Blaga je na svetu v obilju. Prodajalec zopet išče kupca, dvori mu in zopet ga vabi prijazno in uljudno v svoje prostore. Za tržišče je trda borba. Vsa trgovska iznajdljivost je na delu, da spravi v denar obilno blago. Mnogim, ki preveč silijo blago kupcu samo, da več premečejo, rado izpodleti. V mnogih strokah je pritisk konkurence silen. Slovo je bilo treba dati časom tolstih in gotovih zaslužkov. Trdo delo je potrebno v obrti in industriji. Potrebna je preorientacija. V zmoti trdovratno vztrajati bi bilo pogubno. Časi so drugi. Kupčija na debelo je naglo izvrгла prihajajo. Osebnost sposobnost in individualna spretnost prihajata do veljave. V kupčiji na drobno gre razvoj umerjenjše, pa tudi v tem poslu že kosi neumljene gospodarska kosa, saj pa reže zavrateljski srp. Mladi tvori brez hrbešča in nabirkov iz boljših dni težko odole trdim prilikam. Sredi žalostnega propadanja ostaja objektivnemu motrilcu bodreča tolažba, da podjetja z zdravim jedrom klubujejo viharju, ki čisti neizprosnejše, nego so mogla policijska sredstva. Sposobnost, pridnost, štedljivost, stara solidnost, razumno gospodarstvo in predarno vodstvo prebijajo tegobe in težave sedanjih suhih časov.

V teh težavnih časih bi bilo neodpustljivo plesti nove bčve s škorpilom in izmišljati nove muke za trgovino in obrtnost s postavnimi naredbami o pobljanju draginje. Mnenja som, da bi bilo umestnejše prav resno študirati vprašanje o čimprejšanji uvedbi carinskih kreditov. Zastoj na nekaterih carinarnicah gre odločno na rovaš carine, za katere treba polagati ogromne svote v gotovini. Naša uprava sama ima grehov dovolj. Čas je, da si izpraša vest za generalno izpoved, da obudi trden kes in v delih pokaže spokorjenje. Reda treba, čuta odgovornosti. Odnehati morajo pristojbinske, takse, carinske, tarife in davčne krutosti. Zamudno plačevanje državnim dobaviteljem, zadrževanje velikih svot je notranje posejilo svoje vrste, vzelo via facti. Namesto proračuna je stopil provizorij v dranašnjinah, ki so le slabe upravne proleze. Obratuna država sploh ne polaga. Nehati mora izigravanje enega predela proti drugim. Za Slovenijo ne prosimo milosti, zahtevamo pa pravičnosti. Pogrešeno bi bilo izživati občutek, da plačujemo vojno odškodnino pod drugim naslovom. Crvivi zistem, ki se je zajedel in se še širi, treba zlomiti za vsako ceno. Država sama po sedanjem načinu najdražje kupuje, pa pri tem žal ne velja, da je drago plačano po ceni kupljeno. Javne naprave, osobito prometne morajo kreniti v drugo smer. Muke, ki jih prestopa danes naša industrija in trgovina, so neznosne. Igranje z interesi gospodarskih krogov morajo nehati. Kdo bo sicer še hotel pri nas tvegati in vlagati denar v nova podjetja? Samo živa kupčija in zdrava podjetnost more pri nas ustvarjati nove prilike za delo in zaslužek. Ako mora trgovec in obrtnik polovico svoje energije izgubljati, da premaga nepotrebne ovire na ktere namerja na vsak korak, kako bo vztrajal v kupčijski borbi, ki se

Zahtevajte le pristna Gillette-rezila.

Razveseljiva vest

za vse, ki se sami brijejo!

Milijoni ljudi, ki so v zadnjih letih le s težavo dobili

pristna **Gillette-rezila**

bodo z veseljem čuli, da je z ustanovitvijo lastne podružnice Gillette Safety Razor Co., Boston U. S. A. omogočena zopet stalna dobava

izvirnih **Gillette-varnostnih brivskih aparatov**

in izvirnih **Gillette-rezil.**

Ako Vaš dobavitelj še nima v zalogi pristnih Gillette-rezil, jih rad takoj naroči za Vas.

Gillette Safety Razor Co.

Boston, U. S. A.

Gillette Safety Razor

G. m. b. H.

Wien I., Mayseckgasse 2

Brosj. neslov. Gillette-razor

Pazite

na varstveno

znamko!

Edini dobavitelji za:

Jugoslavijo, Avstrijo, Ogrsko, Češko-Slovaško, Poljsko, Rumunijo, Bolgarijo, Turčijo in Grško.

dannadan ostri? Naš trgovec in obrtnik ni mehkužen in ni razvajen. Nikdar mu ni bila s cvetjem posuta gospodarska pot. Ali dandanes ima doma vsakdanjih neprilik toliko, da se mora poznavalec dejanskih prilik dejansko čuditi, odkod jemlje ti ljudje dela svoje živce, da ne omagajo in da se jim ne zagnjusi delo. Zgoditi se mora končno vendar nekaj, da preneha potreba večnih križevih potov za razne drage intervencije iz daljnih krajev do centralnih uradov. Celi uradi so nastali v Belgradu samo, da posredujejo za navadne tekoče posle in da priganjajo rešitev nujnih poslov. Ali vse te upravne abotnosti s svojimi posledicami morda vodijo do pucenitve produkcije in trgovine? Potreba močne razširitve dolekroga provincialnih mest, političnih in finančnih, je neogibna državna in gospodarska potreba. Izgubili smo tretjo instanco s hitro likvidacijo oddelka za trgovino, onstran Solte pa deluje dalje.

Na denarnem trgu je tekom leta 1925 močno popustila napetost. Dobili smo statističko hranilni vlog. Za slovenskega gospodarja v praksi dandanes ni srečna ker jo proti nam izrabljajo in utrjujejo bajko o slovenskem bo-

ca in sv. Barbaro, za župno cerkev na Raki pa: Ecce homo in M. B.

L. 1884 mu je poveril kranjski deželni odbor slikanje fresk v vestibulu deželnega muzeja. Da bi se dogovoril radi odra, se je peljal z izvoščekom k stavbeniku Treotu. Ko izvošček voz odpre, je bil Wolf mrtev. Zadel ga je kap. Umrl je 12. dec. 1884.

Njegova hči Josipina por. Kozina živi še v Zagrebu.

Pelag naštetih del je izvršil Wolf še mnogo drugih. V začetku se je podpisoval Janez iz Leskova, pozneje je pa podpis mnogokrat opustil. Ljubil je pravilno risbo in lepe barve, manj se je oziral na naravni izraz na obrazih, zato tudi ni uporabljal modelov.

Velik vpliv je imel Wolf na svoje učence Janeza in Jurija Šubica, Miroslava Tomca, Ludovika Grilca, Simona Ogrina in Antona Jezbečnika. Mnogo sta skupaj delala z Antonom Ažbečnikom, zlasti pri freskah v Vipavi, Rihnici in Zagorju ob Savi.

Ker se je Wolfov dveletni sinček Alojž pri ognju opek in je vsled tega umrl (1864) in ker je njegova žena vsled usodnih nesreč zbolela n a živcih, je bilo Wolfu življenje zelo zbolela na živcih, je bilo Wolfu življenje zelo zagrenjeno. Kot bivši poročnik je bil zelo ponesen človek in svojih težav ni nikomur rad potožil; zato je breme svoje bridkosti težko nosil in postajal vedno cložnejši in edrnejši.

Pogostoma se očita občinstvu, da ga je premalo upoštevalo. Ta očitek ni upravičen. Naročil je imel dovolj, če jih je le hotel; tudi

zaslužek je bil tak, da bi bil mogel brezskrbno živeti. Časopisi niso nobenega naših slikarjev tako slavili in priporočali kakor Wolfa. A Wolf je bil umetnik in nanj je vplival trenutek. Kadar je imel denar, se ga je hitro iznebil; ko ga ni bilo, so prišle skrbi.

Nemirni potnik Janez Wolf je končal tek svojega življenja v 59. letu in počiva že 41 let pri Sv. Krištofu.

Umetnostno-zgodovinsko društvo v Ljubljani je dalo na predlog g. Martina Škerjanca, župnika na Raki, Leskovečanom pobudo, da bi se ob stoletnici vzdala spominska ploča našemu tako vplivnemu slavljencu. Klic pri lokalnih faktorjih, žal, ni našel odziva. Zelim pa, da bi se vsaj sedaj spomnili svojega slavnega rojaka, čigar ime izgovarja s spoštovanjem vsa Slovenija.

»Dom in Svet« v letu 1925.

V času, ki je idealistom vse prej kot ugoden, vrši Dom in svet svoje sveto poslanje: oblikovati slovensko živo besedo in slovenskega duha. Vršil ga z žrtvami in ljubeznijo, z ljubeznijo, ki ne računa z denarnim dobičkom, ne z instinktom mase: le Lepota in Resnica sta mu dom in svet. Vsak, ki danes s sodoživljanjem spremlja potek na borzi slovenskega in sploh evropskega kulturnega trga, vidi s prostim očesom, da smo danes v duševni krizi, ki se zdi toliko večja, kolikor bolj se v njenem kaosu že sluti zarodek nove, večje umetnosti

bodočnosti. Bodočnosti. A sedanjost in revija, ki je sodasna, mora biti kaotična, mora biti šele porajanje novega. iskanje novih tal in vse to iz stare, že izrabljene zemlje: zato mora biti disharmonična. Če je organska, bo v stari tehniki iskala v novo dno, bo še neskladna v sebi in bo ostala pod vrhom. In če zanika sokove preteklosti, bo vsela v zraku, bo imaginarna, bo brez temelja, ki daje moč in rast, pogon iz stoletij. Pa obakrat bo sodobna in to je njena vrednost in njena nemoč: bo verno zrcalo svoje iskajoče duha, bo opora duha, ki se tavaajo išče, da se zgosti v novo življenje, bo potomcem ljub in drag, odkritosrčen izraz teh let — a v novo dobo bo kazala samo pota, samo smer, bo dala od novega življenja samo kri, ne bo imela moči, ustvariti obraza za stoletje. Danes smo v prehodni dobi in ravno Dom in svet je pri nas oni organ, skozi katerega se odtaka zastarela sokrva in teče nova kri v novo telo, je očičevališče dobe, je tako potreben, kot nam je potrebno življenje, tistim, ki se življenja zavedajo in ki ga živeti hočejo. In živeti hočemo vsi in moramo in oni, ki Dom in svet omalovažujejo: ali ne ljubijo človeka, ki ga ta čas oblikuje? ali pa so morda stari in jih nov pritok ne pomladi? Večno mladi! mora postati njihov geslo.

V letu 1925 je uredništvo Doma in sveta s ponosom priznalo, da je list sprejel estetično revolucijo pri nas in je tedaj tudi podalo svoj program za to leto. Z nimovo je sedaj ob koncu, v koliko ga je izpolnilo. Načelo, ki je vodilo list, je bilo: ohranjati in gojiti dokaze

samobitnosti slovenstva; in še: prenoviti človeško družbo s sprejemanjem onih visokih čednosti, ki dvigajo nad materialnost in jih ustvarja versko-etična nujnost. S tem se je postavil na posebno narodna tla in obenem občečloveška, označil se kot idealističen in katoliški. In za vsako rubriko posebej si je dal oznako: v umetniškem ustvarjanju etično poglobljen, v prosveti pošten in načelen, v kritiki pa odkritosrčen, neizprosilen in dosleden do sebe in do drugih. Da bi si opravičil naziv Dom in svet, si je za to leto še posebej postavil nalogo, nuditi zvezo med domačim in svetovnim hotenjem.

V umetniškem ustvarjanju so nam bili glasniki tega etično poglobljenega življenja: pisatelji Finžgar, Pregelj, Meško, Bevk, Velikonja, Jalen, Jare, Magajna, Stante ter pesniki Majcen, Sardenko, Lovrenčič, Vodnik, Pogačnik, Dornik, Seliškar, Turšič, Debeljak; v prosvetnem delu Debeljak A., Debevec, Kelemina, Žigon, Cibej, Stele; v oceni poleg drugih predvsem Kolar.

Vodilni povesti sta bili to leto Bevkova: »Muka gospe Vere« in Velikonjeve »Sirote«. Bevk, ki je izšel iz Cankarjevega epigonstva, se vedno bolj približuje sebi, to je — psihološkemu realizmu. V tej noveli je psihološko analiziral dolgočrajno muko dveh zakoncev, ki si nista odkritosrečna. Druga druga sta ljubosumna, dokler žena v grozni živčni napetosti in duševni depresiji ne umori njega in sebe. Iz nič in radi ničesar — v smrti Muka življenja

gastvu. Denar je blago svoje vrste. Če vse tišči za njim, je ž njim kakor z drugo robo. Kdor ga ima, ga obrne tam, kjer najboljšje kaže in izbira med dolžniki. Zgledi v vseh državah s slabo valuto po svetu pričajo, da je ondot posebno drag, kjer vstopa v denarne kupčije nadležen aleatorni moment spričo negotovosti, kakšna bo mednarodna vrednost nacionalnega denarja ob času vračila. Mednarodni kapitalist je visok in šteman, kadar po- soja v kraje, kjer se zibljejo temelji valute. V Italiji se je do vstopa ministra Volpija to tako jasno pokazalo. Naše gospodarstvo je preživelo trde čase krute denarne draginje. Najtežje je bilo onim gospodarskim krogom, ki so iskali za živahnega valovanja malih in srednjih kreditov. Razumljivo je, da so postajale v takih časih vedno glasnejše zahteve po organizaciji kredita za obrtnika in poljedelca. Prizadevanja za ustanovitev posebnih stanovit- skih zavodov pa namerjajo kljub močni pocen- litvi denarja na vedno nove težave. Rešitev vprašanja se grdo zavlačuje. Ali tu velja francoski: Mieux tard que jamais! Za naše številne obrtnike v Sloveniji je praktično naj- večje važnosti, da Narodna banka čimprej po- viša obstoječe neznatne kredite v celoti ter uvede za posamezne obrtnike posojila večje izmere. Krediti do 5000 Din so v resnici pre- neznačni. Poleg kreditne strani treba osobito za naše prilike v Sloveniji, kjer je položaj številnega obrtniškega stanu največje važnosti za zadovoljiv gospodarski razvoj, vsepovsod povdarjati potrebo strokovno dobro izvežba- nega obrtništva.

Skrb nas mora biti, da vzgajamo dober obrtniški naraščaj. To pa je mogoče, ako se posveča strokovnemu dovrševanju in solidno- sti našega obrtnika in rokodelca največjo po- zornost. Obrtno pospeševanje je pri nas jako pereče vprašanje. Sredstva, ki jih ima naš obrtnopospeševalni zavod na razpolago, so malenkostna. V tem pogledu treba odločne akcije vseh naših vodilnih mož. Izposlovati treba za to koristno in praktično napravo kre- dite, ki bodo omogočali smoteno in preudar- no zasnovano delovanje. V Sloveniji z močno razvitim obrtniškim stanom, ki šteje okoli 24.000 samostojnih gospodarjev, ne moremo čakati, da pride čez leta odpomoč iz central- nega pospeševalnega urada, ki je naravno stropar na početku svojega dela.

Markanito oznako našemu gospodarske- mu življenju daje letos stabilizacija dinarja, uveljavljanje nove avtonomne carinske tarife, kojoj osnovo je pa takoj prebila pogodbeni tarifa z Italijo in Avstrijo, nova železnična ta- rifa ter dejstvo, da je oslabela naša eksportna trgovina zlasti v žitaricah ob naraslem uvozu zlasti v tekstilni stroki.

Tekoče leto smo v Sloveniji praktično za- čutili nevarnost one nesrečne gospodarske politike, ki gre za tem, da bi demontirali v Sloveniji industrijo, ki naj služi narodni ob- rambi. Fantastični problem, zastopan doslej v knjigi in prigodnih izrekih, se je začel v praksi izvajati na eni strani tako, da imajo težave nova podjetja, na drugi strani tako, da bidejo carinskopolitično po železni industriji. Poznamo iniciatorja te ideje. Kdor je sicer tako dober človek in ima pogled mil kakor Marijina ptica, o njem ne morem misliti, da dela iz zlobe, kar dela. Ali gre za tako vitalne interese naše zemlje, da moramo z vso odloč- nostjo braniti stvar ne glede na duhovnega očeta problema. V prvi vrsti gre proti železu. Podjetje na Savi je za naše prilike orjak, ki meče svojo senco daleč po dolini, kjer teče naša Sava. Ko bi prenehale pričati tovarniške sirene o življenju te industrije, bi bil udarec za Gorenjsko hujši nego si ljudje mislijo, ko

GALOŠE, snežne čevlje in copate kupite najugodnejše samo pri
»VOIKA« — LJUBLJANA
(nasproti »Mestnega doma«).

gre bežno ta glas po deželi. Tej industriji so naprtili za surovine letno novih carin za težke milijone, carino na finalni produkt so žrtvo- vali v avstrijski pogodbi. Zaslužki nameščen- cev in delavcev znašajo pri tem podjetju celo sedaj, ko je delo le jako omejeno, mesečno mogočne svote. Kam pojdejo ti ljudje? Koliko prevoza bi izgubila železnica, ki je konečno državna, koliko davkov država in občine! Ne gre danes za to, kdo je delničar, ki ni zavi- danja vreden, ker so te delnice glasom bor- nih poročil padle pri komadu za več nego 2000 dinarjev. Gre tu prvič za koristi naše zemlje in našega prebivalstva, ki bi zapadlo bedi in siromaštvu, če ustavijo delo. Gre pa tu tudi za načelo. Danes ubijajo železno indu- strijo v Sloveniji, jutri pridejo druge stroke na vrsto. Nove podjetnike itak že dalj časa odga- njajo od naseljevanja v naši zemlji, ki ima ugodno lego za spretno delavce. Proti temu podjetju da stoji naše vrste v Sloveniji strnje- ne! Soglasno je obsodila to gospodarsko de- struktivnost plenarna seja Zbornice za trgo- vino, obrt in industrijo po odličnem govoru našega industrialnega doyenja Jos. Lenarčiča in predsednika Zveze trgovskih gremijev gosp. Ivana Jelačina. Zveza industrijev je že raz- pravljala o tem in sklenila, da skliče gospo- darski zbor proti zepčetemu uničevanju indu- strijalnosti v naših krajih. Te dni sem imel pri- liko govoriti z gospodarskimi vodniki v Za- grebu in mislim, da smemo upati na njih soli- darnost v tem kardinalnem gospodarskem vprašanju naših obmejnih krajev, ki ne smejo postati gospodarska smodišča.

Mehki naš Stritar je ob času ljubljanske- ga potresa zapel: Slovenec nima sreče. Gospo- darske prilike, katere so nastale zadnje leto za Slovenijo, bi mogle zavesti v depresijo, toda pesimizmu se ne smemo udati. Vigilan- tius iurat! In necessariis unitas! Bodoče leto bo padla mnoga važna odločitev tudi glede socialnih naprav. Ostati moramo čuječi in od- bijati vsako nameravano gospodarsko poniža- nje. Ta naša mala ali tako divna slovenska zemlja, ta naša dobra mati, lepa v snegu in cvetju nam bo dajala tudi v borbi za kruh vedno novih energij, kakor jih je dajala mati Zemlja sinu Anteuju.

Mi se ne damo!

Voščila za novo leto

sprejema uprava našega lista najkameje do 30. decembra opoldne. Vse tozadevne oglase, ki bi došli pozneje, bomo mogli sprejeti le v toliko, kolikor bo dopuščal čas in prostor.

Kdor torej želi, da mu izvršimo noveletni oglas na zaželeni prostor, naj ga nam odda v prvih dveh dneh prihodnjega tedna.

In obtožba ljudi, ki se pasejo na muki drugih! In enaka obsodba izzvani tudi iz Velikonjevih »Sirote«: ljudje nimajo srca z otroci, ki jih končno odreši usoda sama. Literarno sta ti dve noveli še v smislu starega kavzalnega realizma, znova pomaknjena v notranjost člo- veka, druga bolj v njega zunanje dogodilje. Srce Doma in sveta in njega glavno karak- teristiko pa mu je utisnil tudi letos kot že par let Ivan Pregelj. Ni priobčil sicer kake daljše povesti, le mimogrede je glasilal svoje misli »iz dneva v dan«. Z »Runjamič«, baročno ljubezensko idilo, nežno v svoji naivnosti; z mističnim »Sinom pogubljenca«, s strašnim verskim dvomom, in še s strašnej- šim srečanjem »V Emavsu«: s temi tremi črticami je Pregelj dalj listu njegovo najteht- nejšo vsebino. To so umetnine, ki ne anali- zirajo življenja, ampak ga sintetično zajamejo v vsej globokosti grozi in ljubezni. Enode- janka za Prešernov spomin nam intuitivno da- slutihi strašno Prešernovo življensko dishar- monijo, njegov razkol in njegovo ljubezen; v pregroznom srečanju dveh nesrečnežev, ki sta se spoznala v svojem duhu, je pač nekaj svoje- vrstnega v slovenski literaturi, kakor je tudi sama situacija in smisel parade zajeta in poj- movana svojevrstno. Dramatik Jalen je sodeloval samo z manjšimi poetičnimi vložki, dobro karakterizirajoči priliko, ob katerih in za katere so bile napisane. Jarčev »Za- kleti grad« pa je preveč razumarsko pretehtana in skombinirana stvar, dočim se je

Magajnas »Stricom Mihov« zelo častno uvedel v krog Dominovetovcev.

V poeziji, ki je današnji človek najbolj goji pa morda z najmanjšim uspehom, je Majcen z edino svojo pesmijo »Sosed« do- bro dokumentiral novo hotenje, ki ne poje, je realno, ostro karakteriziranje figure pa po- globljeno do mističnega bistva. Nežno in lepo impresijo so dali Bevk, Dornik in Lovrenčič, dočim so Debeljakove preveč miselno kombinirane, zunanje opisno podane, ne notranje, dinamično zajete. Tudi Seliškarjeva lirika ni več tako prepri- čevalna kot je bila, a je tehnično boljša, verzi so dobili polnost in niso več mahedravi. Po- gačnik in Vodnik T. sta zastopnika mističnega nadrealnega pojmovanja našega bivanja, sta zamaknjena v onostranstvo, dočim Sardenko mašniško moli in Turšič kmetiško čuvstvuje iz davnine.

V drami sta to pot dva prvenca: Bevkov »Kajne« in Stantetova pesnitev »Mlada Breda«. »Kajne« naj bi bila reali- stična slika fašistovskega nasilja v Julijski Benečiji, ki bo kot dokument onstranskih raz- merj imela svojo ceno, da si je tehnično po- manjkljiva in v razvoju dvomljiva ter človeka ne zagrabi s tragedijo kajnovskega sovraštva, ampak bolj s tragčnim koncem zgodbe. S Stantetovo pesnitvijo pa ne vem, kaj in kako. Čutim silo izraza, lepoto situacij in do- mislekov, a ne čutim za vsem tem nič člove- škega, je le imaginarno simbolno delo; sve-

Papeževa okrožnica.
Rim, 23. dec. (Izv.) Sv. oče je izdal novo encikliko »Kristusu v čast«, v kateri opominja vernike, da priznajo Kristusovo gospodstvo. Z encikliko se uvaža nov praznik, ki se bo praznoval vsako leto na zadnjo nedeljo meseca ok- tobra in se bo imenoval praznik Kristusovega

Spor med radikali in radičevci radi ameriške delegacije.

Belgrad, 23. dec. (Izv.) V političnem živ- ljenju ne bi bilo danes zabeležiti nobenih dogodkov, če se ne bi bil Stjepan Radić ne- nadoma vrnil v Belgrad. Po prej določenem programu ne bi imel priti že sedaj v Belgrad, ampak bi bil božične praznike preživel v Zagrebu. Vsled poziva Pašića in svojih stran- karskih prijateljev pa je snoči nenadoma ob 10 uri prišel. Danes je imel Radić nekoliko političnih sestankov.

Radić je prišel v Belgrad radi reguliranja vprašanja zastopništva iz Hrvatske v delega- ciji, ki bo odstopovala v Washington, da uredi vprašanje naših vojnih dolgov. V ta namen bi se imela predpoldnem vršiti seja ministrskega sveta, ki bi pretresala to vprašanje. Seja se pa ni vršila in sicer radi tega ne, ker bi se imeli s Stjepanom Radićem poravnati spori, ki so nastali o vprašanju osebe, ki bi imela spreml- jati fin. ministra v Washington. Ugotovljeno je, da bo v delegaciji posl. HSS dr. Kežman.

Pašić je bil v svojem kabinetu do pol 12. Nato je odšel v dvor in ostal do četrta na 2. v avdienci. V tej avdienci je kralja obvestil o sestavi delegacije in njenem cilju v inozem- stvu. Nadalje je kralju poročal o političnem položaju in o svojih namerah, ki jih namerava v kratkem času izpeljati.

Popoldne se je pri Pašiću vršil sestanek fin. ministra s Pavlom Radićem o delovnem programu delegacije za Ameriko.

Po tej seji je izjavil Pavle Radić sledeče: »Pojasnil sem, da so se vse vesti v zadnji šte- vilki »Doma« o naši delegaciji za Ameriko napačno razumele. Poročilo o tem se je obja- vilo na podlagi obvestil, ki niso bila popolna.

STOJADINOVIČEV NAMESTNIK.

Belgrad, 23. dec. (Izv.) Ministrski svet je postavil Stojadinovića, ki bo odšel v Ameriko, za namestnika in sicer je določen ministre Nikola Uzunović. Uzunović je bil danes v fin. mini- strstvu in se seznanil s delom. Da ne bi delo v fin. ministertvu v led Stojadinovičeve odsot- nosti začelo, mislijo politični krogi, da bi se v fin. ministertvu ustvarilo novo mesto pod- tajnika, katerega bi zasedel radikalni poslanec Oton Fischer-Gavrilović.

DIPLOMATSKÉ ZADEVE.

Belgrad, 23. dec. (Izv.) Belgijski poslanik je popoldne obiskal fin. ministra Stojadinovića radi tekočih vprašanj, ki bi se imela urediti med obema državama. Angleški poslanik Cun- ner je obiskal zun. ministra Ničiča in s s njim razgovarjal dve uri. V Belgradu se že dva dni mudi naš bernski poslanik Milutin Jovanović. Njegovo bivanje v Belgradu je v zvezi s sprejemom pri Vatikanu. Smodlaka se ne bo več vrnil na svoje staro mesto. Zato se bo poslaniško mesto pri Vatikanu spopolnilo.

DRAGINJO POBIJAJO.

Belgrad, 23. dec. (Izv.) Minister za soc. politiko Simonović izdeluje nov zakon o pobi- janju draginje, ki bi temeljil na dosedanjih izkušnjah v tem vprašanju. Končnoveljavo besedilo tega zakona bo gotovo v par dneh, nakar ga bo takoj predložil ministrskemu svetu v pretres. Ta načrt se bo predložil na- rodni skupščini kot eden izmed prvih zako- nov, čim se bo sestala.

kraljstva. Na ta praznik naj bi se izvršile posvetitve družin srcu Jezusovemu. Prvič se bo ta praznik slavil ob sklepu sv. leta v celi katoliški cerkvi. V Rimu bo slovesna pontifi- kalna maša.

Ministrski svet se strinja glede določitve oseb za delegacijo v Ameriko. Vsi člani delegacije so ravnopravni. Dr. Kežman ima posebno nalogo, ki se mu je dodelila dogovorno. Z delegacijo bo neprestano v zvezi. Izključen namen delegacije je regulirati vojne dolgove, ne pa najeti posojilo. Glede tega vprašanja si je ministrski svet popolnoma edin. Vsi želimo, da doseže delegacija najboljši uspeh.

Belgrad, 23. dec. (Izv.) Nepričakovan Ra- dićev prihod je v zvezi z vprašanjem imeno- vanja hrvatskega delegata za Ameriko. V Ra- dićevem organu »Doma« je bil priobčen oster protest radi tega, ker ne bi prišel v delegacijo zast- pnik Radićeve skupine dr. Kežman. To vprašanje naj bi izzvalo velik vihar. Po osebni izjavi Stjepan Radić ni hotel odstopiti od te svoje zahteve. Zahteval je, da se sestava dele- gacije brezpogojno spremeni in da pride dr. Kežman v delegacijo. V gotovih vladnih kro- gih se čuti radi tega nezadovoljstvo proti Ra- diću in njegovi stranki. Očita se mu, da mno- gokrat brez vsakega povoda daje v javnosti o raznih vprašanjih izjave in s tem prejudicira smer reševanja gotovih delikatnih vprašanj v vladi.

Zagreb, 23. dec. (Izv.) Tukajšnji radičevci so zelo nezadovoljni radi tega, ker je določe- no, da bi Radićev poslanec dr. Kežman ne imel potovati v Ameriko kot ravnopraven član de- legacije, kakor je bilo prvotno določeno, in da ne bi imel pravice glasovanja. Radi tega je Stjepan Radić odstopoval v Belgrad. Jutri se bo vrnil. Njegov prihod pričakujejo z velikim zanimanjem Radićevi krogi v nadi, da se bo afera zadovoljivo rešila.

RADIČEV GOD.

Zagreb, 23. dec. (Izv.) V soboto 26. de- cembra se bo vršila v Zagrebu proslava godu Stjepana Radića. Radičevci mislijo, da bo na to proslavo prišlo mnogo kmetov z dežele.

RAZKROJ SAMOSTOJNIH DEMOKRATOV.

Zagreb, 23. dec. (Izv.) V organizaciji sa- mostojnodemokratske stranke vlada velika kry- za, ki je nastala vsled spora med mestnim za- stopnikom Thalerjem in večino mestnih za- stopnikov samostojnodemokratske stranke. — Krizo povečuje, da je velik del samostojnih demokratov prestopil v radikale.

Anglija ponuja Turčiji denar.

London, 23. decembra. (Izv.) V angleških finančnih krogih se je razširila vest, da je angleška vlada ponudila turški vladi kredit v znesku 10 milijonov funtov, toda pod pogo- jem, da Turčija prizna razsodbo Društva na- rodov, po kateri ostane Mosul še 25 let pod angleškim protektoratom, in da za posojeni denar nabavi v Angliji železniški material.

PONAREJENI FRANKI.

Budimpešta, 23. dec. (Izv.) Budimpeštan- ski policiji je naznanila policija iz Haaga, da so tam prišli 3 ogrske državljane, ki so osum- ljeni ponarejanja francoskih novčanic po 1000 frankov. Eden izmed ponarejevalcev je dr. Marsovski, ki je v sorodu z najodličnejšimi krogi v Pešti. Denar so ponarejali v Budim- pešti.

življenje, je del nas in zato željno čakamo že v novo leto, v novo življenje. T. D.

»Mladika«.

Vsaka družina je država v majhnem. In kakor ima država svoje zastopnike in glasila za zunanji svet, tako jih mora imeti tudi dru- žina. Tak zastopnik družine, njenega življenja, zanimanja in potrebe je družinski list. Pri nas Slovencih imamo le enega edinega takega glasnika družin — in to je družinski list Mladika. Kaj zanima vsako družino? To, kar je za dušo in telo, iz česar je vsak poedini član družine. Duša, duh je, ki nam daje življenja. V vsakdanjih borbah za kruh in obstoj domačnosti pa je posebno dandanaš- nji sleherni pot tako težka, da pupije človeka dobro voljo in dobršen del svežosti. Zato po- trebuje duh okrepčila in hrane. To najde v čitavi dobrih knjg, najdeš jih v dobrih listih Mladika ti bo nudila obilo takega okrepčila. Saj ima povesti in črtice, ki v njih nehote po- zabiš na raskavo dnevno delo in se kakor v kopeli prenoviš in osvežiš. Bral si znamenito povest J. Londona »Krištofa Dimac« v letoš- nji Mladiki in gotovo si se čudil, koliko zmo- re trdna volja, vztrajnost in krepko telo. V letniku 1926 boš pa bral Malešičevo povest »Kruha« in se boš prav tako čudil, koliko gorja prenese slovenski rod in kako grenak je kruh majhnih, ki služijo velikim. Zamislil

Dnevne novice.

Naš novi roman.

Po novem letu, ko dovršimo veliki Jules Verneov potopisni roman, pričemo priobčevati roman:

»LIPE IN ANČKA«
ali
NOVA KRIZARSKA VOJSKA OTROK.

Kakor je pred več ko sedemsto leti pastirček Štefan peljal trumo otrok, da bi osvojil svete kraje, tako se napoti desetletni Lipe s svojo še mlajšo sestrico Ančko ter 40 sošolčki iz vasi Avrieux na Savojskem (v Franciji), da osvobodijo sv. očeta v Rimu, ki je v šoli slišal o njem, da je jetnik. Z velikim zanimanjem spremljamo mlado družbo po gorski cesti proti prelazu Mont Cenis; družba se malemu poveljniku sicer razprši in vrne domov, toda Lipe in Ančka pa le prideta, dasi brez najmanjšega noveca, srečno v Rim, kjer prejmeta v družbi kakih 400 drugih francoskih otrok, dospelih s starši in duhovniki v večno mesto, iz rok samega Pija X. prvo sv. obhajilo. Prične pa se roman s svetim večerom v Avrieuxu in v ubožni rodbini Lipetovih staršev.

Roman je poln čudovitih dogodkov, največji čudež pa je ta, da se ob koncu Lipetov učitelj, g. Musillon, v začetku popolnoma brezverjen, v Rimu spreobrne ob junaški veri svojega malega učenca. Roman bo živo zanimal ne le otroke, iz katerih življenja je zajet, ampak tudi odrasle, ki bodo iz knjige videli, kako se Bog čudovito poslužuje raznih dogodkov in raznih ljudi, da človeka pripelje tja, kjer ga hoče imeti. — Roman je spisal Henri Bordeaux, rojen 1870 na Savojskem, odvetnik po poklicu, veren katoličan; spisal je že dolgo vrsto romanov. Je član francoske akademije.

Blagoslovljene božične praznike vsem naročnikom in prijateljem!

Uredništvo in upravnistvo.

Izplačilo katehistskih doklad. Kakor poroča »Slovenski Narod« od 23. t. m. med dnevnimi vestmi, je ministrstvo ver sklenilo, naj izplača finančna delegacija v Ljubljani katehetom vse njim dolžne zneske. — Finančna delegacija ugotavlja uradno, da doslej ni prejela takega obvestila niti od ministrstva ver, niti od ministrstva financ in opozarja, da bi tudi že izdanega naloga ministrstva ver ne smela izvršiti, dokler ministrstvo financ ne otvori potrebnega kredita. — Delegat: Dr. Savnik s. r.

Zakon za pobijanje draginje. Iz Belgrada poročajo, da bo ministrstvo za socialno politiko v par dneh izdelalo nov zakon o pobijanju draginje. Novi zakon bo izdelan na podlagi najnovejših izkušenj na tem polju. Parlamentu ga nameravajo predložiti že na seji dne 29. januarja 1926. Mi se bojimo, in kakor kažejo izkušnje z različnimi zakoni tudi v drugih državah, zelo upravičeno bojimo, da nas draginje tudi novi zakon ne bo rešil. Staro pravilo pravi, da je drago to, kar ne morem kupiti. Posledica tega pravila bi bila, da država sama plača svoje ljudi tako, da jim najpotrebnejše stvari ne bodo predrage, in da s svojo gospodarsko zakonodajo omogoči tudi od države neodvisnim gospodarskim krogom izplačevanje primernih zaslužkov delavcem in privatnim nameščencem. Dokler tega ni, draginja ne bo ponehala, ker cene blagu ne more narekovati ena sama država, ampak jih narekuje svetovni trg. Zato od novega zakona ne pričakujemo preveč.

Nujen poziv slovenskim umetnikom-grafikom. Za razstavo jugoslovenske grafike v Curihu se vrše v vsej naglici zadnje priprave. Vsi za to razstavo namenjeni listi se odpoš-

ljejo skupno iz Zagreba že v prvih dneh januarja 1926. Slovenski grafiki naj ne zamude te prilike, da se predstavijo internacionalni publiki. Pozivljamo jih torej, da nastopijo polnoštevilno s svojimi najboljšimi deli. Vsak list naj se dostavi po možnosti v dveh odtisih do 31. decembra t. l. na naslov: SUJOU, Ljubljana, tehniška srednja šola. (Mariborski umetniki naj oddajo svoja dela gosp. profesorju Gvajcu.) Omenjamo, da so dopuščene k razstavi poleg lesorezov radirank in litografij tudi perorisbe s svinčnikom in podobna dela. — Odbor SUJOU.

Izpremema v konzularni službi. »Službene novice« objavljajo, da se je Dobrosavcu Zebicu odvzel častni generalni konzulat naše države v Hamburgu.

Iz Uradnega lista. Uradni list za ljubljansko in mariborsko oblast z dne 23. decembra 1925 objavlja zakon o proračunskih dvanajstih mesece decembra 1925, januar, februar in marec 1926.

Pomočnik ministra za trgovino. V ministertvu za trgovino se osnuje mesto za ministrskega pomočnika. Mesto so ponudili dr. Franu Gospoduotiču, ki je sodeloval za časa dr. Spahovega ministertvanja.

Kazensko-pravdni red. Predsednik komisije za izdelavo načrta novega kazensko-pravnega reda, vseučiliški profesor dr. Marković, je te dni poročal pravosodnemu ministru o dosedaj izvršenem delu komisije. V kratkem se skliče plenum zakonodajnega sveta pri pravosodnem ministertvu, da pretrse doslej dovršene oddelke zakonskega načrta.

Nemške šolske zahteve. Nemško prosvetno in kulturno društvo v Sloveniji, ki mu je predsednik dr. Kamilo Morocutti, je poslalo prosvetnemu ministru Radiču obsežen elaborat, v katerem zahteva, da se dosedanja prosvetna politika v Sloveniji izpremeni, posebno v kolikor se tiče nemškega prebivalstva. Elaborat zahteva, da se večji del nemških šol, ki so se po prevratu ukinile, zopet odpre.

Treznostne organizacije proti novemu pravilniku o gostilnah in kavarnah. Med treznostnimi organizacijami je vzbudil novi pravilnik o gostilnah in kavarnah, ki prav nič ne upošteva želja in predlogov treznostnega gibanja, veliko nezadovoljnost. Pripravlja se skupna akcija vseh omenjenih organizacij, da

Naravna Ljubljana pri Zalogu.

naše mlade države — naše družine v širšem pomenu. V slikah zgodovinskih oseb, v slikah pokrajin iz vseh delov naše zemlje boš spoznal temelj in lepoto vseh treh bratov in boš spoštoval ves naš rod. In tudi v tem je zmisel družinskega lista, da razkaže bravcem njihov veliki dom — njihovo državo. Mladina se bo ogrela zanj in iz takega čtiva. In če te zanima zunanji svet — tudi o tem govori Mladika, piše o Ameriki in Američanih, piše o širšem svetu in pokaže v pestrih slikah, kako je onkraj naših meja. Ce lo na šaljiv način te povede Mladika 1926. letnika tja gor na Mount Massi-ve v Ameriki in na Montblanc v Evropi. V Mladiki najdeš zanimivosti iz najnovejših pridobitev tehniškega znanja, se seznaniš z našim zdravstvom, zreš lepote iz življenja rastlin in spoznaš napake našega sedanjega pisanja v slovniškem in slovskem brusu.

Gospodinja in mati sleherne družine bo dobila v Mladiki razprave o vzgoji otrok in urejanju doma, bo našla poučnega čtiva in navodil za vrt in kuhinjo, se bo seznanila s šivanjem in prirokovanjem oblek in bo brala o modnih poročilih in nasvetih za okusno zunanost. Posebne važnosti je priloga Mladike krojna pola, iz katere se utegne vsaka žena in dekle naučiti, da si sama prikoji in sešije obleko in ji tako ne bo treba segati po drugih dragih in tujih modnih listih. O vsem tem se je že dobobra prepričala v letošnji Mladiki.

In tudi za šale in uganke poskrbi Mladika. (Rešilci prejemale lepe nagrade. Za rešitev ugank v 1. številki 1926 je razpisana na-

se določbe novega pravilnika čim prej izpreme-

Varstvo prirodnih spomenikov. V Zagrebu se je ustanovil Odbor za zaščito prirodnih spomenikov: redkih rastlin in živali, dalje koristnih živali, ki jih zatirajo kot škodljive, geoloških in geografskih objektov itd. Odbor je sestavljen iz zastopnikov Hrv. planinskega društva in Hrv. prirodoslovnega društva. Na svoji prvi seji je odbor sklenil, da se njegovo delo zaenkrat omeji na ozemlje Hrvatske in Slavonije. Pretresal je misel za ustanovitev rezervatov in pa sredozemskega vrta na Jadranu (Lokrumu). Odbor bo kot prvo delo zbral podatke o vseh prirodnih objektih, ki so ogroženi.

Iz zveze blagajniških zdravnikov. Občni zbor ZBZ se je vršil dne 18. decembra v hotelu Union. Kot zastopniki OUZD so bili navzoči predsednik ravateljstva dr. Golja, ravnatelj dr. Bohinje ter šef-zdravnik dr. Bleiweis. Predsednik dr. Zajec se je spominjal v toplih besedah umrlega društvenega člana dr. Vučiča ter pokojnega Pilepiča, predsednika ravateljstva SUZOR-a. ZBZ je bila v dobrih odnosih z vsemi zdravniškimi društvi, zlasti je bila dragocena pomoč, ki jo je ob vsaki priliki našel ZBZ pri zdravniški zbornici. Obširno poročilo je podal dr. Zajec o stanovskih zadevah. O tem poročilu se je razvila debata, katere so se udeležili tako zastopniki Okrožnega urada kakor tudi večina navzočih uradnih zdravnikov. Občni zbor je na podlagi predsednikovega poročila soglasno odobril sklep odbora, da se ima uvesti potni pavšal počenši s 1. januarjem 1926. Izvoljen je bil po večini prejšnji odbor, kateremu je občni zbor naročil, da tudi v bodoče ob intenzivnem sodelovanju z uradom čuva ne samo materialne, temveč tudi moralne dobrine uradovih zdravnikov.

Opozorjamo na božično razstavo raznih čipk in drugih ženskih ročnih del na Državnem osrednjem zavodu za žensko domačo obrt v Ljubljani, Turjaški trg 4/I.

Zopet nekaj za naše dame! (Novo združeno podjetje za žensko perilo in vezanine.) Že nad mesec čel smo opazovali mrzlično delo v uvozni veži na na dvorišču hiše Šelenburgova ulica 1, v prostorih, kjer se je nahajala do sedaj dr. Jan. Brekova uršulinska gospodinjstva šola. Kdor je opazil to delo, te velike moderne izložbe, katere so nastale v veži omenjene hiše, se je rado vedno spraševal, katero podjetje si pripravlja tako obsežne izložbe in moderno urejene obratne in trgovinske prostore. In le redkemu se je posrečilo doznati, da

KUNEROL

100%na čista mast iz kokozovih orehov, zajamčeno izčiščena in higijenična, se zopet dobiva v vsih trgovinah.

se v teh prostorih ustvarja zelo moderno organizirano združeno podjetje za izdelavo damskega, posteljnega in namiznega perila ter raznih načinov izdelave ročnih čipk. Kakor smo se informirali, je podjetje zamišljeno po angleškem združnem načinu, s pomočjo katerega se bo to podjetje, z ozirom na ugodnosti, katere ta združni način svojim združnim članom nudi, brezdvomno zelo dobro obneslo, posebno še, ker se je združnemu načelnstvu posrečilo že do sedaj organizirati veliko število prvovrstnih ročnih vezilj, šivilj in čipkarij, katere bodo dobivale preskrbovano delo po zadruzi na dom, tako da bo v tej stroki marsikateri pridni, a sedaj brezposelni delavci dana možnost solidne eksistence, na drugi strani pa bo nudila zadruga vse, kar si v pogledu na damsko, namizno in posteljno perilo more najbolj razvijeno žensko srce zaželeli in ne bo potrebno, da naše dame krijejo svoje potrebščine iz drugega inozemstva. Vodstvo podjetja se nahaja v rokah v tej stroki preizkušene strokovnjake, ki si je pridobil svoje zmognosti v Švici. Isto je iz prijaznosti tudi nudilo opis načina razpečevanja združnih izdelkov in sicer se bodo razpečevali izdelki vseskozi samo direktno na konsumente s pomočjo moderno urejenih periodično izdajanih ilustrovanih cenikov. Poleg tega pa bo imela zadruga takoj od početka dve svoji prodajalni in sicer prvo v Ljubljani, Šelenburgova ulica 1, in drugo v Mariboru, Slovenska ulica 20. Dalje nam je bilo sporočeno, da bosta obe prodajalni odprti že z novim letom, razstava izdelkov pa je v novih elegantno opremljenih in bajno razsvetljenih izložbah že odprta. Že danes opozorjamo cenjene naše čitateljice in čitatelje na to novo podjetje, katero si je nadelo naslov »Leda«, domača tvornica damskega perila in vezenin, r. z. z. o. z. Zadrugi pa želimo pod sedanjim agilnim vodstvom najboljših uspehov.

Društvo državnih upokojencev in upokojenk za Slovenijo, sedaj v Celju, začne z 20. t. m. v zmislu čl. 6 društvenega zakona po novih pravilih delovati. Društvo ima namen in nalogo varovati in pospeševati koristi in pravice članov in jim nuditi v slučaju potrebe moralno pomoč. Izdajalo bo tudi glasilo »Upokojenec«, v kolikor bodo to dopuščala društvena gmojna sredstva. Prevzelo bo I. splošno društvo jugoslovanskih upokojencev v Ljubljani ter vabi vse njegove člane, da nabirajo nove člane. Društvo ne gleda na strankino pripadnost ter sprejme kot člana vsakega, ki

„ČAJANKA“?

V celici tužni nesrečen krmar,
zapušen od vsega, oropan oči,
Vas, duše prijazne ne zabi nikdar
do konca gorjupe, prestrašne noči.
Podporno društvo slepih.

Narodno gledališče v Ljubljani.

Drama.

Začetek ob 8 zvečer.

Četrtek, 24. dec.: Zaprt.

Petek, 25. dec.: ZIMSKA PRAVLJICA. Ob 3 popoldan. Mladinska predstava po znanih cenah. — Izven.

Sobota, 26. dec.: PEGICA MOJEGA SRCA. Ob 3 popoldan. Ljudska predstava po znanih cenah. — Izven.

PERIFERIJA. Ob 8 zvečer. Ljudska predstava po znanih cenah. — Izven.

Nedelja, 27. dec.: VDOVA ROSLINKA. Ob 3 popoldan. Ljudska predstava po znanih cenah. — Izven.

DRUGA MLADOST. Ob 8 zvečer. Ljudska predstava po znanih cenah. — Izven.

Ponedeljek, 28. dec.: Zaprt.

Torek, 29. dec.: VERONIKA DESENISKA. Ob 3 popoldan. Ljudska predstava po znanih cenah. — Izven.

Sreda, 30. dec.: ZA NARODOV BLAGOR. Ob 3 popoldan. Ljudska predstava po znanih cenah. — Izven.

Četrtek, 31. dec.: Zaprt.

Opera.

Začetek ob pol 8 zvečer.

Četrtek, 24. dec.: Zaprt.

Petek, 25. dec.: PRODANA NEVESTA. Gostovanje Mane Zaludove in Zdenka Knitla. — Izven.

Sobota, 26. dec.: ORFEJ V PODZEMLJU. Ob 3 popoldan. Ljudska predstava po znanih cenah. — Izven.

se boš v družinski krog teh ljudi in živel v duhu z njimi — revnimi Krajinci v Prekmurju. Mimo tega te bo ponesla povest »Za Cezarja!« v življenje poganskega Rima, da boš v onih davnih časih kakor bi jih živel zdajle. In iz krajših povesti in dram zajameš marsikako iskrico, lepo in toplo misel, da jo poneseš v suho vsakdanjost kakor gorak spomin. Tako mora biti čtivo družinskega lista — da ogreje in okrepi — ne pa, da razneti že tlak utrjeno živčevje in potegne dušo v pocestnosti, kar delajo razni »šundci«. Mladiko utegneš v tem oziru brez skrbi pustiti na mizi, da jo berejo vsi člani družine, odrasli in otroci in bo vsem v razvedrilo in oddih in pouk — in to je veliko!

V Mladiki spoznaš dom in svet. Že v tem letu so bili v njej nanizani naši najvažnejši kulturni delavci-mojke, ki jih mora poznati vsak Slovenec. V letniku 1926. spoznamo še Prešerna, Vraza, Smoleta in Bleiweisa. V zgodovino naše domače zemlje spadajo tudi slovenska mesta in trgi. Da izveš, kako je bilo nekoč v njih in kako je zdaj in tako še bolj vzljubljeni kotiček domače grude. Videl boš, da imamo Slovenci bogato zgodovino, zgodovino očetov, ki smo izšli iz njih. Tvorci Slovenstva in naše bitnosti so pa tudi umetniki, ki piše o njih Viktor Steska tako domače in prikupno, da se brž ogreješ za te »stavbenike« naše slovenske stavbe. A ne le slovenske zgodovine najdeš v Mladiki, temveč se seznaniš tudi z zgodovino in kraji naših bratov Srbov in Hrvatov, spoznaš preteklost in sedanjost vse te

grada: srebrni pribor.) Tako je naloga družinskega lista izčrpana do dna — vsak najde v Mladiki vse ono, kar mu je najbolj pri srcu. Okusna zunanja oprema in umetniške slike pa skrbijo, da je Mladika v okras vsake naše hiše.

Zato veljaj za vse slovenske družine pravilo: »Mladiko« na vsako družinsko mizo! List je tako obsežen in bogat, da je cena na leto 84 Din brez krojne priloge (s krojno prilogo 100 Din) tako majhna, kakor za noben drugi list ni. Kdor še nisi naročnik, piši dopisnico in jo naslovi: Mladika, Prevalje, ter si naroči Mladiko!

Voščilo oslepelih.

Čarobno življenje božične noči,
ko srce radostno spominom živi,
podaja si roke in zro si v oči,
ter praznike srečne vse križem želi.

V celici tihi oglašja se sprev.
Pozabljena duša, o slepec — mrlj!
V duhu preživlja božični odsev,
v mislih obleta domove lik ptič.

Pri Vas se vstavi. Kako je svitlo!
V spominih predragih solzi se oko.
Kot dih iz veselstva voščilo toplo
šepete tajinstveno naj Vam na uho.

Vesele božične Bog praznike daj,
v novemu letu le sreča sijaj,
v srcu in hiši mir sladki kraljuj,
ljubezen do bližnjega vedno domuj.

kot: lišaje, ogree, izpuščaje, krvave žilice ali
imamo odstranjevanje parikla emulzija "VISAGINE"
ADELINA PATTI", edino periklo in neškodljivo
sredstvo, ki ga priporočajo mnoge zdravniške kapi-
tete, za umivanje polti, ki preprečuje razvoj gub
in daje licu mladinski izgled in zvežest. V vsak dan
in daje žilic mladinski priznani. Dobiva se v lekarnah, dro-
gerijah in parfumerijah za ceno Din 50,-. V stekle-
nicah - Glavno skladišče v Jugoslaviji: ZAGREB
Gajeva ulica 8.

Gospodarstvo.

Izkaz o stanju Narodne banke z dne 15. decembra 1925. (Vse v milijonih dinarjev; v oklepaju razlika napram stanju z dne 8. decembra 1925.) Aktivna: Kovinska podlaga 460.3 (—4.3), posojila: na menice 1142.1, na vrednostne papirje 163.5, skupaj 1805.7 (+17.8), račun za odkup kronskih bankovcev 1186.3, račun začasne zamene 346.8, državni dolg 2000.5, vrednost založenih državnih domen 2138.3, saldo raznih računov 879.7 (—28.5), skupaj 9283.7; pasiva: glavnica 28.0, rezervni fond 6.4, bankovci v obtoku 5977.0 (—105.1), račun začasne zamenjave 346.8, državne terjatve 135.8 (+34.6), vrednost založenih drž. domen 2138.3, ažijska 74.7, skupaj 9283.7; obrestna mera je ostala neizpremenjena.

Konkurza. Razglašen je konkurz o imovini tvrdke »Danica«, Majzelj in Rajšel v Ljubljani. Prvi zbor upnikov 28. decembra, oglasni rok do 23. januarja, ugotovljeni narok 6. februarja. — Razglašen je konkurz o imovini zapuščine neregistriranega trgovca Franca Rifijsa v Novem mestu; termini 7., 22. januarja, 10. februarja.

Konservna tovarna »Globus« d. d. na Vrhniki ima II. izredni občni zbor (poročilo ravnanja o ločitvi skupne bilance za leto 1924 in odobritev ločenih bilanc).

Obrestna mera pri regulativnih hranilnicah v Sloveniji. Na zadnjem sestanku Zveze jugoslovanskih hranilnic v Ljubljani, ki se je vršilo dne 19. t. m., je bilo z večino glasov sklenjeno priporočiti hranilničnim upravam, naj od 1. januarja 1926 do preklica sklenejo obrestovanje vlog na knjižice brez odpovedi po 5 odstotkov, vlog v tekočem računu proti triletni večmesečni odpovedi po 6 odstotkov, do čim bi znašale obresti hipotekarne zavarovalnih posojil 10 odstotkov, meničnih posojil pa 12 odstotkov. Sklenilo se je tudi opozoriti hranilnice, da obrestni 7 odstotnega investicijskega posojila iz leta 1921 niso podvržene obdavčenju in jih torej pri napovedi dohodkov za leto 1925 ni prijaviti.

Razglas. Direkcija šum v Ljubljani ponovno razpisuje prodajo izdelanega bukovega porabnega lesa v približni množini 1000 pl. kub. m pri šumski upravi v Kostanjevici. Poudrbe, spisane na tiskovine, ki se dobe pri Direkciji šum v Ljubljani in pri šumski upravi v Kostanjevici, je vložiti do 2. januarja 1926 11 dopoldne pri isti direkciji. Ponudbe morajo biti kolkovane s kolkom 100 Din ter opremljene s 10 odstotki varščine. Predmetna pojasnila daje direkcija šum v Ljubljani, Križanke, in šumska uprava v Kostanjevici.

NAJCENEJE otomane v blagu 850 Din; otomane v gradu 720 Din; afrik-modroci 250 Din — kakor tudi vsi drugi tapetniški izdelki po znatno znižanih cenah. — Vse vrste žima vedno v zalogi. Popravila se solidno in najceneje izvršujejo. — Se priporoča **FRAN JAGER**, tapetnik, Kolodvorska ul. 27

Borze.

Dne 23. decembra.

Denar.

Zagreb. Budimpešta 7.85—7.95, Berlin 13.37—13.47 (13.37—13.47), Italija 228.98—229.33 (228.55—228.95), London 272.88—274.86 (272.76—274.76), New York 56.094—56.694 (56.064—56.634), Pariz 205—210 (210—214), Praga 168.40—168.40 (166.23—168.23), Dunaj 7.92—8.02 (7.916—8.016), Curih 10.886—10.94 (10.86—10.94), Amsterdam 22.61—22.81, Bruxelles 255.20—259.20.

Curih, Belgrad 9.185 (9.185), Budimpešta 72.50 (72.50), Berlin 123.30 (123.30), Italija 20.90 (20.89), London 23.125 (23.13), New York 518 (518), Pariz 18.925 (18.92), Praga 15.34 (15.34), Dunaj 73.15 (72.95), Bukarešta 2.40 (2.40), Sofija 8.775 (8.77), Varšava 59 (55), Amsterdam 208.15 (207.95) Bruxelles 23.475 (23.46).

Dunaj. Devize: Lira 136.05, Zagreb 59.53, Pariz 123.425, London 163.60, New York 33.70.

Vrednostni papirji.

Ljubljana. 7% invest. posoj. 78.50 bl., vojna odškodnina 320—325, zastavni listi 20—22, kom. zadolžnica 20—22, Celjska 200—205, Ljublj. kreditna 210 den., Merkantilna 100—102, zaklj. 102, Prastredion 948 bl., Slavenska 50 den., Kred. zavod 175—185, Strojne 125 den., Vevče 120—125, Stavbna 100—110, Seširj 115—120, zaklj. 115.

Zagreb. 7% invest. posoj. 77.25—78, vojna odškodnina 317—317.50, dev. 317—317.50, jan 913 den., Hrv. esk. 119—120, Kred. 133—135, Hipobanka 68—64, Jugobanka 108.50—109, Prastredion 950 bl., Ljublj. kreditna 210 den., Srpska 144—146, Eksploatacija 39—43, Sečeraua 440 den., Nihag 34 bl., Gutman 360 bl., Slavex 140—148, Slavonija 42—44, Vevče 120 den.

Dunaj. Podon.-savska-jadr. 654.500, Zivno 780, Alpine 240.000, Greinitz 128.500, Kranjska industr. 285.100, Trbovlje 400.000, Hrv. esk. 131.000, Leykam 149.000, Hipobanka 78.500, Mundus 880.000, Slavonija 52.600.

Blago.

Ljubljana. Les: Deske, večina smreka, 30 mm. I., II., III., končeno od 16 cm naprej, medija 22-23, feo meja 560 bl., deske, večina smreka, 40 mm. I., II., III., od 16 cm naprej, suho blago, feo vag. naklad. post. 530 bl., bukova drva, suha, 1 m dolžine, feo meja 8 vag. 25—25, zaklj. 25, hrastove deske, suhe, 30, 40, 50, 60 mm. od 3—4 m dolžine. I., II., feo naklad. post. 970 bl., drogi za vinograde, od 2.50—5 m, neobeljeni, za komad. feo vag. naklad. post. 2 bl. — Zito in poljski pridelki: Pšenica domaća, 76-77, feo slov. post. 295 bl., pšenica bačka, feo naklad. post. 285 bl., koruza stara, feo bačka postaja 1 vag. 165—165, zaklj. 165, koruza, umetno sušena, feo vag. naklad. post. 10 v. 152.50—152.50, zaklj. 152.50, koruza, času primerno suha, feo vag. naklad. post. 1 vag. 125—125, zaklj. 125, koruza, umetno sušena, feo vag. Novi Sad 160 bl., otrobi debeli, v vrečah, feo vag. naklad. post. 2 vag. 150—150, zaklj. 150, oves rešetani, feo vag. naklad. post. 190 bl., ajda, domaća, feo vag. slov. post. 255 bl., proso domaće, feo vag. slov. post. 200 bl., proseni otrobi, nezmetli, feo vag. medijumurska post. 105 bl., ovseni otrobi, feo vag. Ljublj. 125 bl., kisle zelje, b-n, sodčki po 50 kg, feo vag. Ljubljana 200 bl., Cebula, feo vag. naklad. post. 105 bl. — Strofinice in semena: Fižol beli banat, feo vag. naklad. post. 200 bl., fižol prepelčar, feo vag. slov. post. 345 bl., brinje italijansko, feo

vag. Ljubljana 375 bl., laneno seme, feo vag. Ljubljana 550 bl. — Mast, slanina: Mast, čista, gar. svinjska, feo vag. naklad. post. v sodčkih po 50 kg 2100 bl. — Vino, žganje: Slivovka 50%, feo vag. Postojna tranz. 1600 bl.

Sportni teden.

Kratek je ta teden, pa je vendar dosti novega. Sedaj so izvele iz arhivov kluba Sheffield Wednesday neko listino, ki nam pravi, da je bil nogomet v prejšnjih časih vse nekaj bolj nevarnega kakor danes. Ta klub obhaja drugo leto svojo petdesetletnico in pišejo sedaj njegovo zgodovino; zato najdejo marsikakšen star zapislek. V oni listini je popisana tekma šestih mladeničev iz Nortona, od nog do glave v modro barvo oblečenih, in pa šestih mladeničev iz Sheffielda, popolnoma rdeče napravljenih. Bitka se je vršila tri dni; poročilo se posebej poudarja, da je bilo več ranjenih, vendar pa, da ni bil nihče mrtev. To je bila torej nekaka »kamenita dobca nogometa.

Francozi so sestavili seznam prvakov v tenisu in vidimo v tem seznamu Lacoste-a in Borotra oba na prvem mestu, torej popolnoma enaka. Za njima prideta Cochet in Feret. Seznama ne odobravajo vsi, in pravijo nekateri, da mora biti prvi Lacoste; Borotra, da je imel v zadnjem času samo veliko srečo.

Iz Pariza prihaja vest, da je neki šele 16 in pol leta stari deček pri prvem poskusu pretekel 800 metrov v 2:04. Seveda so Francozi vsi navdušeni ob tem novem lahkoatletskem čudesu. Doslej je teklo 14 atletov 5000 metrov pod 15 min. Prvi je Nurmi, kojega najboljši čas je iz lanskega leta in znaša 14:28.2. Njegov rojak Ritola je prišel sicer v treningu že na 14:23.3, njegov oče, najboljši čas je pa 14:31.4. Oba sta Finca. Finca je pa tudi tretji. Kohlemäkinen, ki je že leta 1912 na stockholmski olimpijadi pretekel 5 km v 14:36.6 in je potolkel s tem Francoza Bouina za desetinko sekunde (14:36.7). Za njim pride kot peti šved Wide 14:40.4. Drugi šved, Backmann, je porabil 1. 1919 za 5000 m 14:51. Nato pride Amerikanec Ray leta 1923 s 14:54, za njim 1. 1919 šved Falk s 14:54.3. Sedaj pa spel Finca in sicer zadnjič omenjeni Jokkela s 14:54.3 letos, Deseti je Francoz Guillemot s 14:57. Dvanajsti je šved Eklöf, 14:53. letos, trinajsti je nekdanji svetovni prvak šved Zander, 14:57.5 leta 1917; zadnji med temi izbornimi tekači je Norvežan Halstvedt s 14:59.1 leta 1919. Vidimo velikansko nadmočje Skandinavcev; pet je Fincev, pet švedov, eden Norvežan; Amerikanev en sam, Francoza sta dva. In še nekaj opazimo: med najboljšimi in najsilabim je komaj pol minute razlike, znamenje, da veliko naprej res ne gre več. — Hoff gre 30. t. m. v Ameriko.

Rigolot kar nič ne neha: obojerno je sunil 165.5 kg, seveda ob prostem dvigu do prsi. — Celo vrsto rekordov so napravili pri zadnjem rekordnem večeru Dunajčani, štiri svetovne in tri avstrijske. »Peresnik« Rosinek je sunil obojerno 111.5, svet. rek.; prej Dunajčan Andrysek 110 kg; Rosinek je tehtal 59 kg. Se enkrat navedemo teže: peresna do 60 kg, lahka do 67.5 kg, lahka srednja do 75 kg, težka srednja do 82.5 kg, odhod naprej težka teža. V lahki srednji teži sta se odlikovala Pipek in Treffny; prvi je sunil z desnico 96.5 kg, svet. rek., doslej Bichsel, Švica, 95 kg; obenem je padel seveda avstrijski rekord, ki je bil tudi 95 kg. Treffny je z desnico potegnil 89.8 kg, svet. rekord, doslej Estonec Neuland, 82.5 kg; obenem tudi avstrijski rekord, prej 80 kg. Dalje je Treffny obojerno potegnil 90.1 kg, avstr. rekord, prej 85 kg. Pipek je tehtal 69 kg, Treffny 71 kg. To se pa Treffnyju ni posrečilo, kar si je najbolj želel, obojerno sunek nad 131.5 kg. Samo pol kilograma je manjkalo Helleru do težke teže, ko je sunil z desnico 102.6 kg, nov avstr. rek.; prejšnji 101.85 kg. Rokoborec Rajčević je položil 18. t. m. v Rimu Kavana na široka njegova pleča.

Moža iz železa imenujejo v Ameriki cleve-

ARGUS

na vsi najbolj domači informacijski zavodi
ima v vseh mestih zanesljive poverljivke
daje informacije o vsem, posebno pa se o
imovnem stanju denarnih zavodov trgov-
sko-industrijskih podjetij in privatnih oseb
ove informacije so točne, izčrpe in brze
se nahaja v Vuka Karadžića ul. 11, Beograd
ov telefon je 6-25, a brezjavni nast. Argus

landskega bokserja Johna Risha. Znameniti Tunney, oni bokser, ki je morda prvi za Dempsey-em in pred Wilsom, ga v desetih rundah ni mogel potolčki knock-out. Sicer je dobil Risho več udarcev kot sicer v desetih bojih, a do konca je vzdržal. Tunney je dobil za boj 6500 dolarjev, za ameriške razmere majhna svota. Saj je med najprvim.

V Berlinu gradijo plavalnico, ki bo največja na svetu. Merila bo 3200 kvadratnih metrov, dočim merijo vse druge berlinske plavalnice skupaj 3000 kvadratnih metrov. Kopalo se bo naenkrat lahko 3000 ljudi. Največja globina bo znašala samo 1.6 m in se bo proti robovom zmanjševala. Okoli in okoli bo plavalnica obrobjena od 15 metrov širokega pasu iz morskoga peska, ki ga bodo električno segrevali. Preskrbljeno je za najrazličnejše kopeli, za solne itd. Vodo bodo vsaki dan obnovili, 22 stopenj Tribuna bo imela prostora za 5000 ljudi. Zraven bodo napravili prostor za drsanje, 60 metrov dolg in 50 širok, od oktobra do aprila ob vsakem vremenu uporabljiv. — Arne Borg trenira v Ameriki skupaj z Weismuellerjem in podira rekord za rekordom; zadnji je 440 yrdov v 4:56.6.

Da so Kanadei svetovni mojstri v hokeju na ledu in sicer daleč pred vsemi drugimi, so pokazali lani v Chamonix. Sedaj so spet brez truda potolčki reprezentanco Zedinjenih držav 3:1, ter so s to zmago svoj naslov utrdili. — Nov avstrijski rekord v hitrostnem drsanju je napravil Fric Jungblut v 9:02.2; stari je bil že iz leta 1908 in je bil za malenkost slabši, 9:02.6.

Kolesarska moštrstva se bodo kakor smo že poročali, izvojevala letos v Italiji. Italijanska kolesarska zveza je določila že termine; 23. in 24. julija je kongres Mednarodne kolesar. zveze, 24. se začnejo tudi tekme, 27. in 28. julij sta prosta itd.; 1. avgusta se tekme zaključijo.

Angleži bodo odslej naprej gradili samo a e r o p l a n e iz čiste kovine, nič več z leseno primesjo. Okoli sveta bo letel Spanee Franco; stroj je nemški, motorja sta angleška. Hitrost 200 km na uro, sežina 3 tone petrola. Če treba letalo lahko 3200 km brez prestanka. Odhod takoj po novem letu. — Mednarodna aeronavtična zveza je priznala sledeče nvoe svetovne rekorde: hidroplani največja hitrost 305.43 km, na 100 km 377.829, 200 km 377.185 km. Navadni aeroplani 100 km 401.279 km, 200 km 400.697 km. To se pravi: 100 km je letel tako hitro, da bi dosegel na uro 400 km itd.

Meteorološko poročilo.

Ljubljana 306 m n. m. viš.

Normalna barometrska višina 736 mm.

Čas opazovanja	Barometar v mm	Termometer v C	Psihrom. diferenca v C	Sebo, vetrovi	Padavine v mm
22./12. 21 h	729.5	12.8	0.5	obl. jz	—
23./12. 7 h	729.4	13.9	0.4	obl. jz	7-2
23./12. 14 h	727.4	14.0	0.7	v. jas.	—

Prevzetnost

je, preveč se zanašati na srečo zdravja, misleč: »Meni se ne more ničesar zgoditi!« Nikomur še ni

bilo ob zibelki sojeno da ga ravno nikdar ne bodo zalede bolečine. Najmanjši prepih čisto zadostuje, da se pojavijo reumatične bolečine, trganje, zbadanje, zobobol ali nadležen nahod. Previdni ljudje imajo vedno v hiši Fellerjev blagodišeč »Elsafliud«, ki jih zavaruje zoper nemile slučaje. Tudi našim

čitateljem priporočamo to preizkušeno, staro in dobro domače sredstvo in kosmetikum. Močnejše in večjeje učinka kot francosko žganje in je najboljšo sredstvo te vrste. 6 dvojnatih ali 2 veliki spec. steklenici za 63 Din, 12 dvojnatih ali 4 velike spec. steklenice za 99 Din, 36 dvojnatih ali 12

spec. steklenic za 250 Din že obenem z zabojem in poštno razpošilja po povzetju ali proti vnaprejšnjemu denarju lekar. Eugen V. Feller v Stubici Donji, Elsatrg 134, Hrv. — Posamezne steklenice Elsafliuda po 10 Din v lekarnah in sorod. trgovinah.

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica Din 1.50 ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši 5 Din. Oglasi nad devet vrstic se računajo više. Za odgovor znakmo!

Učenca močnega in poštenih kmetskih staršev, sprejme tvrdka **Makso ŽARGI - KAMNIK**.

Vezilja sprejme delo na dom. — Ilirska ulica št. 19/II, desno.

Mlajši, upokojeni samski državni uradnik se sprejme **kot tajnik** večjega, odličnega podjetja v Sloveniji. — Ponudbe s curriculum vitae pod »Tajnik« št. 8545 na upravo lista do 31. decembra 1925.

Vajenec za delikatesno trgovino v Ljubljani, kateri bo imel vso oskrbo pri starših, se sprejme. — Naslov v upravi lista pod števil. 8561.

NAJBOLJŠA

REKLAMA so oglasi v »Slovenca«.

SLUŽBA obč. tajnika

je oddati v večji občini poleg Ljubljane. Plača po dogovoru, stanovanje prosto. Le kvalificirani reflektantje s primerno prakso ali zadostno šolsko izobrazbo naj vložijo obrazložene ponudbe z dokumenti na upravištvu »Slovenca« pod šifro: »Občinski tajnik« št. 8567.

VAJENEC ali vajenka

se takoj sprejme za fotografsko stroko, s primerno šol. izobrazbo, v starosti od 14 do 16 let, z običajnimi pogoji, o katerih podrobnosti se izve pri **IVAN TISLER**, fotograf na Vrhniki.

Trgovski POMOČNIK

želi spremeniti službo v kako boljšo manufakt. trgovino, najraje kot praktikant. Doba po dogovoru. — Naslov v upravi lista pod števil. 8553.

POŠTENA, snažna in dobra KUCHARICA

katera je zmožna vsega hišnega dela, je pridna in delavna, lepega vedenja, stara do 40 let, se sprejme v boljšo hišo proti dobri plači z novim letom. — Naslov v upravištvu pod števil. 8381.

Kot učenko

ali za svojo sprejemno zdravno inteligentno in čedno **DEKLIC - SIROTO**. — Izučila bi se v šivanju in vseh domačih delih. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod šifro: »Takoj ali pozneje« št. 8550.

Indukcijski motor „Elin“

za vrtilni tok, 71 KS, uporabljiv do 85 KS, z vsemi pritliklinami, popolnoma nov, prodaja **Florian WIEFLER**, opekarne Fürstenfeld, Oststeiermark. 8460

PRODAJALKA

izurjena in prvovrstna moč, želi zaradi malega prometa premeniti mesto. Event. bi lahko pomagala pri knjigovodstvu ter v prostem času pri gospodinjstvu. — Cenjene ponudbe na upravo lista pod »Marjiva in poštena« št. 8478

PRODAM

dobro ohranjen »EMPIRE« PEC, dva kamina in 2.60x1.30 velik Zajčev relief. — Poizve se pri Franc Svetelu, Tržaška cesta 5. 8409

Pozor, usnjarski mojstri!

Prvovrsten pomočnik išče dela. Nastopi lahko tudi kaj drugega. Po možnosti položi kavčijo. — Ponudbe na upravo pod »Usnjar« št. 8446.

Agenti ki obiskujejo privatne stranke,

dobe dober postranski zaslužek. — Ponudbe na upravo lista pod »Predtiskana ročna dela« št. 8499.

Brezkonkurenčno podjetje na Bledu išče za ustanovitev razpošiljalnega oddelka marljivega **KOMPANJONA** z najmanj 50.000 Din. Stanovanje na razpolago. Dopise pod »Domača industrija« št. 8500 na upravo »Slovenca«.

Mesarija in VINARNA

na prometnem kraju, z vsem inventarjem in pohištvo, se zaradi boleznih posreduje. — Ponudbe pod »Dober promet« na upravo »Slovenca«.

Išče se ženska

za vsa hišna opravila, ki zna tudi dobro kuhati. Oglasi se je na naslov. **Gospa dr. GOJKOVICA — Lazarevac, Srbija.** 8574

IZGUBILA SE JE

v noči od 28 na 29. nov. na potu od hotela Beograd do trgov. Stiger ena dvovrstna biserna ovratnica z zlato zaponko z rdečim kamnom in 2 bisermi. Pošten najditelj se naproša, da odda to proti nagradi 1000 Din v trgovini **STIGER** v Slovenski Bistrici.

Potrebščine za MASKIRANJE

kakor: gled. šminke, puder, vazelin, mastik, nosni klej, krep za brade itd. priporoča **Parfumerija »Strmoli«** - Ljubljana, Pod Trančo št. 1.

MODROCE

vsakovrstne, žične vložke, otomane, divane in klubske garniture dobite in izvršuje po naročilu priznane solidno in najceneje **RUOLF SEVER**, Gosposvetska 6.

Katol. prosvetno društvo v Dol. Logatcu prodaja ugodno več godb. instrumentov in sicer: 1 bastrombo, 1 Estrombo, 1 F-bastrombo, in Es-klarinet. Vsi instrumenti so jako dobro ohranjeni. Na željo se prodaja tudi več instrumentov in not. — Poizve se pri omenjenem društvu.

Majhno hišo

z vrtom, kupim; prodajalec lahko obdrži dosmrtno stanovanje. — Ponudbe na upravo lista pod šifro: »Ljubljana ali predmestje«. 8497

Srečne božične praznike in veselo novo leto

želi vsem cenj. odjemalcem

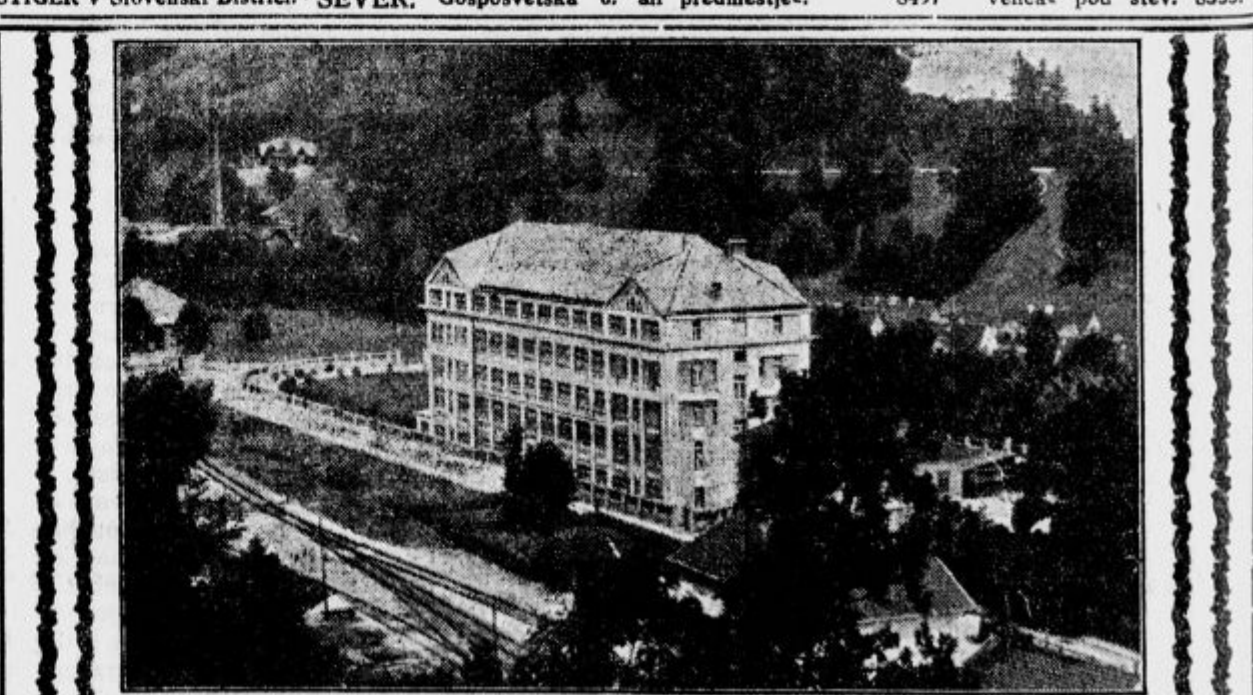
Josip Sajovic

mizarski mojster

Škofja ulica števil. 13.

Mesar. vajenec

se sprejme iz poštene hiše. — Naslov pove uprava »Slovenca« pod števil. 8555.

TOVARNA PETER KOZINA & C TRŽIŠČE

preuredila se je na najhitrejšo izdelavo čevljev za gospode in dame. Novi fabrikat je: Original Goodyear šivani čevlji. Lastne prodajalne so v Ljubljani, Breg 20, Aleksandrova 1, Zagreb, Račkoga 3, Beograd, Knez Mihajlova 44

Zahtevajte povsod čevlje z zaščitno znamko

ker je to najpopolnejši in najcenejši domači izdelek

Barvne trakove, og'eni-, povošeni-, kopirni papir, hektografični zavitki in druge potrebščine pri **Lud. Baraga**, Selenburgova ulica 8/1
Telefon šte. 950

Znižane cene pri „Tribuna“ F. B. L.

Dvokolesa:

najceneje in največja zaloga pri „Tribuna“ F. B. L., Ljubljana, Karlovska cesta 4.

Pneumatika

za dvokolesa, motorje, otroške vozičke iz najboljših nemških, francoskih in angleških tovarov, na veliko in malo pri F. Batjelu, Ljubljana, Karlovska cesta št. 4.

Holenderji

za dečke in deklice od 4 do 8 let — se dobijo po pravilni ceni pri „Tribuna“ v Ljubljani, Karlovska c. 4

Triciklji in mala dvokolesa

za dečke in deklice na krogičnih ležajih, z verigo, izdelana kot normalna dvokolesa v manjši obliki pri Francetu Batjelu v Ljubljani, Zvonarska ulica št. 1

Mehanična delavnica.

Posebni oddelki za popravilo dvokoles, motorjev, šivalnih strojev, otroških vozičkov itd. Emajliranje z ognjem. Stara dvokolesa se popolnoma prenovijo in shranijo čez zimo.

„Tribuna“ F. B. L., Ljubljana, Karlovska cesta 4.

Sivalni stroji

za domačo rabo, šivilje, krojače in čevljarje — po znižani ceni pri Batjelu, Ljubljana, Karlovska cesta 4

Otroški vozički

Mamice, ne zamudite prilike si ogledati vse like izbire vsalovratnih modelov po čudo vito nizkih cenah v tovarni „Tribuna“, Karlovska cesta št. 4

Motorji:

„Prera“ in druge angleške znamke v zalogi; velika izbira po konkurenčnih cenah. — Franc Batjelu, Ljubljana, Karlovska cesta 4.

Ceniki

dvokoles, motorjev, otroških in igračnih vozičkov, šivalnih strojev in delov franko, i. rodaja na obroke. „Tribuna“ F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov, Ljubljana, Karlovska c. 4.

Igračni vozički in stolice

za otroke, zložitve kot stolice in mizice za igranje v hoji. — Igračni vozički, več vrst v poljubni veliki — se dobijo po znižani ceni v tovarni „Tribuna“, F. B. L., Ljubljana, Karlovska cesta 4.

DOBRO ZEMLJO dam zastoj onemu, ki jo na svoje stroške odpelje. — Poizve se pri Franc Svetelu, Tržaška cesta 5. 8410

Manjša trgovska HIŠA na najprometnejšem kraju v Ljubljani je na prodaj. — Ponudbe na upravo „Slovenca“ pod: „Hiša“ št. 250.

ČREVA

vsakovrstna, po najugodnejši ceni, kakor vsako leto, vedno na zalogi — Kupim tudi surovi in stopljeni loj in ga plačam po najvišji dnevni ceni

Jos. Bergman

Ljubljana, Poljanska c. 85.

PRIPOROČAM se za razna slikarska dela

SPREJEMAM slikanje in sestavljanje ljudskih odrov. — IZVRŠUJEM ume'no oljnatelike na platno, križeva pota, božje grobe, citarne slike, portrete, pokrajinske slike itd. — Priporočam se za slikanje cerkev, kapel ter slikam vsa v to stroko spadajoča dela od priprave do najfinjšega. Zmerne cene, delo solidno. — Franjo MRČUN, slikar v Bišah pri Domžalah. 8264

OVČJO VOLNO

lepo, kupim. Naslov: pove uprava lista pod št. 854.

MED. UNIV. DR. MILAN PERKO

ZDRAVNIK — NAZNANJA, DA JE OTVORIL

SPLOŠNO PRAKSO

V NOVEM VODMATU DRUŠTVENA UL. 38 UBČINA MOSTE

Kupimo brzojavne droge

borove, smrekove in jelove, 25 % od 7-9 m, in 75 % od 10, 11 in 12 m, vrh 13-15. Obvezne ponudbe z navedbo časa in cen za m³ franko meja Italije je poslati na I. KRALJ in SINOVI, Zagreb, Medjašna 5. 8559

Gvrdka Ivan Dogan zaloga pohištva Ljubljana, Dunajska c. 17

želi vesele božične praznike ter se priporoča!

patent „IDEAL“

Pletilni stroji nemškega izdelka z jamstvom za nagajive, jopice, svitarje in vsakovrstne pletenine nudijo vsakomur najboljše in sigurno eksistenco. — V zalogi s poskomi, ki je jako lahka, in po potrebi tudi s stanovanjem odino le pri **Fran Kosu**, Ljubljana, Zidovska ul. 5, gener. zastopnik.

Razp's.

Pokojninski zavod za nameščenec v Ljubljani oddaja

mizarska dela

pri gradbi stanovanjskih hiš v Mariboru, ob Kralja Petra trgu. Mizarska dela se oddajo za štiri hiše skupno ali za vsako hišo posebej. Interesentom, našim državljanom, so na razpolago pogoji in proračuni od 28. decembra naprej ob uradnih urah v pisarni zavoda, proti plačilu nabavnih stroškov. Oferte je vložiti do 11. januarja 1926 do 12 ure, priložiti 5% jamščine.

VSADAN sveže cvetje

ima cvetličarna P. ŠIMENC, Sv. Petra cesta 33 - ter se priporoča za izdelavo šopkov, vencev, raznih košaric in aranžmajev. — Postrežba točna in rečna. 8226

30% popusta!

Radi razprodaje zaloge prvovrstnega toaletnega mila dobi vsak pri odjemu enega original. kartona 30% popust, dokler traja zaloga. A. LAMPRET - Ljubljana, Dunajska cesta 22. 8461

Najbolj hvaležna in časa primerna **Božična in novoletna darila** **TRPEŽNA GORKA OBUTEV IN OBLAČILA.** Za mal denar nabavite vse vrste isth edino! v detaljni trgovini konfekcijske tovarne **Fran Derenda & Cie, Ljubljana** Gradišče 4. Tel. interurb. 249. Eravčeva c. 2.

Naprodaj dve novi, moderni spalnici

temno in svetlo politirani, po jako nizki ceni. Naslov v upravi lista pod št. 8531.

»PRI MRAKU«

na Rimski cesti se toči ob praznikih vino čez ulico en dinar ceneje. Pravkar je poleg naravn. štajler. in doleni. vin. došla fina štajlerska portugalka. — Se priporoča A. MRAK.

Hotel in restavracija »MIKLIČ«

v Ljubljani — nasproti glavnega kolodvora priporoča cenjen. občinstvu povodom božičnih praznikov svojo bogato zalogo izbornih zbranih vin po izredno nizkih cenah. Priznana dobra kuhinja. Hotelske sobe na razpolago.

Proda se popolnoma nova **izložbena vitrina** za trgovino. — Naslov v upravi lista pod št. 8557.

STANOVANJE

soba, sobica z souporabo kuhinje v novi hiši, oddam s 15. januarjem zakonom brez otrok. Cena 500 Din meseč. Naslov v upravi pod št. 8556.

Prodam dobro KOLO

za 1000 Din. — Naslov v upravi lista pod št. 8558.

Od Ministrstva za trgovino in obrt koncesionirana

KROJNA ŠOLA

Stari trg 19, I. nadstr. Od 27. do 28. t. m. razstava krojev. Vpisovanje v krojni tečaj za krojače, šivilje in nešivilje, ki se prične 2. januarja 1926. Vpisovanje do 2. januarja celodnevno! — Krojni tečaj s pošto. — Izdelovanje krojev po meril

Brinjevo olje

kupuje vsako množino po najvišjih dnevnih cenah drogerija A. KANC sinova, Ljubljana, Zidovska ulica 1.

NAPRODAJ:

veliki pisarniški pult, odprta omara za akte, 1 velika pisarniška miza (mehka) in večja stenska ura. Vprašati Miklošičeva cesta 6, desno, I. nadstropje v pisarni.

NAPRODAJ

AUTO I. F.

po zelo ugodni ceni. Ogleda se pri: Jujo-auto, Ljubljana.

V GOSTILNI

»Koroški dom«

se točijo pristna štajerska in dalmatinska vina. Čez ulico 1 dinar ceneje. — Se priporoča KATI KOROŠEC.

PREKLIC.

Opozarjam, da nisem plačnik za nikogar, ki dela dolg na moje ime. — Ljubljana, dne 24. dec. 1925. — Rudolf SEVER, tapetnik - Gospodarska cesta 6. 5863

Težko prizadeti od krute usode naznanjamo tužno vest, da je naš ljubljani sinko, brat in svak, gospod

Julij Blas

uračnik Okrožnega urada za zavarovanje delavcev

danes ob 2. uri ponoči, okrepčan s tolažili svete vere, v 21. letu starosti, po kratkem, težkem trpljenju umrl. — Pogreb se bo vršil v četrtek dne 24. decembra 1925, ob 3 popoldne izpred hiše žalosti, Wollova ul. št. 8. Sv. maše zadušnice s ebodo brale v več cerkvah. — Vsi oni, ki ste poznali, ohranite ga v molitvi in sponinu. Ljubljana, dne 23. decembra 1925.

Zalujoče rodbine: BLAS, ŠTURM, MARČIČ.

Sveže ribje olje najbolje znane se dobi v **lekarni dr. G. Piccoli** Ljubljana, Dunajska cesta 4. Naročila se točno izvršujejo.

PREMOG-ČEBIN

Wollova ulica 1/II. — Telefon 56

Krasen antični lesteneč z elektr. upeljavo, napredaj. Naslov v upravi pod št. 8498.

Vesele in srečne božične praznike in novo leto želi

Grajska klet

Mestni trg št. 13

Točijo se najboljše vina čez ulico 1 Din ceneje.

Kupci — pozor!

Naprodaj je lepa zbirka knjig

zabavnih in znanstvenih — med temi »Valvazora« in »veletnikov« Ljubljanskega Zvonika in »Dom in Svetla«. Istotam je tudi naprodaj dobro ohranjen harmonij. Cene ugodne. Natančna pojasnila se dobe pri g. Ivanu Debelaku, načelniku gasilskega društva v škofji Loki.

Vesele praznike in srečno novo leto želi **Kati Ovsec-Deržaj** trgovina z mešanim blagom, vinom in žganjem. LJUBLJANA :: Florijanska ulica šte. 25.

Vesele božične praznike : ter srečno novo leto : želi vsem cenj. gostom in potujočemu občinstvu **Restavracija pri kolodvoru, Kranj.**

Vodne turbine

najnovejša konstrukcije - avtomatične REGULATORJE, ZATVORNICE itd. — izdeluje in dobavlja **ING. F. SCHNEITER :: ŠKOFJA LOKA** Prvovrstne reference. Konkurenčne cene. Zahtevajte ponudbe! Štev. 531. Ormož, 16. XII. 1925.

Razglas.

V nedeljo 10. januarja 1926 se bo prodajala potom **JAVNE DRAŽBE** na Humu velika baraka, last družbe »Bitumen« d. d. v Zagrebu. Baraka je zgrajena iz desk, ima dvojne stene, ter je zgrajena tako, da se dá lahko razdreti in ponovno postaviti na poljubnem kraju ter je sposobna tudi za stanovanje. Baraka obsega 8 sob ter se je za zgradbo iste porabilo 4 vagone lesnega materiala. — Javna dražba se prične točno ob dveh (14. uri) popoldne na licu mesta. Pogoji dražbe so na vpogled pri podpisnem okr. zastopu v Ormožu ter se bodo objavili na licu mesta. — Na zahtevo se pogoji naznanijo.

Očbor okrajnega zastopa v Ormožu.

ALUMINIJ

Najlepše darilo! Kompletna garnitura 12 kom. kakor na sliki. Proti predplačilu ali povzetju franko na dom. Cerkevni zvonovi, armature, surovi odlitki.

Pri znano dobri in solidni postrežbi se prodajajo vsake vrste modnega, manufakturnega in suknene b a g a s 1 decembrom 1925. po znatno reduciranih cenah v Modni-manufakturni trgovini **IHL & KU HAR** prej **KARL SOSS** Preferovna ul. 2 **MARIBOR** Aleksandrova c. 9

Najpopolnejši so novi **„PFAFF“ - brzošivalni stroji** Za vsakovrstno obrt in industrijo najbolj priporočljivi Večletno jamstvo. — Brezplačen pouk v vezenju. Znižane cene! Plačljivo na obroke. **Ign. Vok** Ljubljana **Novomesto**

Zahvala in priporočilo.

Podpisani župnijski urad se javno zahvaljuje velecenjeni tvrdki **Inž. I. & H. Bühl**, zvonolivarni v Mariboru ker je v kratkem roku dobavila tukajšnji župnijski cerkvi dva nova bronasta zvonova. Strokovnjak je ugotovil o omenjenih zvonovih sledeče: »Zvonova sta lepe oblike, brez vsake hibe in imata pravilne napise. Njuni glasovi so čisti, krepki in dolgo doneči. Oba zvonova se kaj lepo ujemata, ker se stranski ton večjega zvona kar najugodnejše spaja z glavnim tonom manjšega zvona. Zvona sta torej v vsakem oziru priporočila vredna, ker sta se posrečila.« Ker so tudi plačilni pogoji glede teh zvonov zelo ugodni, zato podpisani župnijski urad hvaležnega srca priporoča najtopleje omenjeno zvonolivarno č.č. cerkvenim predstojništvom.

ŽUPNIJSKI URAD OVSIŠE PRI PODNARTU, dne 20. decembra 1925.

JOŽEF OCEPEK, župnik.

POSLOVNE KNJIGE

P. n.

bančnim zarodom ter industrijskim podjetjem dobavljam poslovne knjige itd. po posebnem naročilu v fini in trpežni vezavi v najkrajšem času. Knjigoveznica in črtalnica **A. JANEŽIČ**, Ljubljana, Florijanska ulica šte. 14.

Trgouška banka d. d., Ljubljana

Dunajska cesta šte. 4 (v lastni stavbi)

Kapital in rezerve Din 19,000.000.—

Izvršne ose bančne posle našo željo in na kulantneje

Podružnice: Maribor, Radomir, Novomesto, Ptuj, Rakeh, Konjice, Slovenjgradec

Ekspozitura: Prevalje
Brzojaoke: Trgouška
Telefoni: 139, 146, 458

Slavenska banka d. d. podružnica Ljubljana

Obreštuje vloge na knjižice in v tekočem računu najpovoljnejše

Obavlja vse bančne posle najkulantnejše

Prodaja se tudi
na obroke.

Gospodinje, šivilje, obrtniki!

Dosedaj neprekosljivi

Šivalni
stroji

Köhler

z 10 letnim
lamstvom

se dobe v najmodernejših opremljenih za rodbino,
šivilje, krojače in čevljarje pri trdki

IV. Auerhammer

Ljubljana, Kolodvorska ulica 3

Zaloga za Gorenjsko:

Lovro Rebolj v Kranju

Spalna oprava

kompletna, se proda, skoraj
nova, iz trdega lesa, temno
polirana. - Naslov v upra-
vi lista pod števil. 8554.

KOKS - ČEBIN

Wollova ulica 1/II. - Telefon 56

Vsem svojim naročnikom in
prijateljem želi

Vesele božične praznike
in srečno novo leto

Franjo Malis

diplom. krojač

LJUBLJANA, Tržaška c. 29

Cenj. občinstvu vljudno naznanjam, da sem prevzel in
popolnoma nanovo preuredil **gostilno in kavarno**

pri „Malem slonu“ v Vodmatu
št. 13

ki jo otvorim na Božič, 25. t. m. popoldne in bom ob
tej priliki nudil posetnikom prvovrsten koncertni užitek.
Pričetek koncerta ob 3 pop. S koncerti se nadaljuje
tudi dne 26. in 27. t. m. od 3 - 11 zvečer.

Založil sem se z najboljšimi VINI, ki bodo nedvomno
tako zaslovela kot najboljša v tej okolici. KUHNJA
pa bo nudila vsak čas topla in mrzla jedila, ki bodo
izvrstno in okusno pripravljena. —

Vabim cenjeno občinstvo, da se v navedenih dneh prepriča o moji
sedaj prvovrstni gostilni in kavarni in se mu priporočam za prav
obilno udeležbo.

Josip Mahnič

trgovec, gostilničar in kavarnar.

Opozarjamo vas, velecenjene dame

na

otvoritev specialne trgovine

damskega, namiznega, postelnega in perila za deco ter
novorojenčke, katero otvorimo

dne 2. januarja 1926 v Ljubljani

Šelenburgova ulica 1 (veža)

Prav posebno pa opozarjamo dražestne neveste, katere se pripravljajo za zakonski stan,
da si ogledajo pred oskrbo svojih oprem, naše in solidne izdelke ter se osvedoči o naših
nizkih cenah in uverjeni smo, da si bo vsakazmogla izbrati vse, kar ji poželjivo njeno idealno
za lepoto stanovanja in same sebe ter eventuelnih sladkih malčkov ustvarjeno srec.

Prav posebno važnost bomo polagali na to, da bomo z našim »LEDA« perilom zadovo-
ljevali v prvi vrsti cenj. neveste tako s solidno izdelavo, trpežnim blegom in nizkimi cenami,
samoobsebi umljivo pa je, da ne bomo nič manj pozornosti posvečali tudi vsem ostalim
cenjenim damam in v kratkem se bode imela priliko vsaka mati, mamica, soproga, hčerka
ali nevesta posebno prepričati, da se bomo tega načela strogo držali, kajti parola naše
zadrage bo:

Nizke cene, solidno blago ter točna in brezhitna postrežba.

V naši tvornici bomo izdelovali s pomočjo naših zadruginih članic širom Slovenije vsake-
tero perilo od priprosto izdelanega na vezilne stroje kakor tudi izdelane povsem z ročnim
delom v vseh mogočih ročnih tehnikah posebno okinčano z mrežastimi (venecijanskimi),
kekljanimi čipkami, ročnimi vezeninami in toledo tehniko.

Izdelali bomo tudi lastne ilustrovane lične izdelane, za vsako salonsko mizo primerne cenike,
na katere cenjene dame že danes prav posebno opozarjamo. Prva naklada se nahaja že
v tisku in izide do konca januarja, zato onečonj. dame iz dežele ne zamudite zahtevati po
dopisnici naš cenik, ker se zna sicer pripetiti, da bodo kljub zelo velikim nakladam zelo hitro
razposlani.

Posebni oddelek pa bomo vzdrževali v lastnem risarskem ateljeju, v katerem bomo
izdelovali vsakovrstne risbe t. j. vzorce za čipke, vezenine, mrežaste čipke v najrazličnejši
in bogati izbori, izdelovali pa bomo tudi vzorce po lastnih načrtih naših cenj. naročnic.
Prebadali bomo tudi risbe za predtiskanje vsaki dami skoraj brezplačno t. j. za tako
bagatelno ceno, da se ne bo nobena dama, katere ima veselje, da si izdeluje sama svoje
perilo in kinča svoj dom, več pomisljala, da si ne otvori svoje lastne predtiskarije, katero
ji nudimo mi za prav bagatelno ceno. Jako važno za šole, gospodine učiteljice, posebno pa
učiteljice ročnih del.

Vzdržujemo stalno v zalogi veliko izbiro mrežastih čipk in motivov v vseh možnih kom-
binacijah.

Oglejte si našo božično razstavo v naših izložbah, Šelenburgova ulica št. 1. (veža).
Priporočamo se vsem za obilni poset ter želimo vesele božične praznike in srečno novo leto

Načelstvo „LEDA“

domača tvornica damskega perila in vezenin, r. z. z o. z.

Ljubljana, Šelenburgova ulica 1

Prva umetna steklarija in steklo-slikarija
»VITRO«

I. Marinković

Bivši solastnik: tt. Koch i Marinković

Bijeliška cesta št. 14a **Zagreb** Bijeliška cesta št. 14a

Utemeljeno leta 1910.

Odklikovan na umetniški izložbi v Parizu 1925 z diplomo d'honneurs.

Izvršuje umetna steklarska dela in slikanje cerkve-
nih oken v vseh slogih, ornamentalno in figurarno
po izvirnih umetniških načrtih.

Zmerne cene. Troškovi in načrti na zahtev brezplačno. Solidna izvedba.

Ženini in neveste,

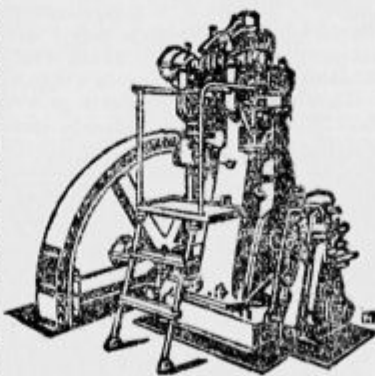
ako si hočete nabaviti poceni in solidno **pohišstvo**, obrnite se na

„Lipo“, zadrugo mizarjev, Št. Vid nad Ljubljano.

Imamo stalno v zalogi vse vrste pohišstva kakor spalnice,
jedilnice, kuhinje itd.

Cene konkurenčne, delo solidno. Damo tudi na obroke!

DIESEL MOTORJI

najcenejši in najzanesljivejši
obratni stroji

za poljedelstvo, obrt in industrijo
od 20 konjskih sil dalje

na zalogi in točno dobavljivi

Zahtevajte brezplačno pojasnila

Grazer Waggon- und

Maschinen-Fabriks-

Aktiengesellschaft

Joh. Weitzer, Graz — Štajersko

Zastopstvo: Ing. Oskar Meinhard, Beograd, Knez Mihajlova 49
Jurij Vrkljan, Zagreb, Vinogradska cesta št. 8

Prva žebijarska in železoobratna zadruga v Kropi in Kamnigorici

Pisma: Žebijarska zadruga, Kropa (Slovenija)

Brzjavke: Zadruga Kropa

Telefon interurban: Podnart 2

Žebli za normalne in ozkotirne železnice — Žebli za ladje, črni ali pocinkani — Žebli za zgradbe, les itd. — Žebli za čevlje — Spojke
za odre in pruge — Spojke za ladje in splave — Železne brane — Kljake za podobe, zid, cevi, žlebove itd. — Vijaki z maticami —

Podložne pločice — Matice — Zakovice za tenderje, kotle, mostove, sode, pločevino, kolesa itd. — Vijadni čepi — Vcrige

Vsi v našo stroko spadajoči železni izdelki po vzorcih in risbah najceneje — Ilustrovani ceniki na razpolago

Prodaja se samo na debelo trgovcem.

Prodaja se samo na debelo trgovcem.

F. SMOLA
ZALOGA POLJED. STROJEV, SV. JURJ OB J. Ž.

SLAMOREZNICE
ŽELEZNI PLUGI

TRAVN. GRAME
MLATILNICE

VELIKA IZBIRA - NIZKE CENE!
NA DROBNO — NA DEBELO

VITLI
IN
VSI DRUGI
POLJED. STROJI

OKO-
PALNIKI

KULTI-
VATORJI

Poravnajte naročnino!

IVAN ZAKOTNIK
Telefon št. 379 mestni tesarski mojster Telefon št. 379
Ljubljana, Dunajska cesta 46

Vsakovrstna tesarska dela, kakor: moderne lesene stavbe, ostrešja hiše, vile, tovarne, cerkve in zvoniki; stropi, razna tla, stopnice, ledenice, paviljoni, verande, lesene ograje itd.

Gradba lesenih mostov, jezov, mlinov.
Parna žaga Tovarna furnir a

Vsaki hoče o Božiču
napraviti svojim s primernim darilom veselje in to je le mo-
goče, če iste kupi pri tvrdki

Josip Petelinc, Ljubljana
ki ima veliko zalogo, žepnih robcev, rokavic, nogavic, pletenine, srnjice za gospode, toaletne potrebščine, samoveznice, angleške šifone, fine klote, vezanine, čipke, torbice, nahrbtnike, palice in še veliko, veliko drugih lepih in potrebnih stvari po znatno znižani ceni.

Na veliko in malo! Na veliko in malo

2 vprašani prosim!

Ali so vam znane velike ugodnosti naše božične reklamne prodaje?

Ali ste se iste že udeležili?

Ako še ne — storite to nemudoma. Uverjeni smo, da bodo naše pošiljke napravile vam, kakor vašim dragim neizmerno veselje. Tudi Vi boste prijetno presenečeni kakor vsi oni, ki so naše parfume že naročili, o čemer nam priča nebroj priznanih dopisov, od katerih nekatere spodaj navajamo.

Da seznanimo široko publiko z našo izborno specialiteto parfumov, aranžirali smo božično reklamno prodajo, katere nudi udeležencem izvanredne ugodnosti. — Udeležba pri naši reklamni prodaji upravičuje vsakogar, kdor naroči

6 steklenic na f. „ODEON“ parfuma lepo sortirane v kartonu za samo Din 65.— (namerno Din 90.—) za sledeče:

1. Na udeležbi pri razdelitvi 60 velikih nagrad po nastopnem nastavku:

- 1 nagrada v skupni vrednosti . . . Din 50.000
- 2 nagradi po Din 10.000, skupaj . . . Din 20.000
- 4 nagrade po Din 5.000, skupaj . . . Din 20.000
- 2 nagradi po Din 2.000, skupaj . . . Din 4.000
- 10 nagrad po Din 1.000, skupaj . . . Din 10.000
- 41 nagrad po Din 500, skupaj . . . Din 20.500

2. Na razdelitvi 5000 posebnih nagrad v skupni vrednosti Din 450.000 na ta način, da mora povprečno vsaki tretji naročnik dobiti posebno nagrado; razen tega pa v ugodnem slučaju lahko odpade nanj še ena izmed velikih nagrad do 50.000 dinarjev.

Pošljite tedaj takoj po nakaznici ali v denarn. pismu znesek Din 65.— (naroči se lahko tudi več kartonov naenkrat), nakar dobite obratno našo krásno zbirko 6 steklenic „ODEON“ parfuma. Vsaki pošiljki je priložen kupon s tekočo številko ter razdelilni načrt za nagrade, s kojim se smatra strinjajočim se vsak naročnik. Vplačanje oz. porazdelitev kuponov za velike nagrade se vrši pod nadzorstvom kr. notarija.

Kako pišejo naši naročniki:

»V časopisu sem brala Vaš oglas za nagrade. Ker sem se pri svojih znancih prepirala, da so Vaši parfumi kljub nizki ceni res fini, naročam en karton. 65 Din pošiljam posebej.« Z. S. Hrušica.

»Vaša pošiljka mi je napravila v resnici veliko veselje. Tako lepe izbire 6 steklenic za samo 65.— Din nisem pričakovala. V enem ovitku sem našla priznanico za posebno nagrado. Pošljite mi prosim še dva kartona po 6 steklenic. Znesek Din 130.— prilagam.« M. P., Ljubljana.

»Zelo veliko srečo sem imela. Pri prvi pošiljki sem dobila priznanico za posebno nagrado. Ko sem vnovič naročila 2 kartona, sem pa našla v enem zopet priznanico. Pošljite mi prosim takoj še dva kartona. Tudi več mojih prijateljev se je odločilo za naročilo.« B. L., Beograd.

Naročite torej nemudoma, kajti naša reklamna prodaja traja samo do 27. decembra. Tudi Vi boste z našo pošiljko zadovoljni!

„ODEON“ tvornica kosm. predmetov in parfumov
LJUBLJANA - Verova ulica št. 8/C

J. St epušin
Sisek
priporoča boljše
lamburice, stru-
ne, part-
ture šole in
vse oseb-
ne stvari za
gostinstvo.
Odkriven na
purtiki
razstavi.
Ceniki franco

DRVA - CEBIN
Wolfova ulica 1/II. — Telefon 36

ARHITEKT
in MESTNI STAVBENIK
Viljem Treo
Ljubljana, Gosposvetska c.
št. 10. — Telef. inter. 103.
Ustanovljeno leta 1830.
Se priporoča za ZGRADBE
vseh vrst ter izvršuje na-
črte in proračune.

Radio
aparate in sestavne dele
ima v zalogi
Frane Bar, Ljubljana
Cankarjevo nabrežje 5

Bukovo ogije
najceneje in najbolje — na
vagonih in na posamezne
vrste H. SKALA, Ljubljana
— Mirje št. 4. 4620

DVOKOLESA
otroški vozički, šival. stroji
se sprejmejo v popolno po-
pravo in prenovo za po-
nikljevanje in emaliranje z
ognjem ter shranijo čez zi-
mo najceneje (posebni od-
delek) »TRIBUNA« P.
B. L. tovarna dvokoles in
otroških vozičkov, Ljubljana,
Karlovska cesta št. 4.

Ustanovljeno leta 1893.
Kotli za kladivo in žganjekuho
Traverze, šine, cement
Reporeznice
Mlatilnice
Žel. blagašne
Gonilni jermeni
Obrtniško in gospodarsko orodje
Armature in cevi

FR. STUPICA — Ljubljana, Gosposvetska cesta št. 1.

Samovarji, dereze
Pohišveno in stavano okovje
Razne črpalke za vodo, vino in gojnice
Plitve kletke, kuhinjska posoda, Centrifuge za mleko
Vse vrste verig
Žirna in morska trava
Zaloga smodnika in drugih razstreljiv

Drsaške
Najnižje cene!

Piskle za vozove
Sanke
Najnižje cene!

Nisem tako bogat, da bi mogel kupovati cenene stvari!
Ta lepa angleška prislovica jasno kaže, kako praktični Angleži mislijo o cenениh stvareh!

Ni ceno to, kar se prodaja po nekaj nižji ceni, nego je po ceni ono, kar je kvalitativno najboljše. Redko se danes more najti kdo, ki ne prizna, da so

RUSKO-ŠVEDSKE GALOŠE IN ČEVLJI ZA SNEG „TRAPEZ“

najboljše, pa zato v smislu zgornje angl. prislovice **najcenejše.**

Dobijo se pri tvrdki

ANT. KRISPER, LJUBLJANA, MESTNI TRG ŠT. 26.

Otroka kapitana Granta.
(Potovanje okoli sveta.)
Francoski spisal Jules Verne. — Poslovenil A. D.

Tam so hitro dobili konje in voz. Ko je Glenarvan videl, da je že tako blizu obale, mu je v srcu zopet vzkliklo upanje. Mogoče, mogoče se je Duncan vendar malo zamudil, mogoče se vendar pride o pravem času. V štiriindvajsetih urah bo že pri morju!

Opoldne so se zopet po dolgem času pošteno najedli, nato pa so popotniki sedli v velik poštni voz, ki ga je vlekel pet močnih konj, in zapustili Delegete.

Vozniki so vedeli, da jih čaka bogata napitaina, zato je voz drdral po dobro vzdržavani cesti, da je bilo veselje. Na vsakih deset milj so zamenjali vprego, pa se niso nikoli pomudili več kakor dve minuti.

Videti je bilo, da jim je Glenarvan navdihnil lastno nestrpnost, ki ga je gnala hitro, hitreje naprej.

Tako so vozili ves dan in vso noč, na uro so napravili celih šest milj.

Zjutraj, ko je vstalo solnce, je zamolklo mrmranje naznanilo, da je blizu Indijski Ocean. Treba se je bilo peljati vzdolž ob obali, če so hoteli priti do sedemindvajsetega vzporednika, to se pravi do mesta, kjer bi jih moral čakati Tom Austin z Duncanom.

Ko se je prikazalo morje, so se oči vseh zazrle nemo vprašujoče na temnozeleno ravan. Ali ni morebiti Duncan po čudežnem naključju tu nekje ob obali, kakor pred mesecem dni ob rluču Corrientes, na argentinskem obrežju?

Ničesar niso videli. Nebo in morje sta se zlivala na obzorju, mokrih planjav pa ni oživljalo niti eno samo jadro.

Se eno upanje jim je preostalo. Mogoče je Tom Austin mislil, da bo bolje zasedrati ladjo v Twofold-skem pristanišču, zakaj morje je bilo viharo, in Duncan bi se ne mogel približati brez nevarnosti obrežnim pečnam.

»V Eden!« je kričnil Glenarvan.

Poštni voz je takoj zavil na desno po cesti, ki se

vije po obrežju okrog zaliva. Drdral je proti mestu Eden, ki je oddaljeno pet milj.

Voznik je ustavil nedaleč od svetilnika, ki kaže vhod v pristan. Ob pomolih je bilo zasidranih nekaj ladij, na nobeni pa ni bilo videti zastave z grada Malcolm.

Glenarvan, John Mangles in Paganel so stopili z voza, stekli na carinarnico, vpraševali uradnike, poizvedovali kateri parniki so dospeli v zadnjih dneh. Že več kakor teden dni ni bilo nobene novodošle ladje.

»Mogoče pa sploh ni odpotoval!« je vzkliknil Glenarvan, ki ni hotel na noben način obupati. Človeško srce je že tako, da se krčevito oprilje vse bilke upanja. Mogoče smo dospeli semkaj pred Duncanom!

John Mangles je odkimal. Preveč dobro je poznal svojega Toma Austina. Njegov namestnik bi nikoli ne zavlekel izvršitve povelja za deset dni.

»Pa vseeno hočem vedeti, pri čem da sem, je dejal Glenarvan. Vse je boljše od negotovosti!«

Četrte ure pozneje je že narokoval brzjav za tajništvo broderskega društva v Melbourne. Potem so se popotniki odpeljali v hotel Victoria. Ob dveh je dobil lord Glenarvan na stanovanje brzjavko, ki je povedala tole:

Lord Glenarvan, Eden
Twofold Bay.

»Duncan je odjadril 18. t. m. neznan kam.
J. Andrew, tajnik.

Brzjavka je padla Glenarvanu iz rok. Nobenega dvoma več! Poštena škotska jahta je v Ayrtonovih rokah postala roparska ladja.

Tako se je končala pot po Avstraliji, ki so jo začeli v tako upalnih okoliščinah. Sledovi kapitana Granta in ponesrečenih tovarišev so bili končnoveljavno izgubljeni. Neuspeh je bil tem večji, ker je stal življenje cele posadke in izgubo lastne ladje. Videlo se je, da lord Glenarvan podleže. Neustrašeni iskalec, ki ga niso mogle ustaviti vse prirodne sile Kordiljer in Pamp, se je moral ukloniti človeški zlobi, ki ga je zvičajno speljala na avstralsko celino.

Tretji del.
TIHO MORJE.
Prvo poglavje.
Makarija.

Če so pogumni iskalec kapitana Granta kdaj obupavali, so gotovo obupavali v tem času, ko niso imeli ničesar več. Na katero stran sveta naj se po-
dajo, kje naj iščejo ponesrečence? In kako naj pri-
dejo v nove dežele? Duncan a ni bilo več. Za prvi
hip niso mogli misliti niti na takojšnjo vrnitev v
domovino. Tako se je oboroj pogumno podjetje plem-
enitih škotov popolnoma izjalovilo. Neuspeh! Ta
zla beseda ne najde odmeva v zvišenem srcu in
vendar se je moral lord Glenarvan ukloniti pod
udarci usode. Priznati si je moral, da je nemogoče
nadaljevati iskanje. Stori! je bil vse, kar je v človeških
močeh. Ni se strašil ne nevarnosti, ne naporov, a uka-
nila ga je človeška zloba.

V takih okoliščinah je imela gospodična Marija
vendar toliko moči, da ni omenila očestovega imena.
Prvo bol je spodrinila druga, še hujša: misel na ne-
srečno posadko, ki so jo pomerili razbojniki. Tako se
je zgodilo, da je sama tolažila gospo Glenarvanovo,
ki ji je bila vedno tako dobra tolažnica. Prva je imela
pogum, da je spregovorila težko besedo: nazaj na
Škotsko. Ko je John Mangles videl, kako je pogumna,
kako vdana v usodo, jo je moral občudovati. Še zadnjč
je omenil kapitana Granta in se hotel zavzeti za na-
daljno iskanje, a Mary ga je pogledala, da mu je be-
seda zamrla na ustnicah. Pozneje mu je dejala:

»Ne, gospod John! Mislimo na tiste, ki so se za
nas žrtvovali. Lord Glenarvan se mora vrniti čimpreje
v Evropo!

— Prav imate, miss Mary, je odgovoril John Man-
gles, tudi sam sem tega mnenja. Treba je tudi, da
opozorimo angleške oblasti na Duncanovo usodo.
Ne smete pa misliti, da je vse izgubljeno. Začeli smo
iskati kapitana Granta in, če ga še nismo našli, kaj
zato? Takoj, ko bo mogoče, ga začnemo zopet iskati.
Če tega ne stori drugi, storim jaz sam! Najti hočem
kapitana Granta najti za vsako ceno ali pa podleči
nalogi, ki sem si jo naložil!

Priporočamo »Ljudske knjižnice« v Jugoslavanski knjigarni
v Ljubljani. 17 predvojnih zvezkov po nizkih cenah ter nova ilustrirana zvezka: 19. zv.: Kazan, volčji pes, br. 18 Din, vez 30 Din
20. zv.: Kralj gorá, br. 18 Din, vez 30 Din. — KOL.

UNDERWOOD

TRGOVCI! Zahtevajte cenik in vzorce
čudežnih sveč za Božič
edini slovenski izdelek, najcenejši in najboljši Bengalične
žvapelke, bengalične svečke, BENGALIČNI OGENJ
v vseh barvah brez žvepla in smrada za miklavževe
vičere in gledališke odre — Lovske patrone vseh ka-
librov v razl. bengal barvah — Aparat proti vplomu,
za vinograde in dr.
Ceni k ognjemetnim predmetom se pošlje na zahtevo.
»PYROTA«, I. jugoslov. pirotehn. tovarna, CELJE.

CYANIN v kapsulah

najsigurnejši strup za lisice, volkove in druge roparice
priporoča Drogerija »ADRIJA«
LJUBLJANA — Selenburgova ulica št. 5
nasproti glavni pošti.

Premog, drva, oglje, briketi, koks.

»ILIRIJA«, Kralja Petra trg 8, Ljubljana. — Tel. 220.

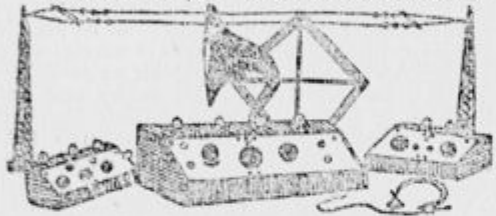

Najpopolnejši
STOEPER
šivalni stroji
za šivilje, krojače in čevljarje
ter za vsak dom.
Preden si nabavite stroj, ogledajte
si to izrednost pri trdki
L. BARAGA
Ljubljana
Selenburgova ulica 6/1.
Brezplačen pouk 15 let činstvu
Telefon št. 280.

Božična darila

raznovidna, najboljša kakovosti in po najnižji ceni
kupite pri trdki ANICA TRAUN, Maribor, Grajski trg.

ELEKTRO-COMPANY d.o.o.
LJUBLJANA — engleski izdelci v Petruška 25.

Radio - aparati

2 cevni aparat, kompl. Din 2500.—
3 " " " " " 3000.—
4 " " " " " 4200.—

V teh cenah so vračunane vse pritiskline
z dvema naglavnima slušaloma.

Zajamčeno sprejemanje skoro vseh evropskih postaj.

Plačila na obroke.

Za amaterje vsi posamezni deli zelo
poceni. — Radio-klubi 10% popust.

Švedski »Viskafors«-

snežni čevlji

so letos najprimernejša božična darila. — Dobe
se pri trdki

M. Trebar — Ljubljana

Sv. Petra cesta št. 6.

KANADA

Rodbine naseljenikov in poljski delavci!

Kanadska vlada je za pomlad 1924 dovolila naseljevanje gotovega števila poljskih delavcev in kmečkih rodbin.

To število je pa majhno in se ne sme prekoračiti.

Osi, ki se zanimajo za pobilje pogoje, dobe vsi
brezplačne informacije pri

CANADIAN PACIFIC

Ljubljana, Jos. Zidar, Dunajska 31
Zagreb, Petrinjska 40

pri **Lud. Baraga, Ljubljana**
Selenburgova ul. 6/1. Telefon št. 980.

Popolnoma varno naložite svoj denar v

Vzajemni posojilnici

v Ljubljani, r. z. z. o. z.

na Miklošičevi cesti poleg hotela »Union«.

Hranilne vloge se obrestujejo

na najugodnejše.

Varnost nudijo lastna palača, hotel »Union«, hiše in
zemljišča. — Krediti v tekočem računu. — Po-
sojila proti poroštvo, vknjižbi na posestva i. t. d.
— Denar se naloži lahko tudi po poštini položnicah.

Na zahtevo

Vam stavimo brezplačno proračun za
črtanje in vezavo poslovnih knjig po navodilu.

Knjigovoznica K.T.D. v Ljubljani

Kopitarjeva ulica 6. II.

Prva slovenska izdelo-
valnica perila priporoča

za Božič

Perilo za dame belo in barvasto. —
Kombinacije vseh vrst

Perilo za gospode po nizki ceni. — Frak-smoking
in športne sraice le po meri in naročilu

M. Alešovec, Ljubljana Cankarjevo nabrežje 1. I

Nepotrebna skrb
za božično darilo!

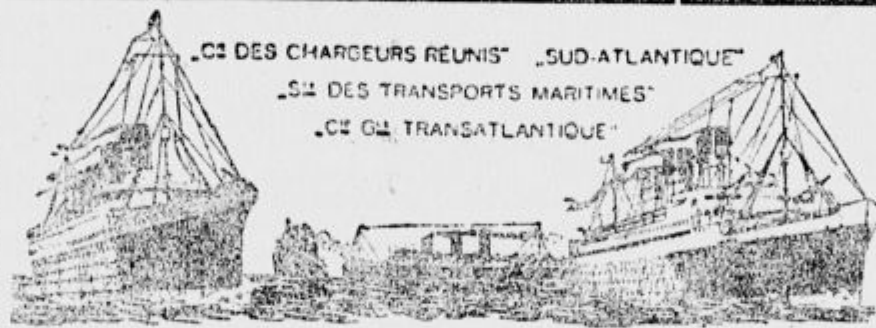
ker je trdka

JOSIP PETELINC, Ljubljana

znala v to vrsto cene šivalnim strojem in kolesom znamke
»Gritzer« »Phoenix« »Adler« za

10 % Ugodna obročna odplačila.

FRANCOSKA LINIJA

Najhitrejša, najudobnejša in najnovejša ladija odhaja vsak dan iz
Marsilija, Bordeaux-a in Haaga za
AMERIKO, KANADO, MEKSIKO, KUBO
BRAZILIJU, URUGVAY, ARGENTINIJU
in. in.

Tretji razred sestoji iz »ZBOLJSANE KABINE« z 2 ali 4 posteljami
»NAVADNE KABINE« z 2 ali 4 posteljami
»MEDKO JA« z 8, 10, 20 posteljami

Voznja iz luke vkrcavanja do New Jorka 5 in pol dneva
do Santos (Brazilija) 13 dni
do Buenos Airesa (Argentina) 17 dni

Vse potnike prevažamo z brzovlakom do luke vkrcavanja
Posebna pozornost se posvečuje poljedelcem, ki žele potovati
brezplačno v Sao Paulo, Brazilija

»FRANCOSKA LINIJA« nima posredovalcev ne nadpisnikov

Vse informacije brezplačno dajo agencije

Ljubljana - IVAN KRAKER, Kolodvorska 41
BEOGRAD - Karađorđeva 91
VEL BEČEREN, Aleksandrova 1
ZAGREB - Mihanovičeva 4
BITOLJ - Kralja Petra 33

UNDERWOOD

Promečni zavod za premog d. d.
V LJUBLJANI

prodaja

PREMOG

IZ SLOVENSKEH PREMOGOVNIKOV

vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah
premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za
industrijska podjetja in razpečava na debelo

INOZEMSKI PREMOG IN KOKS

vsake vrste in vsakega izvora ter priporoča posebno
prvovrstni čehoslov. in angleški koks za livarne in
domačo uporabo, kovaški premog, črni premog in
brikete

Naslov: Promečni zavod za premog d. d.
V Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 15. II.

Carinsko posredništvo Josip Piščanec,

tel. št. 723, javlja, da se je preselilo v nove prostore,
Miklošičeva cesta št. 36 (poleg lekarn). — Posestrima:
Carinsko posredništvo Josip JAKLIČ, Maribor, Meljska
cesta št. 1 - telef. št. 347. — Obavlja vse v carinsko
stroko spadajoča dela, kakor: carinjenje, nakazovanje, re-
klamacije, prizive, zastopanja, ekspedicije itd. najvest-
nejše, zanesljivo in po zmernih cenah ter se p. n. ob-
činstvu vplivno priporoča. — Vsem našim častitim ko-
mitentom voščila SREČEN BOŽIČ!

Ugodna prilika
za nakup.

Radi preuredbe gospodarskega obrata ima
na prodaj **Franc Košak, posestnik**
na vrosuplem, več lepih plemen-
skih in moznih krav (tudi s teleti)
in **telic lasne reja** od izbranih staršev.
Proda se tudi **1 zelo lep piemenski**
bik 2 1/2 leta star, simodolske pasme, in **1**
par lepih, tekih, vseskozi zane-
sljiv h konj (pramov konj in kobila).
Istotam je na proslaj tudi več dobrih,
težjih sank, več lojterskih in drugih go-
spodarskih voz, 1 nov samski voziček (za-
pravljalivček) in 1 lep koleselj, nekaj no-
vejšega poljedelskega orodja, kakor njiv-
skih bran in Sackovih plugov, ter drugega
gospodarskega orodja.

Vse si je treba na mestu ogledati.

Klavirje in harmonije na obroke in na posoda
Bösendorfer, Förster, Steinway etc. —
Vsi instrumenti za biele in širah-god-
bo, strune in žice vseh vrst na debelo
in drobno.

Monz Breznik, Ljubljana, Vestni trg št. 3
(pri magistratu).

Najsposobnejša trdka v Jugoslaviji

WEITZEL Ingenieur Gesellschaft, om. n. d. d.

Oddelek I. **CENITVE**

tehnična naprav industrijskih podjetij
in poslopij vseh vrst in za vse namene.

Oddelek II. **STROKOVNA MNENJA**

in intereso zasopstvo vseh vrst, za vse
namene, za ne izjave in ustanovitve

Oddelek III. **STROJI**

Sodelovanjem naših oddelkov I. in II. na-
boljše zveze. Zato dobave vseh strojev in
naprav. — Prezidave. — Načrti. — Stav-
beno vodstvo.

Radebau-Dresden (Deutschland).

Zadružna Gospodarska banka d. d.

Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 10

(v lastni palači vis a vis hotela »Union«), Telefon št. 57 in 470.

Račun pošto čekovnega urada za Slovenijo št. 11.945, v Zagrebu št. 39.080.

Podružnice: CELJE, DJAKOVO, MARIJOR, NOVI SAD, SARAJEVO, SOMBOR, SPLIT, SIBENIK.

Ekspozitura: BLED.

Kapital in rezerve skupno nad Din 15.000.000.—.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne
papirje, daje v najem tiskane shrambe za vrednote, kupuje
in prodaja kar najbolje tuje valute in devize, sprejema vloge
na tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse
bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Pooblaščen prodajalec srečk Drž. razr. loterije.

Silvin Sardenko:

Božična budnica.

Kdor je nocojšnji sveti post
— pravi Marija — majhen, preprost:
pojdi z menoj po mali poti,
pojdemo Jezusu naproti.

V tih rosi umijte oči:
mogli ga boste gledati;
ob studencu umijte roke:
položim ga vam na srce.

Iz srca vam — radost velika —
Jesetova požene mladika;
vsak izmed vas postane vrtnar,
vrt njegov bo kakor oltar.

Duh njegov premaga telo,
daleč se dvigne pod nebo.
Nova bitja boste, polni miru:
Ali niste angelskega rodu?

Franc S. Finčgar:

Kvišku glave!

Odrešenik ni prišel samo v betlehemski hlevček, ves svet je bil veliki hlev: kultura je propadala, civilizacija se je izprevrnila v razbrzdanost. »Comparati sumt lumentis insipientibus« — kakor žival je postal človek in ginil v lastnem blatu. Pa Zveličar ni prišel samo enkrat, prihaja že stotletja v hlevček in hlev, nocoj, to sveto noč zopet. In nocoj pojo glasovi: Ne bojte se! Kvišku glave! Kot tedaj na betlehemskih dobravah. In prav to noč je tiho leglo božje dete med živaki, ki so brez misli in brez srca prežvekovali dehteče seno, ki je še pred kratkim kličilo in živelo v toplem vonju — in so ga pretvarjale v govno: svet je gazil pravico, resnico in dobroto. Ni posvetil božji soj v palačo Herodovo, ni šinil na kapitol, poiskal je vdana, s prazno modrostjo nepopisana ljudska srca in jim je oznanil veselje. In ta srca so verovala in našla življenje, kapitol in Sen sta dvomila in zasule so ju lastne razvaline; od razvalin pa je vel duh in beseda prerokova: »Gorje tebi, ki ropáš! Ali ne boš sam oropan? In ki zaničuješ, ali ne boš tudi sam zaničevan? — Ko boš utrujen jenjal zaničevati, boš zaničevan!«

Sveta noč! Na dobrave vse zemlje zveni izpod neba v glorijski: »Mir!« — Človeštvo hrepeni: Mir, mir! V svetovnih konferencah pisarijo papirnate sklepe: Mir mir! — In vse to ni ni ti sklep niti iskrena prošnja; jecljanje mlačnih je. Naredi ne znajo več vladati in zato imajo vlade, kakor jih zaslužijo: povsod se vse drobi in gre v kosce. Kako boš zidal, če je opeka gnila ilovica in še votla povrhu? V ogenj za opako — svoja srca uredimo v pogumu! Ni ledu in ni ognja v nas. Tavajoča mlačnost je človek, iz takih ljudi celi narodi — plaša zbeiganost — zato groznja, da nas izpljune zgodovina. — Svoboda in samoodločba so vpuhla gesla. Svoboda je tam, kjer so ljudje služabniki zakonov in zakoni so samo tam, kjer so človeški zakoni pripeti na večni zakon. Kjer tega ni, so zakoni otroci sile in sebičnosti — brklarija so, ki jo gazil, kdor utegne in komur kaže; zvečer že so drugačni kot so bili davi. Ena, edina črta je stalna, ki drži do večnosti, ker se snuje iz večnosti, kjer se pravica in mir poljubljata. Kjer tega ni v dušah, ni v vladah, ki so jo odbrale te duše in namesto zakona piše postavbo škorpionov po plečih — pa ni nikogar, ki bi rekel s pogumom po Janezovo: Ne smeš!

Sveta noč! Narod, čuj njeno pesem, vzbudi v sebi njeno moč. Ne iztečaj rok po onih, ki danes so — in jih jutri ni; blodeči, plahi. Danes vsemogočni, jutri popotni na cesti. Narod, drži krepko za plug in ga vodi po brazdi dedov, iz katere ti ga niso izvrgla stotletja. Narod, ti si svoboden na grudi, ki ostane; orji domovino, brat z bratom od Soče do Vardarja. Noben brat ne bo prepadel, če noče sam. Kapitali se sesujejo, narod in gruda ostane.

Kvišku glave! Narod, poslušaj glas pisma: »Palače bodo zapuščene, mesta, polna ljudi, bodo puščoba; toda trma, da jo boš ošlatal, bo nad brlogi mest, veselje divjim oslom in paša čredam. Nad Vas bo razlil duh z višave. Stanovala bo pravica po polju in pravičnost bo sedela na gorah. In delo pravice bo mir, in pravice sad bo pokoj in varnost na vekomajke

Magajna Bogomir:

Zvonarjev Božič.

Bilo je v času štirikratnega zvonjenja nočnih božičnih zvonov. Skozi črtno temo je bilo videti premikajoče se luči nad poljem, žive plamenice, kot da so se zvezde neba primaknile zemlji. Nad njivami se je širil vrisk dečkov, ki je na valovih burje priplaval prav do cerkve, in oddaljeno petje deklje, ki so šle naproti velikemu rojstvu. Jeli bilo to petje ali vez med nebom in zemljo? Pesem je bila vez, saj je bila v tisti noči zemlja z nebom eno. Na vzhodu rojene oblake je nosila burja tja proti morju in ti so križali pogledu množico zvezd. Za goro skrili mesec je berval oblake, da so bili vsled pozlačenih robov kot potujoči kresovi. Vse, kar more nuditi božična lepota noči, je bilo: vrisk, petje, črna noč, zemeljske in nebe luči in še nekaj, kar je bilo najlepše — štirikratno zvonjenje starca, zvonarja.

Stal je šesdesetletni Dolfe na stopnicah v stolpu in gledal skozi lino. Videl je zvezde in premikajoče se baklje, videl oblačke-romarje, in poslušal vrisk in pesem, ki je prihajala kakor studenec v črno tišino krog njega.

»In letos jim bom zvonil, Gospod! Naj bo glas velikega bron molitev za ženo Marijo in za seme, ki je bilo rojeno iz naju in si ga ti na svoje visoke njive presadil. Bilo mi je v bridkost, da si presadil, ali morda je dobro tako, kajti lepše in polno veličastva je tvoje polje v vsemiru. Prva molitev zvona naj bo za mojega prvega, ki je v svetu kruha in sreče iskal. Moje ime je nosil in rekel sem mu: Pojdi, Dolfe! Majhna je moja hišica in dva mlajša sta še za teboj. Nisem še bil cerkovnik in kruha je bilo malo. Pojdi, Dolfe! Velika je zemlja in morda boš srečal srečo na njenih brezštevilnih cestah. Šel je in ni se vrnil. Ni

svoji rajski Mariji v prošnjo molitev zazvonil. Velika je bila v ljubezni in ni tožila nad svojo revščino in nad bedo svojih otrok. Roke so ji bile neprestano delo zame in srce ljubezen sama.«

Ko je zvonček naznanil božji prihod na zemljo, je pred malim odmorom res zazvonil svoji ženi in vsem njej enakim. To je bilo takrat, ko je duhovnik spreminjal kruh v telo.

Ko pa je zvonček po odmoru drugič zapel in je duhovnik spreminjal vino v kri, se je spomnil in čudovito gorko mux je postalo v duši.

»Tebi nisem še zvonil, tebi, veliko Dete, ki si bilo rojeno samo zato, da premagaš s svojo bridkostjo vse gorje sveta, da premagaš s svojo smrtjo smrt samo.«

Čudovito ljubezen je začutil starec Dolfe v sebi, ko je nazadnje zvonil, in polastila se ga je neskončna želja, da bi videl tisto veliko dete prav s svojimi pravi očmi. Umislil se je v srečo in nasmeh mu je igral na ustnicah. Zvonil je dvojno zvonjenje, kajti eno mu je bilo v srcu.

Takrat se je zgodilo tisto, o katerem govori še sedaj vsa dolina. Ljudje pravijo:

»Tako je zvonil, da je svojo ženo, deco in novorojeno božje dete priklical k sebi. Našel je, kar je iskal toliko let.«

Res je našel. Nasmeh mu je bil tako mehak, otroški, kot da je otrok in ne starec šesdesetih let. Iskal je z očmi po mesečini v stolpu in vedel, da se bo zgodilo popolnoma gotovo in glej — slap mesečine se je spreminil naenkrat v zlate stopnice in sivkaste stene stolpa v pravo nebo. Dolfe je zavriškal veselja v sebi. — Po stopnici je stopalo dete v sinjemodri haljici. Brez besed se mu je bližal otrok počasi z razprostrtimi rokami, kot da se boji pasti na stropu.

»Daj, roko ti dam, če hočeš v cerkev,« je rekel Dolfe. Dete pa je vzelo njegovo in on je v trenutku vedel, da mora višje in višje. Šel je in srečal tam poleg zvona ženo in starejša dva, Marijanček pa je sedel na zvonu samem in se smejal kot nikdar v svojem kratkem življenju. Vse krog njih je bilo čudovito zlato morje mesečine.

Našli so ga mrtvega v stolpu.

Ivan Pregelj:

Gospod Bronislav.

(Božična legenda.)

Krstili so ga za Bernarda. Tako so ga tudi v šoli pisali. Tam pa je kot vsi stari slovenski izobraženci bral ruske, češke, poljske in hrvatske knjige, ljubil Slovane in slavjanstvo in hotel biti »dušom i tijelom«, z mesom in imenom, kar je ljubil. Zato se je sramoval svojega imena kot nekakega drugega izvirnega greha in se samolastno prekrstil za Bronislava. Takrat je bil v četrtem letniku učiteljstva in njegov učitelj je bil gospod Vincencij. Ta ga je po svoje oštel in dodal iz šolskega: »Bronislav hoče biti? Spet nekako sarmatsko ime! Mach er mir keine Geschicht! Smo izobraženci, ne Sarmatje! Ali pa bi rad šolnino plačal in da bi ga spodili? Kakšni okusi! Panslavista hoče biti und Bronislav! Warum nicht gleich auch Edler von Oslowski, ha? Smo tudi nekaj pomenili anno Tomanicus, pisali v Novice kot Tiškomil, pa ostali kot šolnik in lojalni državljani tako, kakor so nas fajmošter krstili za Vincenca in ne za Samata Zmagomira. Ali je zdaj umel? Pameten naj bo fant in veruje staremu rodoljubu in mu za nauk hvaležno ostane. Kranjec heri et hodie in Bernard v vse vekove DIXI!«

Mladi učiteljščnik je učitelja Vincenca poslušal, slišal po šolsko in pred oblastjo na »Bernarda«, a ostal slej ko prej »panslavist« Bronislav. Tri dopise je zložil v tridesetih letih, vse rodoljubne pesmi slovenske je znal na pamet, Jadranko morje je pel dvanajstkrat v čitalnici; potem se je oženil, imel otroke, trpel in živel kot učitelj, pokopal deco in ostal z ženo samotni, a še vedno Bronislav. Kaj čuda, da je nato osivel in se postaral, Pa to je že legende drugi del...

* * *

Nekoč, ob tretjem otroku mu je bilo. Prav za božič se mu je rodilo in ves je tonil v družinstvu in skrbeh. Takrat je prišlo nadenj, ko je po domači navadi postavil jas-

mu bilo več domačih božičnih zvonov. Zakrila ga je plast rudniškega podzemlja. Velik je tvoj grob, moj prvi sin, in mnogo jih spi v njem s teboj. Tebi posebej in tvojim tovarišem naj bo prvo božično zvonjenje!«

V same gore, ki so v štirih verigah vklepale dolino, so udarili glasovi, se odbili nazaj in napolnili vso ogromno kotlino. Ljudje, ki so vstajali od ognjišč, so govorili: »Svojemu prvemu zvonu kot vsako leto stari Dolfe. V tolažbo bridkosti mu je veliki zvon.«

Okrog cerkve je zarajala otroška truma. Plamenice, ki so jih dečki metali v zrak, so pošiljale skozi line svoje odseve po stenah v stolpu. Dolfe je slišal vrisk radosti in glava se mu je sklonila nad pra.

»Zin« je udarilo kladivo novo četrt.

»Sedaj bom tebi, Jože, drugi moj sin, zaigral prošnjo molitev,« je zamrmral. V roke mu je zaplulo nekaj kot godbeniku, ki je začutil prečudno doživljanje v svojem srcu. Don se je razlegel v vsem prostoru in Dolfe je čutil, da se tresejo stopnice, na katerih je stal in zid, na katerem je slonel.

»Zbežal si, Jože, drugi! Dvakrat si zbežal in dvakrat se vrnil. V tebi je bila bridkost, ker si po velikem hrepenel in spoznal, da je veliko le naložnikom dosegljivo. Iz bridkosti si se vrgel v vino, v blazni vrtnice, ki te je skušal požreči. V zadnjem trenutku si se rešil iz njega in rešil dušo, kajti telo je bilo že izgubljeno. Radi bridkosti si strupil svoje telo in tudi radi bridkosti je bil rojen veliki Odrešenik in radi njega si dosegel višino, ki je večja kot največja, ki jo imajo srečni otroci tega sveta.«

»Čujte,« so spregovorili ljudje, ki so šli preko polja, »svojemu drugemu zvonu kot vsako leto, tistemu, ki ga je vino spravilo v grob.«

Sij meseca, ki se je že bližal svojemu vzhodu, je poburjal zimsko cesto na višinah v

svetlo. In stotero zvezd je bila rimska cesta. Cerkev se je polnila. Stotero svečk je ustvarilo venec po vsem prostoru. V tabernaklju pa je že bila skrita velika luč, ki je imela biti nanovo rojena in ljudem se je zdelo, da že čutijo toploto njenih žarkov.

Starec Dolfe se je zdrznil iz zamišljenosti. Kladivo ure je udarilo znova. Zamrazilo ga je naenkrat po vsem telesu. Težak vzdih se je dvignil iz njegovih prs in zaplaval kot oblaček mimo stopnic in mimo zvona v nebo.

»Tretji si bil ti, Marijanček!«

Dvignil je roko in šel z rokavom preko oči. Nato je potegnil vrh. Začutil je slabost v prstih in zdelo se mu je, da mu gredo v vedno večji trepet.

»Marijanček... Ma-ri-jan-ček — Ma-ri-jan-ček — — — Ti bolno dete, rojeno v bedi, v času velike vojne; otrok izgladovane matere, ti telesce slabotno! Tvoje velike oči z nedoumljivo črtno za zenicami! Kaj je bilo v njih, ko si iskal za mlekom, ko si se prvič zavedel sušičnega obraza svoje matere, ko si se s trdom premikal čez cesto in se ti je pogled plašno uprl v dolgo črno vrsto kruha čakajočih ljudi? Kaj si mislil, Marijanček, ko si odhajal brez nasmeja in brez žalosti v večnost? Pet let svojega življenja se nisi nasmejal niti enkrat, najmlajši moj, moj!«

»Marijanček... Ma-ri-jan-ček — — — Ma-ri-jan-ček — — —« je pel zvon.

Prenehal je. V cerkvi so zaigrale orglje. Duh kadila se je širil vsepovsod in pevci so zapeli tako lepo.

Izza gora se je dvignil mesec in plaval v morju svoje svetlobe kot na srebrnem plazu višje in višje. Tako blesteč je bil, da so zvezde krog njega ugasnile svojo luč. Kot zlatorumeni slap je lila svetloba v stolp.

Tokrat ko bo pred povzdigovanjem mali zvonček oznanil prihod Odrešenika, jem še

lice, čudno spoznanje. Glej, si je dejal, postavljaje ob betlehemski hlevček pastirje, glej, ali je to prav? Iz nemške tvornice so in torbe in klobuke imajo kakor koroški Nemci ali pa Tirolci. Pa na Kranjskem! In je vendar že sveti Ciril pilatnikom v Benetkah povedal, da hoče Gospod, naj ga hvalijo vsi jeziki. Proč zato s Tirolci! Mojega Izveličarja bodo častili naši pastirji! Odleje je imel učitelj Bronislav svoje jaslice. Pastirji so bili Slovani, ukrajinski kozak in tatranski Hanak, istrski Čič in belokranjski ovčar, slavonski gosar in bohinski planšar, Hod od Cehov in hajduk z Balkana, in vsem je dvojezično nosil angel blagovest: Gloria in excelsis: Slava Slovonom složnim! Tako je gospod Bronislav kot Slovenec in Slovan pa svoje služil božičnemu detetu in trpel, ko je leto za letom videl vsevilj hujši slovansko neslogo, da se mu je spričo tega celo v sanje spovra-

žalo, pa je v sanjah doživljal, kakor da vidi svoje lasne jaslice in se spričo nebeskega blagovestja pretepajo njegovi pastirji, Hanak in Hod, gosar in ovčar, Čič in planšar. Potem pa je prišlo zadnje, kot plačilo za zvestobo, a to je že legende tretji del...

Bolan je bil. Žena mu je postavila jaslice, on pa je bledele. Bledel je iz želje, ki se mu vse življenje ni spolnila. Prvič je videl in je bilo res. Njegovi slovanski bratje, njegovi pastirji ob jaslicah so bili — složni in so z angelom peli: Gloria in excelsis — Slava Slovonom složnim! Tako je bledele za božič učitelj Bronislav. Umrli je za novo leto, tri ure po Silvestrovem. Zedinjenih bratov v Kraljevini ni čakal. Bog mu je prihranil zadnjo bridkost...

Ivanka Klemenčič:

Razgled po duhovnem življenju in gibanju človeštva 1925.

Ce se dvigneš danes na razgledišče, ki ga nudijo veliki časopisi, in se ozreš po svetu, opaziš najprej, da se vse premika, vse giblje, vse nemirno stremi nekam naprej, a brez reda, brez jasnih skupnih ciljev, da, drug drugemu je na poti, drug drugega ovira — kaos! Kaos v mišljenju, kaos v dejanju. Še le po daljšem motrenju razbereš v tem kaosu ipak nekaj glavnih smeri, v katerih se giblje velik del človeštva, opaziš eno stalno točko, en svetilnik, ki kaže neprestano v eno, večno smer.

Stalna točka, stalni kaizipot v kaosu je cerkev na Petrovi skali, a glavne smeri, v katerih išče človeštvo izhoda iz kaosa, so: 1. Zedinjenje krščanstva; 2. Politični sporazum narodov na podlagi mirovne ideje; 3. Socialni sporazum.

Z vsemi temi tokovi se deloma seka deloma pa z njimi zliva še neko drugo gibanje, ki si vedno globlje izjedra pot: razmerje žene v novi družbi in prav posebno njeno razmerje do moža kot spolnega druga.

VERSKO ZEDINJENJE.

V tem pogledu imamo v zadnjem letu nekaj znamenitih dogodkov. Predvsem sveto leto z misijonsko in umetnostno razstavo v Rimu, ki je s središčem tesneje zvezalo najoddaljenejšo ude in potegnilo pod katoliški moralni vpliv velike inoverske množice.

Splošni idejni metez današnjih dni katoličanom samim ni povsem prizanesel. Ne le da so tod in tam katoličani, ki so se duhovno odtrgali od cerkve, tudi na zunanjo sovražnost nastopili proti njej (Chile, Mehika, Češkoslovaška in Jugoslavija), marveč je tudi med vrstami zvestih katoličanov bilo nekaj zmede in samorazočaranja.

Topot je zadelo predvsem nemške katoličane, ki so doslej v katoliškem gibanju nosili zastavo daleč spredaj. Smotro svojega dušnega položaja so imeli na zborovanju Zveze katoliških akademikov v Innsbrucku (14.—20. avg.). Kakor so pisale nemške katoliške revije (Hochland, Am Weg der Zeit i. dr.) je odkrila ta smotra, da je bil zadnji podvig nemških katoličanov »inflacija«, da se je pod geslo o »katoliški misli«, »katoliških idejah«, »katoliški resnici« in »katoliškem sistem« večkrat skrivalo tudi mnogo »naturalizma«, nagonskega egoizma, volje do veljave, oblasti in živjanja. (»Hochland« I. zvezek 1925-26.) Tolažljivo je pri tem to, da je v tem samospoznanju in samokritiki, ki je tako značilna za celotnost nemškega in posebej nemškega katoliškega značaja, že prvi korak k pobožanju.

Stroga presoja samega sebe v nemških katoliških izviru tudi iz mladinskega gibanja, ki je en sam skrajno resen in vedno bolj močen klic za oživitvorenjem katolištva v dejanju in resnici. Izraz čustev, stremjenja, ki se tu razdeva, so najbolj dela vseučiliškega profesorja dr. Jožefa Wittiga. Tega moža karakterizira »Hochland«, oktober 1925 sledeče: »V naših dneh je postal Jožef Wittig zastavonoša življenja. Mnogim je pomagal, da je zmagoval v njih življenje, da so zopet našli pravo razmerje med postavbo in življenjem. Pravo razmerje, ki je v tem, da postava, tudi najsvetejša, najpotrebnejša, nikoli ne sme počivati sama v sebi, nikoli biti zadnja instanca. Da mora biti življenje, tekoče, valovito, vžigajoče, razmnožujoče se življenje še vedno nad postavbo... seveda ne čutno življenje, življenje razbrzdanih nagonov, marveč duševno življenje, resnično svobodno življenje (P. Lippert S. I.). Tako bi mogli tudi vodilno misel mladinskega katoliškega pokreta označiti: neomejena vdanost Bogu, kolikor mogoče popolna združitev z njim, pri tem čim največja prostost od postavbe ob žrtvovanju vse človeške svobode božji volji. Nobene napetosti več med postavbo in življenjem, zato čista sreča, neskačena radost... Iz tega se nam razodeva mladinsko frančiškansko veselje nad naravo in vsem lepim na zemlji. Zato je umljivo, da je mnoge silno zadel odlok svetega oficija, ki je nekatera dela Wittigova djala na indeks iz dobrotne očetovske skrbi, da ne bi razne ne-

jasnosti, dvoumnosti in pretiravanja zavežla bravca na napačna pota. Toda spošljivo vse klone pred modro ljubeznijo cerkvene avtoritete in »Hochland« je mogel zaključiti navedeni članek z besedami: »Dejstvo, da se je Wittig na zunanjo zadel ob postavbo, je zanj pač bolešno, toda ne bistveno; to je slučajen konflikt, ki se da ob sebi rešiti, za kar daje jamstvo Wittigova notranja zvravnost med postavbo in življenjem.« — »Stimmen d. Zeit« (september 1925) pa pišejo povodom Wittigovega slučaja med drugim: »Mnogi krogi nemškega katolicizma bodo doživljali v teh dneh težke ure, toda brez najmanjše senca razčaranja ali grenkosti proti Cerkev. Kder kaj takega pričakuje, ne pozna nemške ljubezni in zvestobe. Vrtinarske škarije Cerkev, s katerimi prirezuje bohotno mladostno življenje, so za nekatere gotovo zelo bolešne. Toda trdno upamo, da pride ura, ko ji bomo zato vsi poljubili materinsko roko.«

Občudovanja vredna je rač katoliške stvarni v Ameriki. Največje in najvzornejše katoliške zavode in ustanove ima danes Amerika. Da omenimo samo eno: Danes je v Združenih državah 750 katoliških bolnišnic, ki sprejmejo in negujejo na leto približno štiri milijone bolnikov! Skoraj vse bolnišnice skrbujejo katoliške redovnice. Ogromno razvito je katoliško šolstvo od osnovnih farnih do visokih šol. Vse to snujejo in vzdržujejo ameriški katoličani sami, brez katerekoli druge pomoči. A ne samo to, marveč se katoliška Amerika na izredno velikodušen način udeležuje katoliške misijonske akcije in vseh drugih katoliških akcij v svetu, zlasti na človekoljubnem polju. Tako si je ameriško katolištvo v kratkih desetletjih priborilo v javnem življenju lasne dežele in celokupnega sveta najuglednejše mesto in Rim se z zaupanjem obra na stran, mogočni steber svoje svetovne slavlbe onstran Oceana.

Svojevrsen pomemben dogodek je podala letos Japonska. Meseca februarja t. l. je v Tokiju izšlo zgodovinsko delo vseučiliškega prof. Anesakija: »Pregnanje kristjanov in skrito krščanstvo« (na Japonskem). Vedeti je treba, da se japonska zgodovina doslej ni nikdar dotaknila tega predmeta in da so imenovali vse na to nanašajoče se listine »smradotoke«, s katerimi si ni nihče hotel mazati rok. Prof. Anesaki, ki sam ni kristjan, je z največjo vestnostjo in ljubeznijo mnogo let proučeval vse mogoče arhive in izpraševal še žive priče zadnjega preganjanja (v 70. letih minolega stoletja). Vse s trudom zbrano gradivo pa mu je ob lahkem potresu uničil požar. Zgodovinar sam si je komaj rešil življenje. Kaj sedaj? Prof. Anesaki pripoveduje, kako se je nemudoma znova lotil dela. V največji vročini in sredi sproščnega gradbenega hrupa je znova začel proučevati stare listine. Če mu je delo začelo postajati nezno, je mislil na mučenike v njihovih strašnih ječah. Ta misel mu je dala moč, da je gradivo, ki ga je prvič zbiral pet let, zmogel v dveh mesecih. Ljuba mu je misel, da so mu mučenici, ki jih pozna le po imenu iz listin, pri delu pomagali. Prepričan je, da njihove duše niso ugasnile. V predgovoru se prof. Anesaki zahvaljuje med drugim za pomoč pri zbiranju podatkov tudi znanemu jezuitu P. Dahlmannu. Knjiga obsega sedem poglavij, vsa obdelana z veliko ljubeznijo.

Svoje delo zaključuje japonski zgodovinar z besedami: »Kakor pravi Laktanz: Nasilje in krivica sta odveč, kajti vera ne dopušča nobene sile... Kar velja za vero, velja za miselnost svet sploh. Resnica in sila se ne dasta združiti. To je neomajna sodba o preganjanju.« Anesakijeva knjiga nosi na čelu znamenje križa.

Od 19. do 30. avgusta t. l. so se sešli v Stockholmu zastopniki vseh nekataliških krščanskih cerkva, da najdejo pota in temelje

za zedinjenje vsega krščanskega sveta. Zborovanje so sklicali pod imenom: Svetovna konferenca za praktično krščanstvo, a vdeležile so se ga najboljše glave celokupnega protestantizma. Duša zborovanja, ki so ga že leta skrbno pripravljali, je bil upsalski nadškof Söderblom. Po njegovi izjavi je treba iskati zedinjenje krščanstva na temelju sledečih načel: 1. Bistveno je notranje življenje. 2. Ljubezen je poklicana, da osvoji svet. 3. Spoštovanje pred razlikami; nočemo jih zabrisati, če bi jih tudi mogli. Konferenca se je dejansko skrbno kognila vsem verskim vprašanjem v ožjem pomenu in se pečala le z etičnimi vprašanji, označujoč se za »koncil krščanske etike.« Konferenca ni prinesla nobene razjasnitve o temeljnih vprašanjih, ki ločijo protestante med seboj in od drugih cerkva; vendar menijo »Stimmen der Zeit«: »Kar se je tekom desetih dni v javnih in posebnih sejah obravnavalo, ne more ostati brez učinka ter se mora v teku časa na kak način uveljaviti, ne samo tod in tam, marveč tudi v celotnem ravnanju protestantizma nasproti velikim problemom v njihovi lastni cerkvi in nasproti orjaškim vprašanjem, ki jih je zastavil in jih vsak dan znova zastavlja moderni svet.«

Vse pomembnejše in srečnejše za katoličane in posebej za Slované je bilo zborovanje za zedinjenje z vzhodno cerkvijo, ki se je vršilo letos v dneh 12., 13., 14., 15. in 16. julija v naši slovanski prestolici, Ljubljani in pa zborovanje za splošno cerkveno zedinjenje v Lüttichu (od 16. do 18. nov.). Tudi katoličani stremijo za zedinjenjem na temelju krščanske ljubezni, medsebojnega razumevanja in spoštovanja vseh nebitvenih posebnosti odnosno razlik. Toda pri tem ne puščajo iz vida temeljnih verskih vprašanj, saj je edinstvo v nauku za misleče bitje, kakor je človek, glavni pogoj duhovne skupnosti. A katoliški cerkvi je še posebej dana visoka naloga, da neizprosno čuva nad čistostjo in nedotakljivostjo nauka. Prav zato tvori ravno katoliška cerkev edino stalno neomajno točko z splošnem kaosu, zato je ravno ona v teku tisočletij edini zanesljivi, avtoritativni kaizipot človeštvu, zato daje edino ona pravi, varni temelj za duhovno zedinjenje človeštva v eni cerkvi.

POLITIČNI SPORAZUM.

V tem pravcu se je poleg Društva narodov v tekočem letu dvignil nov, znamenit mejnik: locarnske jamsivene pogodbe med glavnimi nositelji svetovne vojne — Francijo, Anglijo in Italijo na eni in Nemčijo na drugi strani. Vemo, da je oba ta dva mejnika postavil v prvi vrsti medsebojni strah in ne toliko iskreni mirovni duh — kljub temu je pa z njima dana zunanja oblika, zunanji temelj za novi mirovni red v svetu. Za duhovno vsebino teh oblik, za prerod duhov v mirovnem smislu so danes istotako na delu že ogromne sile. Predvsem srečno posega na to polje gibanje za versko zedinjenje; potem imamo socialistično gibanje, ki je obenem vsaj teoretično nositelj pacifistične ideje; imamo Ligo narodov, Žensko mirovno ligo in mnogo drugih pacifističnih organizacij; prav letos so se sešli v Zenevi v znamenju pacifistične ideje zastopniki evropskih narodnih manjšin; imamo silno delavno pacifistično strujo, ki dela na usvareten federativne Panevrope; najboljši nemški in francoski duhovi delajo za duševno zblizanje med obema narodoma. Sploh se je mirovna ideja danes tako uveljavila, da si nihče, ki hoče veljati za resnega, ne upa proti njej javno nastopati in državniki naravnost tekmujejo med seboj v zatrevanju svoje miroljubnosti in napovedujejo nove mednarodne razorožitvene konference. Vsekakor — dejstva besedam ne odgovarjajo povsem in države se mrzlično oborožujejo kakor kdaj prej. Vendar je mirovna misel na pohodu, zanjo govorita srce in um, v njenem pravcu leži edino možen razvoj človeštva — zato bo prej ali slej zmaga. Edino veliko neznanke v tem pravcu tvori boljše vikiška Rusija z Daljnim vzhodom.

SOCIALNI SPORAZUM.

Stremljenje za rešitev socialnega vprašanja se v zadnji dobi odločno razvija v smeri mednarodnega sporazuma med razredi. Vidna znamenja so Mednarodni urad za delo, Washingtonski dogovor o delu, Internacionalna zveza za socialni napredek, velikopotezna socialna zakonodaja po posameznih državah (letos so to zakonodajo do viška izpopolnile Nemčija, Češkoslovaška, Švica in Avstrija). Krščanski socializem in vse njegovo gibanje temelji na misli razrednega odnosno stanovskega solidarizma, a tudi socialna demokracija, v kolikor se zbira v II. internacionali, se od vojne sem razvija v duhu večje razredne pomirljivosti.

Letošnje leto nam je prineslo svojevrsen primer reševanja soc. vpraš. na podlagi razred. solidarizma v imenu nacionalizma: fašistovski sindikalni zakon v Italiji. Ta zakon monopolizira vse delavsko gibanje in reševanje vseh vprašanj in sporov na polju dela v fašistovski-državnih rokah, izključujoč pri tem za vse delovne sloje — tudi duševne — avobodo prepričanja, svobodo združevanja in svobodo besede. Nekaj podoben vidimo v sovjetski Rusiji, le da je tam temelj proletarsko-raz-

redni, namesto privatnega državni kapitla. lizem — ki pa dela čimdalje večje kompromise s privatnim — in namesto nacionalističnega fašizma komunizem. Vsekakor je Rusija tudi v socialnem pogledu vprašanje zase.

Vzporedno s socialnim gibanjem in materializacijo družbe, ki ima svoj vir v kapitalističnem družabnem redu, gre gibanje za izpremembo temelja družbe — družine. Razrahljanje, če že ne odprava zakonskih vezi, samovoljno nasilno uravnavanje množitve — to je zahteva. Državam, ki dovoljujejo razpoko, se je letos pridružila Češkoslovaška. To gibanje bi je tudi na naša vrata; množe se slučajji, da se zakoniki drugi zapuščajo in z vsemi mog. sredstvi skušajo raztrgati prejšnje zakonske vezi in se poročiti znova. Žrtv so otroci, ki izgube roditelje, svoje vzgojitelje, in edine zanesljive svoje prijatelje izgube dom in z njim nenadomestljive moralne vrednote. Še se niso poglobili klci po zavarovanju nezakonskih otrok in mater, že nastaja potreba, da kličemo po zaščiti zakonskih otrok in zakonskih mater. Pogled v bodočnost bi bil obupen, ako ne bi na drugi strani raslo stremljenje človeštva po duhovni obnovi in verski edinstvi, ki zagotavlja družini obstoj in okrepitev.

ŽENSKI PROBLEM.

Socialna plat ženskega vprašanja se rešuje s splošnim socialnim vprašanjem, ker je žena na tem polju danes do malega enakopravna z možem. Tudi politično je žena skoraj v vseh deželah sveta dosegla vse pravice. Ženskemu gibanju je preostal le še boj za popolno pravno in gospodarsko enakopravnost (posebno v zakonskem in dedinskem pravu) in sodelovanje pri reševanju splošnih socialnih in občečloveških problemov.

Pri vsem tem pa lega preko poti sedanjega človeštva ogromna sfinja; ženski problem v najpotnejšem smislu. Žena v novi družbi kljub vsem zunanjim pravicam izgublja čimdalje tembolj tla pod nogami. Družina, v kateri je koreninila od postanka, se ruši sama v sebi in se obenem gospodarsko-tehnično osamosvečuje od žene in njenega dela. Družabno in kulturno življenje se prenaša čimdalje bolj iz družine v javna zbirališča in središča; istotako postaja človekoljubno delo povsodi javno delo, delo skupnosti. Žena postaja osamljena, postaja nekako odveč. Gotovo je tudi njej odprta pot, da sodeluje v javnosti in žena se k temu tudi sili — žal večkrat na škodo tistih nalog in dolžnosti, ki so ji v družini še preostale — toda njeno srce ostaja pri tem prazno in njena nezadovoljnost je tem večja, ker njene sposobnosti vsaj zaenkrat še niso dorasle javnemu delu (izjemno pravilo le potrjujejo). Najslabše je to, da žene v javnem življenju ne iščejo novih, lastnih poti, marveč se več ali manj pehajo za moškimi in služijo kot njihova pripraga. Vpliv ženskega elementa v dobrem smislu — v slabem je žal le prevelik! — se danes v družbi izgublja, namesto da bi rasel. Duševna kriza družbe je vsled tega tem globlja, zato je žena v tej krizi dvakrat prizadeta.

S tem problemom se peča letos izšla knjiga znamenite feministične ideologinje dr. G. Bäumer: »Die seelische Krisis« (Berlin, F. A. Herbig). Pisateljica prihaja do zaključka, da je iskati zmisla in naloge ženskega gibanja v tem, da žena sodeluje, se souveljavlja pri ustvarjanju novih životvornih življenskih oblik; ženska moč mora najti svoje mesto v redu kulturnega sveta. Kako naj se to prenese v prakso — to je vprašanje!

Toda ženski problem s tem še ni izžrpan. Prav na dnu se tiče ta problem odnosa žene do moža kot spolnega druga. Dokler je veljavna zakonska vez kot nekaj trajnega in nedotakljivega — najsi se je za lepim videzom mnogokrat skrivala nelepa resnica — je bilo ljubezensko razmerje med možem in ženo urejeno tako, kakor odgovarja ženski naravi, njenim materinskim nalogam. Danes pa žena vidi, da ji ne zakon ne najzvestejša in najpožrtvovalnejša ljubezen ne dajeja jamstva za trajnost njene ljubezenske zveze z možem. Kaj čuda, da zdva nad svetostjo ljubezni tudi sama, da noče biti pasivna žrtve moževe vihravosti in začenja hoditi v spolnem življenju podobna pota, po katerih je doslej hodil v glavnem le moški? Mnoge sili na to pot tudi pomanjkanje prilike, da se poroči. Kam vodi ženo in družbo ta pot?

Morda je pa današnji človek že odrastel zakonskemu življenju, morda ta oblika ljubezenskega odnosa med možem in ženo ni za intelektualne dobe in ljudi? Na to nam podajajo odgovor začetkom tekočega leta izšli »Spomini žene Dostojevskage« (Piper & Co, München). Strašno težka je bila pot tega zakona — Ane Grigorjevne in Fjodora Mihajloviča Dostojevskage, polna bede in gorja. Žena pri tem duševno ni bila dorasla svojemu možu. Vendar je po svoje razumela njegovo veličino ter ga je brezmejno spoštovala in mu služila s tisto potrpežljivo, vdano ljubeznijo, ki je pozna le ženska. In veliki Dostojevski je to ljubezen tako cenil, da je umirajoč mogel izjaviti svoji ženi: »Ne pozabi Anja, da sem te vedno iskreno ljubil in da te nisem nikdar, tudi v mislih ne varal.«

Smrt Mateja Borine.

Konec tretjega dela romana „Kmetje“.

Odlomek, ki ga prinašamo v današnji številki, je vzet iz svetovnoznane romana tega pisatelja, za katerega je lani dobil Nobelovo nagrado. Reymont (r. 1868, u. 5. dec. 1295) je brez dvoma eden največjih pisateljev poljskih nove dobe. Od kraja so ga bolj zanimale usode malih ljudi, kakor se nahajajo ob železnici in v potujočih gledaliških družinah; oba ta kroga je poznal iz lastne življenjske izkušnje. Kmalu pa se je lotil večjih problemov v poljski sedanosti in preteklosti. Tako so nastale izjemno zanimive slike današnje industrijske Poljske (Łódź) in iz poljske zgodovine v zadnji tretjini 18. stol. Nad vse pa se je vzdignil s svojimi »Kmetje«, romanu v štirih delih, imenovanih po letnih časih, ki je izšel v letih 1904—1909. Roman je verna, globoko zajeta in mojstrsko podana slika življenja poljske vasi in poljskega kmeta, njegovih trudov in skrbi, pa tudi njegovega intimnega sožitja z naravo. Nedavno je bil preveden celo v japonsko.

Odlomek, ki ga le-tu priobčujemo, nam slika smrt kmečkega veljaka Mateja Borine, ki je bil v krvavem pretepu poljskih kmetov z nemščini priseljenci, katerim je bila graščina prodala gozd, zadobil smrtno poškodbo. Borina se skoro leto dni muči na bolniški postelji, dokler ne začuti, da smrt res prihaja, in se dvigne ven na ljubljeno polje, kjer ga smrt položi na rodno grudo.

Reymont se je baš pripravil za roman, ki bi naj podal sliko duševnih bojov v današnji Poljski, ko mu je smrt vzela pero iz roke.

* * *

Storila se je že noč, vsa vas je plegla, Jagusia, ki se je bila vrnila od matere, je takoj legla spat; vsa hiša je kmalu spala, samo Hanka je še pozno v noč čakala pred hišo, dokler ni popolnoma trudna in vsa objokana ugasnila luč in legla spat.

Ves svet se je pogrezal v globoko tišino počitka.

Na vasi je gasnila luč za lučjo, kakor oči, ki jih zaklepa spanec.

Mesec je priplaval na temnosinje, visoko nebo, posejano z zvezdno bleščobo, in je lezel vedno višje, letel kakor ptič, razpenjajoč skozi vesoljstvo srebrne peroti; megle so se spale nekje, zavite v mehke, belkaste blazine.

Zopet je na zemlji vse utrujeno stvarstvo leglo k tihemu, sladkemu počitku, samo kak ptič je tu in tam drobil svojo pesmico, samo rože so nekaj šepetale kakor v sanjah, drevesa, toneča v jasni mesečini, so včasih zatrepetala, kakor da se jim sanja o dnevu, ščeknil je pes, zaprlal mimo letéči čuk s peroti, nizke megle pa so začele počasi in skrbno pokrivati polja kakor utrujeno porodnico.

Izpod sten, ki so se komaj videle, in izpod drevja je prihajalo tiho dihanje; ljudje so spali pod milim nebom, prepuščajoč se zaupljivo noči.

Tudi v Borinovi izbi je ležala zaspana tišina, samo cvrček je škripal nekje za pečjo in Jagusino dihanje je trepetalo kakor peroti metulja.

Moralo je biti že pozno v noči, prvi petelini so se že bili oglasili, ko se je Borina na postelji naglo zdrznil, kakor da se je zbudil; mesec se je ravno uprl v okna in zalil njih in njegovo lice s svojo srebrno bleščobo. Sedel je po kencu, kimal z glavo in se davil, kakor da hoče nekaj povedati, pa mu je v grlu nekaj zaklokotalo.

Tako je sedel precej dolgo, se brez prave zavesti ogledoval in včasih lovil s prsti po luči, kakor bi hotel v pest zajeti bleščeco reko mesečnih žarkov, ki so mu jemali pogled.

— Dan se dela... čas bo... je nazadnje zamrmral in zlezal iz postelje.

Pogledal je skozi okno in, kakor da se je zbudil iz težkega spanca, zazdela se mu je, da je že visok dan, da je zaspal, da ga čakajo neka nujna opravila...

— Čas je vstati... čas... je ponavljal, se parkrat prekrizal, začel očenaš, obenem pa iskal obleko in škornje, kjer so navadno stali; bda ker ni našel ničesar, je na vse skupaj pozabil in samo v praznem zraku lovil z rokami; očenaš se mu je zmešal, ponavljal je samo še posamezne besede brez zveze in zvoka.

Obenem so se mu v glavi pomešali spomini na neka dela, davne dogodke, nekaki odsevi vsega tega, kar se je ves čas boleznijo godilo okoli njega; vse to ga je prešinjalo v bežnih pramenih, bledih spominih, zatrtih stremljenjih, prešinjalo kakor grude na njivi, se sedaj naglo budilo, motalo v glavi in sililo na svet, da je zdaj pa zdaj segel za čim, toda še preden je mogel kaj zagrabiti, se mu je razdrobilo v spominu kakor gnila preja in duša mu je trepetala kakor plamen, ki mu zmanjkuje reje.

Sedaj je vedel samo toliko, kolikor se more ob prvi spomladi sanjati posušenemu drevesu, da je čas zbuditi se iz zimskega spanja, čas poznati nabrekli sokove, z viharji zažumeli svatovski pesem življenja, pa ne vo, da je prazno njegove upanje in prazen njegov napor...

Tako mu je pri vsem, karkoli je začel, šlo kakor konju po letih, ki je prehodil v mil-

nu, na svobodi, da zna iz navade hoditi samo v krogu.

Matej je odprl okno in pogledal ven, nato je pogledal v kamro, dolgo nekaj razmišljal, pogrebel po ognjišču in nato, kakor je bil, bos in v srajci, odšel na dvorišče.

Vrata so bila odprta, vežo je zalivala mesečina; pred pragom je spal Šapa, zviti v klobuč, toda ob korakih se je zbudil, zarenčal in stopil za gospodarjem, ko ga je spoznal.

Matej je postal pred hišo, se čehljaj za ušesi in se trudil domisliti, kakšno nujno delo ga čaka...

Pes mu je veselo skakal na prsa, zato ga je po stari navadi ljubeznivo pogladil, pri tem pa se zaskrbeno oziral na vse strani.

Bilo je svetlo kakor po dnevu; mesec je stal že nad kočo, da so šle modre sence z belih sten, voda v ribnikih je bleščala ko zrcalo, vas je ležala v globokem molku, ki so ga motili samo posamezni ptiči, ki so se oglašali po grmovju.

Naglo mu je nekaj šinilo v glavo; hitro je odšel proti hlevu, našel vsa vrata odprta, hlapec speče pod stenami gumna, pogledal je v hlev, potrepil konje, da so začeli prskati, potem stopil h kravam, ki so vse ležale lepo v vrsti, da so se jim hrbti videli v mesečini; izpod šupe je hotel potegniti voz, že je celo zagrabil za oje, toda ko je zagledal pri svinjaku svetli plug, je pohitel k njemu, a je popolnoma pozabil, še preden je prišel do njega.

Ustavil se je na sredi dvorišča in se obrnil na vse strani, ker se mu je zdelo, da ga nekdo od nekod kliče.

Pred njim se je vzdigala visoka studenčeva vaga in metala dolgo senco po tleh.

— Kaj je? — je vprašal in čakal odgovora.

Drevje, vse polno mesečine, se mu je postavilo na pot, zdelo se je, da srebrno listje nekaj tiho šepeta.

— Kdo me kliče? — je razmišljal in se dotikal dreves.

Šapa, ki je hodil tik ob njem, je nekaj zavilil, da se je ustavil, globoko vzdihnil in veselo dejal:

— Res, psiček, sejati bo treba —...

Toda takoj je tudi to pozabil; vse se mu je v spominu razlezlo kakor suh pesek v pesti, samo vedno novi spomini so ga gnali vedno nekam naprej; motal se je v te blodnje kakor vreteno v nit, vedno utekajoče, toda vedno na enem mestu.

— Da, da... sejati je čas... — je zopet rekel in krepko krenil okoli skednja med plotove, ki so vodili na polje, in naletel na oni nesrečni kozolec, ki ga je zažgal še po zimi in ki je bil sedaj že nanovo postavljen.

Najprej je hotel mimo, toda bliskoma je odskočil, nekaj se mu je za trenutek posvetilo, kakor blisk ga je vrglo v preteklost, iz plota je izdril kolec, ga zagrabil z obema rokama kakor vile, in se z divjim obrazom pognal proti stebrom, pripravljen biti in ubijati — toda še preden je kaj zadel, mu je padel kolec iz rok.

Za kozolcem, ob cesti in poleg krompirišča se je vlekla dolga leha zaoranih gnovov, pred katerimi se je ustavil in jih ogledoval z zamišljenimi očmi.

Mesec je stal že na polovici neba, zemlja je sinela pod zamogelo mesečino, bila vsa posuta z bleščeco roso in nekako tiha in zamišljena.

Neprodorna tišina je ležala na poljih, megljena daljava je vezala zemljo in nebo, z lok so se plazile bele megle in se vlekle nad žitom kakor preja, zavijajoč ga v topel, vlažen kožuh.

Visoke, zelenkaste stene rži so se sklanjale nad mejo pod težo klasov, ki se kimali kakor rjavi kljuni piščancev, pšenica je šla že v stebila in stala ponosno, s črnkastimi, bleščnimi listi, oves in ječmen, komaj razviti, sta zelenela kakor loka v sinjem pajčolanu megle in mesečine.

Petelini so že drugič odpeli, noč je bila pozna, polja, pogreznjena v globoki spanec počivanja, so tiho sopla s spomini dnevnih opravkov in skrbi — kakor diha mati, ko leže ob otroke, ki zaupljivo počivajo v njenem krilu.

Borina je pokleknil ob ogonu in začel v nastavljeni srajci nabirati prsti, kakor žito za setev v sejalo, dokler ni nagrebel toliko, da je komaj vstal; prekrizal se je, zamahnil za poskus in začel sejati...

Sklonil se je pod težo in šel počasi, korak za korakom, ter z blagosloviljočim, okroglim zamahom sejal prst po ogonih.

Šapa je hodil za njim, če se je vzdignil pred njim kak preplašen ptič, ga je nekaj časa preganjal, nato pa se zopet vrnil v službo k gospodarju.

Borina pa je strmel pred se, v ves ta čarobni svet spomladne noči, šel po ognih tiho, kakor prikazen, ki blagoslavlja vsako grudo, vsako steblo, in sejal — sejal naprej, ne utrudno.

Opotekal se je ob grudah, motal po brazdah, včasih celo padel, toda o vsem tem ni vedel nič, ni čutil nič, drugega, ko tiho, neizprosno silo, da mora sejati.

Šel je do konca njiv in ko je njegovi roki zmanjkalo prati, je nastregel nove in sejal in se obračal, kjer so mu pot zaprli kupi kamenja ali bodeče grmovje.

Oddaljil se je že tako daleč, da se je ptičje cvrčkanje komaj še čulo in je nekje v meglenem mraku izginila vas, da ga je objelo sinje, nepregledno morje polj, v katerih je ginil, kakor zablodeli ptič ali duša, ki se ločuje od zemlje — pa se je zopet vračal v bližino hiš, v krog ptičjega ščebeta in človeškega truda, ki je za čas prenehal, kakor da ga nosi na rob živega sveta ob svojem povratku šumeče valovje žit...

— Jakob, he, nalahko z brano! — je včasih zaklical, kakor da ima hlapca s seboj.

Tako je mineval čas, on pa je sejal neutrudno, samo včasih postal, da si je odpočil in pretegnil kosti, nato pa zopet začel s svojim praznim delom, s svojim neplodnim trudom.

Potem pa, ko se je noč že hitro zrecčila, ko so zvezde obledele in petelini začeli pripetati svitu, je začel bolj počasi delati, postajal bolj pogosto, pozabil nagrebsti nove prsti in sejal iz prazne roke — kakor da seje sebe samega prav do ostanika na pradedovska polja, vse svoje preživle dni, vse svoje človeško življenje, ki ga je bil dobil in sedaj vračal tem svetim njivam in Večnemu Bogu.

V tem poslednjem trenutku njegovega življenja se je zgodilo nekaj čudovitega: nebo je osivelo kakor pogrebni prt, mesec je zatonil, vse luči so ugasnile, da je ves svet na naglem kakor oslepel in utonil v mračnih čarobnih vrtincih; zdelo se je, da je od nekod vstalo nekaj popolnoma nerazumljivega n šlo skozi mrakove s težkimi koraki, da se je zemlja zibala pod njimi.

Zategel, zlovražen šum se je vzdignil od gozdov.

Osamela drevesa so se stresla, dež velega listja je zakrbotal v klasje, žita in trave so zašumele, iz nizkih, trepetajočih polj pa je vstal tihi, zaskrbljen, stokajoč klic:

— Gospodar! Gospodar!

Zeleno listje ječmena se je treslo kakor v joku in se z vročimi poljubi stiskalo k njegovim utrujenim nogam.

ABC:

Naša notranja politika 1925.

Preteklo leto nas je zateklo v dobi najhujšega volivnega boja. Pašić-Pribičevićeva vlada je posegla po skrajno nasilnih sredstvih, da zagotovi takozvanemu »Narodnemu bloku« parlamentarno večino in tako dokumentira tudi na zunaj narodno in državno edinstvo in opraviči svojo »unitaristično«, v resnici pa hegemonistično in velesrbsko zamišljeno notranjo politiko.

Središče volivne borbe, s katero nas je osrečilo novo leto 1924., je bilo v Zagrebu. Tu se je odločila glavna bitka med Pašićevim in Pribičevićevim pojmovanjem države in med onimi, ki so šli v boj za enakopravnost in pravičnost vseh v Jugoslaviji živečih narodov.

Ogromna večina hrvatskega naroda je bila tedaj organizirana v hrvatski republikanski seljaški stranki. Ta stranka je že v prejšnjih volivnih bojih dokazala svojo veliko moč in silo in zato se je glavni napad PP vlade osredotočil na boj proti tej stranki, zlasti pa proti njenemu voditelju Stjepanu Radiću.

Takoj po novem letu 1924. je vlada razpustila hrvatsko seljaško stranko, Stjepana Radića pa je z vodstvom stranke vred dala zapreti. Za vse proti aretaciji vložene pritožbe se vlada ni zmenila, kakor tudi ne za pravomočne izreke sodišč, ki so proglašali aretacijo za protizakonito. Sploh je veljala v vsakem oziru le samovolja režima.

Čutili smo to tudi v Sloveniji. Tu se je glavni naskok PP režima obrnil proti Slovenski ljudski stranki. Kakor je režim na Hrvatskem vse opozicijske časopise malone zatrl, tako je poskušal tudi v Sloveniji ubiti svobodno besedo z neustavilnimi zaplembami, tožbami in na zadnje tudi z ustavitvijo listov SLS. Ustavik so »Domoljubac« in »Stražar«, poskrbeli so, da se naše časopise ni dostavljalo, po vseh javnih prostorih, ne izvemski cerkve in šole, pa so organizirali vohunski sistem, ki bi delal čast celo prošulemu dunajskemu policistu Sednizkemu. Zlorabiti so hoteli celo avtoriteto Vatikana na znan za hrbrten način, cerkvenim dostojanstvenikom pa pretili z najhujšim pritiskom državnih oblasti, če se ne uklonijo. Kakšna pa je bila svoboda zborovanja in govora, je dokazal šoh, ki ga je bil sklical dr. Korošec v ljubljenski »Unione«, ki so ga »nacionalistične« krdela po pasivnosti oblasti onemogočila.

Vsa nečuvana nasilja pa niso nič pomagala. Kljub skoro docela onemogočeni politični agitaciji na Hrvatskem in v Sloveniji za opozicijske stranke — da o južnih delih naše kraljevine sploh ne govorimo, je na Hrvatskem zmagała na celi črti HRSS, v Sloveniji pa SLS. V Bosni je časno odrezala skupina Spahovih mohamedancev, v Srbiji pa je Davidović znatno nadkrilil Pribičevića. Z metodami, katerih nedopustnost je združena opozicija odkrila vsemu svetu, sta si priborila Pašić in Pribičević le neznatno številčno večino, moralno pa so sijajno zmagnale opozicijske stranke. To je bil rezultat volitev dne 8. februarja l. 1924!

— Gospodar! so stokala žita, ki so mu zastavljala pot in otresala biserje rosnih solz. Nekaki ptiči so se žalostno oglašili. Nad glavo mu je prejeval veter. Megle so ga ovijale v mokro zaječ, glas pa je vedno bolj rastlel, in od vseh strani je nepretrgano, stokaje donelo:

Gospodar! Gospodar!

Nazadnje je prisluhnil, se ogledal in se tiho oglašil:

— Saj sem tu! Kaj je?

Naenkrat je vse naokoli potihnilo, šele ko je hotel s prazno in že otrplo dlanjo znova sejati, se je zemlja oglasila v enem samem, mogočnem zboru:

— Ostan! Ostan! pri nas! Ostan!

Začudeno je obstal; zdelo se mu je, da gre vse proti njemu, da leze trava, plava valovje žito, da ga objemajo ognji, da se ves svet dviga in gre nadenj; zgrabil ga je strah, da je hotel zakričati, toda iz stisnjenega grla že ni dobil nobenega glasu več, hotel je pobegniti, toda bil je brez moči; grabila ga je zemlja, opletalo ga je žito, držale brazde, prijemale trde grude, trgali so ga trni, ranilo kamenje, preganjal hud veter, metila noč in glasovi, ki so šli po vsem svetu:

— Ostan! Ostan!

Otrnil je na mah, vse je utihnilo in oštalo mirno; blisk mu je pred smrtnim mrakom odprl pogled, nebo se je odprlo pred njim, iz bleščočega sijaja pa je Bog Oče, sedeč na prestolu iz snopja, iztegnil roke proti njemu in dobrohotno dejal:

— Pridi, duša človekova, k meni! Pridi, utrujeni hlapec...

Borina se je stresel, vzdignil roke kakor ob povzdigovanju:

— Gospod Bog, hvala ti! — je odgovoril in padel na obraz pred Najsvetejšim Veličanstvom.

Padel je in umrl v oni uri, polni Gospodove ljubezni.

Nad njim se je zjasnilo in Šapa je tulil zateglo in žalostno.

(Poslovenil dr. Joža Glonar.)

Pašičeva politika je slavila zaenkrat eno svojih največjih zmag. Prva posledica govora Pavla Radića je bilo razbitje obeh parlamentarnih skupin, narodnega in opozicijskega bloka. V imenu SLS je dr. Korošec takoj po govoru Pavla Radića podal zgodovinsko izjavo, da SLS nove politike Hrvatov ne more odobravati, ker ne more in ne sme odnehati od glavne točke svojega političnega programa, od zahteve avtonomije za Slovenijo. S to izjavo in s P. Radićevim govorom je bilo izraženo razbitje opozicijskega bloka. Tedaj pa je tudi postalo vprašanje vstopa Hrvatov v vladno in izstop samostojnih demokratov iz vlade že jako pereče in vstop radićevcev v vladno je ležal takorekoč že na dlani. Prvi znak nove dobe je bila potrditev anketiranih mandatov, dočim so ostali mandati vodstva HRSS razveljavljeni.

Izjavi Pavla Radića je sledila njegova prva avdijenca pri kralju dne 3. aprila. Ta okolnost je stališče radićevcev znatno utrdila. Pribeževci pa se za vsa ta znamenja ni mnogo zmenili, ampak je trdovratno vztrajal na svoji za državo in za njegovo stranko pogubni poti. Ze celo varnega in močnega se je čutil dne 30. aprila, ko je kralj podpisal ukaz o novi poslovni vladi narodnega bloka. Pribeževci-va slava pa ni dolgo trajala. Pogajanja za sestavo radikalno-radićevske vlade so se kljub vsem intrigam Pribeževci skupine nadaljevala. Sredi meseca julija so poročali iz Belgrade, da je sporazum dosežen in 18. julija je bila imenovana nova iz radikalov in radićevcev sestavljena vlada, v kateri pa še ni sedel Stjepan Radić, ki je bil tedaj še vedno v preiskovalnem zaporu.

Prvo delo nove vlade je bila pomilostitev zaprtega Stjepana Radića. 18. julija so bili Radić in njegovi tovariši izpuščeni na svobodo. Par dni kasneje se je Stjepan Radić pripeljal v Beograd, kjer ga je sprejel kralj v dolgi avdijenci. Tako so bile polagoma odstranjene vse ovire za vstop Stjepana Radića v vladno. Mesta podpredsednika vlade sicer ni dosegel, vsedel pa se je na stol ministra za prosveto dne 18. novembra.

* * *

Skoro celo preteklo leto je stalo več ali manj v znaku politike sporazuma med radikalni in radićevci. Toda že dolgoletna borba za vstop radićevcev in posebej še za vstop Stjepana Radića v vladno dokazuje, da imajo prav oni, ki ne verjamejo, da je sporazum sklenjen med Srbi in Hrvati, ampak pravijo, da sta sporazum sklenila Pašić in Radić pač osebno in kar se tiče Pašića, ne popolnoma prostovoljno. Če bi bil sporazum sklenjen res med Srbi in Hrvati in to iskren in odkritosrčen sporazum, bi bile morale biti njegove posledice vse drugačne kakor so. V resnici pa kaže sporazum mnogo raskov in slabih strani in baš to dokazuje, da je sedanji sporazum običajna strankarska kupčija za moč v državi, ni pa sporazum med narodi.

Vlada, ki ima za seboj skoraj dvetretjinsko večino v parlamentu, bi z lahkoto spravila državno gospodarstvo v red s predložitvijo rednega državnega proračuna. Od tega pa smo še jako oddaljeni. Večne dvanajstine so za sporazumaško vladno jako slabo izpričevalo. Naše gospodarstvo kar vpije po novih zakonih, ki naj bi pomagali na noge kmetu in obrtniku, trgovcu in industriji. A vlada se ne gane. Uradniško vprašanje je še vedno nerešeno in socialne zakonodaje takorekoč nimamo, izvenzemski invalidski zakon, s katerim pa nihče ni zadovoljen. Mi slišimo pač večna obetanja in sladke obljube, kaj vse bo storila za dobrobit ljudstva »vlada seljaške demokracije«, toda doslej še ni storila drugega kakor da je poslala Stjepana Radića v Zenevo na zborovanje Društva narodov. To so posledice neiskrenega sporazuma, ker vlada kljub svojim parlamentarni večini vsled notranjih malih prepričkov in prepričkov sploh ne pride do resnega dela in mami ljudstvo samo z visokimi pesmijo o blagodatih sporazuma, ki jih pa nikjer ni.

Zlasti v Sloveniji ne. Tako zapostavljeni kakor pod vladno RR Slovenci še nikdar nismo bili. Pri važnih mednarodnih prireditvah nas namenoma prezirajo. Za opravičene pritožbe in prošnje naših gospodarskih krogov se nihče ne zmeni. Davčni vijak navijajo od leta do leta hujše. Pri znananju državnih dohodkov nas pač v visoki meri upoštevajo, pri izdatkih za naše najprimitivnejše javne zadeve pa ostajamo vedno ubogi pastorki. Kot plačilo za vso našo udanost in zvestobo do države pa nam hočejo vzeti še naš najvišji kulturni zavod, naše vseučilišče! Sicer se g. Radić sedaj umika, toda afont proti naši univerzi vendarle pomeni, da moramo biti na straži za naše največje kulturne dobrine.

Politično in gospodarsko je bilo l. 1924. za Slovenijo leto težkih preizkušenj, in nič ne kaže, da nam bo v kratkem zasijalo svetlejšo solnce. To pa nas ne sme napraviti malodušnih. Mi pojdemo tudi v novem letu po svoji stari poti, ki nam jo narekuje ljubezen do države in ljubezen do pravičnosti napram vsem v enaki meri. Naši politični voditelji ne zahtevajo nobenih predprav, ne zahtevajo nič kvarnega za ljudstvo in še manj kvarnega za državo, ampak zahtevajo le pravico. Pravica pa je še vedno zmagala, mi pa bomo njeni končni zmagi utirali pot z vztrajnim in neumornim poukom ljudstva, da bomo stali v novem letu kot en mož na braniku za svoja prava!

Liković Joža:

Moji svetonočni gostje.

(Božična sanjarija.)

Večernični pobožnosti zlatih zornih maš je odzvonilo; jarki glas zvonke bronovine je brzel skozi rezno ozračje zimsko-sivega ozračja in se izgubljal med zamrzlimi močvami barske ravnine. Na zasneženem paškem zalazu se je zdramil angeljski zvon sv. Miklavža in zahrepenel nekam čez pusto borovniško plan. Sedem in pol let že sameva v mračnih linah; dva brata, znanila miru in sprave, mu je ubila svetovna vihra; v ognjena žrela prelita, sta si pala žveplo in svinec nad uboga tuja ljudstva. Na Zalostni gori se je oglašal srebrno-zvoki meniški zvon; nekje nad snežno planjavo je brnelo drobno prizvanjanje barskih cerkvic. Od vrhniških dobav je prinesel oster piš mehko pesem zvonov sv. Pavla. Gori pod trebevniško drčo je hropel tržaški vlak; trudno je sopihal, ječe se je pel med skalnami stenami na logaški prejezd, odkoder bo zgrmel na široki kraški hrbet. Votel odmev je butal doli na molko polje; žaloben žvižg divjajoče lokomotive je oplazil tišino božičnega večera. Ledeno-bleska barska steza se je gubila v črno obzorje obrobni gor; nad njimi se boči temnomodri obok neba, na katerem trepečejo bele zvezde v nemem pričakovanju. Izra Krima se plazi Orion z zlato pasico; previdno, zlagoma vstaja iz zločenega gorskega pobočja, kot da poskuša zagostiti svoja močna pleča med roj otroških zmedenih zvezdic...

Stopil sem nazaj v zapuščeno barjačo; v razsušenih zapahih je cvilil vetrič, odrznen tram se je škripavo pogugaval na razpadajoči ogradi. — Svetla izba z belim božičnim prtom in jasicami je nudila vso prijetno domačnost. Pričakoval sem svetonočne goste. Celo leto sem jih vabil, da se snidemo nočejšjo noč. Preserskega kaplana Severja Avguščina sem našel sredi zorečih žit rožnega ljubljanskega polja: med posvečenim grobljem pri sv. Križu. Težil mi je, da bi rad zapel: Le enkrat bi videl, kje solnce gor gre! Pa črna ruševina je težka in grenka prst mu duši glas; tolažil se je, da bo v belih zorah na Sionu boljše. Pod sivim Triglavom sem se sešel z učenjaškim Klementom Jugom, bralom modrih gor, ki je razvzroževal življenja prečudne uganke! Z nepotešenim hrepenenjem je prešel v prablije matere zemlje, da prouči poslednji spev solnčne pesmi: sestro smrt. Vsa narava je gomazela v tajnah pomladanskih sil, oživljeni sokovi so se prelivali za novo rast; komaj da sem ga odtrgal od sproščene grude in ga povabil na božičevanje. Segavi pesnik Aljoša Tomažin, ki je rasteval v zavodih sv. Stanislava, mi je obljubil, da zapusti za tiste svetonočne ure dunajski mirodvor. Mislil sem tudi na sošolca-gimnazijca Trdanovega Janeza, ki ga je vrgla svetovna vihra na sever in se je izgubil nekje med bajnimi mazurskimi jezerci. Že deseto leto posluša tam gori opojno-ganljive speve Mazurov; v deželi tisočerihi jezerc je porabil na domovino s tisočerihi belimi cerkvicami. Še vedno ga čaka želeni roženkravt črnolase Mare; že tretji vrh je pognal, a z njim so opteli bele Marine ročice, ki je umrla od hrepenenja po Janezu. Morda bo obiskal na sveto noč svoj roženkravt in Maro, obljube cvet v grobu. Pisal sem na Sočo Ljubčevemu študentu, ki ga ni zmogel noben kraški zamet. Bil je poročnik pri slovenskem regimentu. Na dobrodošli planoti ga je v sveti noči zasail svinčen vihar in zatolkel v kraško grudo. Na Janezovo, ko cvete zemlja v bajno rdečih rožah, hodi domov k stari materi, ki je oslepela v grenkih solzah. Kri in cvet ne najdeta miru; iščeta bohotnih poganjkov, a kraška gruda je tako revna. In še Lučetu Trpinu sem poslal svetonočno vabilo; nazadnje je slikal šmarenko Marijo med solnčnimi rožami. Že trikrat je zapela barska tal v pomladanskem klitju, za tretjo Alelujo v cvetni poljani sva se dogovorila; pa se še vedno nisva sešla. Lepa mora biti njegova šmarenka Marija med solnčnimi rožami; veličasten njegov Veliki šmaren med sionskim cvetjem...

V prijetni zadregi sem uravnaval ohlapne gube belega božičnega prta; utrlil sem črni ogorek pri oljni luči in skrbneje zastel z rožno zaveso nizko okence. Lučica pri jasicah je veselo zaplapolala, lahno je potrkalo po dvereh. Prišel je Sever Avguštin. Usta je imel raznežena v rahel smev, ki je bil nekam truden, kot da si je pravkar obrisal solzo. Bil je oblečen v praznično-belo mašno obleko, ki se je svečano leskotala v zlati vezentin. Roko je dvignil v pozdrav in spustil na belo pregrnjeno mizo smrekovo vejico. Toda izpod posvečenega plašča je radovedno zijala krvavo-omaščena, siva vojaška suknja, v kateri je prebil grozno jetništvo na solnčnih obalah južne Italije. Vprašujoče sem ga pogledal in hotel začudeno spregovoriti. Pa me je prehitel in se opravičeval: »Veš, sem že tam doli božičeval; bil sem pri naših slovenskih fantih, ki jih ne bo nikoli več domov.« Z nekim pikrim naglasom je dodal: »Videl so Neapol, pa so umrli, ker se jih ni usmilita mati domovina! Nič več je niso žejni, ob vodah Večne domovine so se potežili. Nesel sem jim blagovest naše svete noče!« Tesno se je zvil v bogato vezeni mašni plašč in se zgrudil na stolico. »Poješ še kaj?« sem ga kakor iz nevednega dolgočasja vpraševal. »Na Sionu pojemo vsi, me je trudno zavrnili in me nezaupno pogledal,

kakor tujec, ki je zašel v mrko izbo. Oveselili se je in vzradočeno sklenil: »Nocoj obiščem še Zalostno na gori! Kolikokrat se spominjam naše Zalostne na barski Čenstohovi. Stopil bom še h sv. Vidu; rad bi še enkrat med Preserci pel na koro: Dete je rojeno nam...« Skiljučil se je za mizo, kot da ga trese mraz. Rahlo je drznilo po oknicah, kot bi zapljal mehki pomladni veter, ki išče počitka. Široko so se odprla izbina vrata; v vežnem pomračju se je zasmeljal zdravo-rdeči Klement Jug; lica mu je oribala kraška burja, da so se svetila kot velikonočni piruh. Odložil je v kot plezalno orodje, cepin in sveženj plezalnih vrvi, se hlasno oprstil tesnega jopica in se zlagoma pogladil po zmrušenih laseh. »Kako ti je, prijatelj, si truden?« sem ga hitel sprejemati in ga posadil h Avguštinu. »Lepo mi je! Na Triglavskih gorah je nocoj mir,« mi je dvoumno razložil. »Nocoj sem kakor ptič-praživ sredi kipečih kali: vse razumem natanko, kakor mati svojega otroka, brez pomislekov in razburljivih ugovorov. Skalne stene se gibljejo, potoki se pogovarjajo, na Bogatino se odpirajo podzemne kleti z zlatimi zakladi. Bil sem na Krunu; sploje sem pogledal v staje, kjer modrujejo voli z junicami. Na Sočo nisem šel, ker je nocoj sveta noč in bi bil morda žalosten med žalostnimi...« Nevoljno je zamahnil z roko in si pokril ragreti obraz; z desnico je razgrebel božični prt v gube, ki so prekrizavale vseprek belo, naravno tkano. Nekdo je nerodno spodrsnil z roko po zaručevali kljuki in se od srca zasmeljal. »Kako si pa to misli, ljubček,« se je burkavo oglašil v veži Aljoša Tomažin in z opotekajočim korakom planil med nas. Čepico je imel tesno zatisnjeno na oči, moderno krojen površnik je zvlekel na ramena kot večno dobrovoljni študent. Zavrtel se je privajeno na petah, vrgel z igralsko naučeno kretnjo čepico v kot in zažvižgal neko dunajsko poulično melodijo. Po prstih stopaje, s plesajočim korakom, zdaj stoječ na desni, pa zopet usločen kakor gibek telovadec, je premeril izbo iz kota v kot. Postal je pred jasicami, predjal sv. Jožefa h Mariji in se zadovoljno zasmeljal: »Kako si pa to misli, da si sv. Jožefa odtujil Mariji. Kdo bo Ježuška varoval?« Avguštin je pomilovalno zmajal z glavo nad neverno besedo, Klement je globoko vzdihnil, kot da še vedno ni doumel. Skušal sem onega opozoriti na družbo in ga povabil h mizi: »Aljoša! Kako pa je tam gori?« Zavrtel se je v levo, v desno in prisakljal k meni kakor petletni otrok. »Kako si pa to misli? Dunaj, evropski Babilon, osrednje pokopališče bolne Evrope. — Grob za grobom, cvet za cvetom. — Tam domujem. In kako malo prostora rabim, kot na primer grm ali drevo. Pa imam vse: dež, zarje in svetlo nebo. Sam sem z zvezdami na tuji planjavi. Duša mi je ujeta v svete sinjine neba; kakor harfa je razpeta v večeru zlata in odmeva v sionskih vetrovih... O jaz pa trohnm, trohnm, sam sredi tuje ravnine. Nihče se nad menoj ne skleni, ker moj grob je globok. Za božični večer Ti prinašam angeljski pozdrav.« Pristopil je k meni in me poljubil. Potem pa je umaknil in se zjokal kakor plaha deklica, ki trpi na tuji cesti; v mračnem kotu si je poiskal prostora, pšenično rumeni lasje so mu pali čez izmzgani obraz... Prihajali so z vrstjo: Trdanov Janez z daljnih step ob mazurskih jezercih, Ljubčev študent od Soče in Luče Trpin z ljubljanske ravnin. Dekliško nežen je ostal Janez, čas ni zabrisal otroškega izraza njegovih milobnih oči. Grozno reven je pa bil Ljubčev študent: ožile na desnih sencih, kamor ga je zadela svinčenka, se mu je razplelo, sesmojano črno, zdrapano kožo mu je podplul močan curek krvi, ki se je strdila v gnušno krostan. Ko je stopil med nas, je tiščal v premrlih rokah brlečo voščenko in jo postavil pred jaslce. Kakor samotarski črnorizec je bil odet Luče v meniško dolgo suknjo; v rokah je stiskal sesušene čopice in prazno platno. Posedli smo, pisana družba okoli belega božičnega prta: beli mašni plašč Avguščina in Klementova popotna obleka; lični kraj Aljoša in siva vojna bluza Janeza; sesmojano rjave cunje, tisočkrat prekrpane in nerodno zadelane, na katerih so se bedasto svetlikali zlati častniški našivki in zverde: obleka ubogega študenta, ki se je v zadregi skrival za široki Janezov hrbet. Na doljnem koncu mize je slenel Luče v črni suknji in z večjim očesom motril sestav jaslca.

Nagnil sem se k Janezu, da pove svojo zgodbo. Ko je spregovoril, se mi je zazdelo, da so zacingljali vrelci, ki brze čez mahovite skale v vilinski tolmun. »Srca domovine ne čutim več. Sredi tisočerihi jezer prisluškujem ruski zemlji z belokamenito Moskvo. Vem za častljivo Čenstohovo, čujem speve staroslavne Kijeve, čutim utripe Belega morja. Ti sveta ruska zemlja! Od Triglava do Urala, od zlatih carigradskih vrat do ledenih step tihe Volge: tisoče slovenskih sinov si izbrala in prižela na srce svobodne grude. Mater božjo častiš, zato nam je dobro sredi spečih kali...« V zadivljenosti ganjen je vstal in prisrčno zmolil angeljsko češčenje, kakor včasih v aloj-zijeviski kapeli pred velikim oltarnim križem. V besedi je oživel Ljubčev študent. Govoril je počasi, kot da tehta misli in črpa besede iz globokega vodnjaka. »Kako so nas raztepli v

svet, veste... Nas so vrgli na Doberdob. Bil je svet večer; sloneli smo za kamenitimi zakopi. Mrakovi so pobegnili nekam na Kras, zvezde so se amehljale nad Sveto goro, od morja je vstajal velik srebrn soj. Ves vod je nemel in prisluškoval, kdaj se oglase naši prelepi svetonočni zvonovi, kedaj se zgane soška ravan v svetlem pričakovanju svetega večera. Iz domačih krajev smo dobili božično drevesce, bogato okiteno z lepimi drobnarijami. A nam se je zdelo, da lebdi na vsakem blestečem okrasu velika solza, solza matere, ki jo bo izplakala to noč pri božičnem poprtnjaku, solza očetova, skrivno otrnjena na potu k polnočnici, solza dragih, ki ne vedo za nas. Vstal sem, da bi našel lučice na božičnem drevescu; z blagoslovljeno svečko, ki mi jo je dala stara mati s seboj na bojno polje, sem se pritaknil prve lojene lučice... naenkrat je pa votlo zagrmelo, peklensko zabobnelo iz goriških Brd; glušeče hrstenje, žvižgajoče prasketanje nas je presenetilo, roji svinčenk so nas obsuli. Začutil sem na sencih mrzlo srbečico, dobrodejna toplota mi je zalila oči, meglena koprena mi je pala čez zavest, pal sem čez božično drevesce. Naenkrat sem se znašel z gorečo voščenko na betlehemske poljanah pred drobnim, belim Novorojenim...« Glas mu je opešal, sklenil se je tesno med nas in zaupno šepetal: »In tako trohnm na Doberdob. Nismo pokojni, težka žalost spi v naših telesih, naš prah je onečaščen. Prešerni tujec z juga je nasadil tod oljčne gaje, a ne v znak miru in sprave, ampak podžgan v krvavem sovraštvu do slovenske zemlje. Toda mi smo še mrtvi na straži: vse od triglavskih sten, ob brdki Soči, do ponosnega devinskega gradu. Na sveto noč sem si zaželel pokoja in Te obiskal. — Oj Doberdob, slovenskih fantov črni grobi! Pridušeno ihtenje mu je zadušilo te gojne besede. Zadnji je govoril Luče, zanosno in iskreno, nam vsem v tolažbo in božično večerilo: »V meni trpi sedaj vsa moja revna mladost. Slikal sem Njo med solnčnimi rožami, pa sem se zagledal v igranje svojih rok in zakril presenečene oči pred Njenim svetlim obrazom. Hodim na strme gore, da bi ugledal sionske zvezde, pa se še vedno vračam v strupeni hlad mračne doline.

Rožmarin, ki sem ga vzel na pot, je že zvenel; iščem živih vetrov in rož. Roke mi trohne, a vendar prosim nebesčane kist, da slikam Njo med solnčnimi rožami. A takoj pristopi kerub izza zavese in mi vzame kist: »Nisi vreden, da jo slikáš!« Ona se mi pa smehlja iz daljnih sionskih stopnic. Spokorno pijem zadnjo bridkost in romam čez goreče prepade očiščevanja. Jutri bom že počival v Njegovih svetih šotorih, najmlajši brat pri Novorojenem.

Hoteli smo se razgovarjati, pa smo pozabili na pripravljene besede; še vzdihli so zamrlji, da ne zbudimo Deteta in naših sanj. Tihi in nemi smo iskali po zmujenih dušah spominov, sladkih božičnih spominov. Dolgo smo že morali čemeti. Ogrrnil sem zaveso na oknicah; ledene rože so hrepeneče stezale svoje čudovito razrasle čaše, se prepletale in zopet razvijale v biserne poganjke. Orion je že razpršil gostoživke, rimska cesta se je posula na zapad... Avguštin nas je opozoril: »Fantje, čas bo, da vzamemo slovo. Kmalu bo zavzelo svetonočnim jutranjicam.« Predno smo se razšli, smo pa zapeli tisto prelepo, fantovsko božično pesem:

V štalici, na slamici
ubogo detece leži!
V pleničice zahajeno,
Marija ga lepo drži.

Le drži ga, le zibaj ga,
da se usmili nas!
Le molj ga, le prosj ga,
da v raj pripelje nas.

Ljubčev je vzel voščenko in nam svetil. Spremil sem jih v dolino; vso vas je objela mehka vonjava dražljivo sladkega kadila. — Klement in Ljubčev študent sta se napravila čez Trebevnik na jug; Luče in Aljoša sta se vzdignila čez barsko plan, lahna meglica ju je popila. Avguštin se je spustil čez zamrzle globeli na Zadušencah in poiskal zločno pot k Zalostni. Le Janez je zvil za sosedovo ogrado in se odpravil na vas.

Pozdravljen trohneči rod! Da bi šla Tvoja kri v seme in zlati klas. Zahvaljen za to svetonočno vasovanje in zgodbe naših božičnih dni.

V sladkobni trudnosti sem se vračal nazaj v hrib. Zvezde so se gostile že v drugič, gorele so nizko ob sneženih slemenih krimskih gor. Na Zalostni gori se je razmajal svetonočni zvon; pel je svečano in oznanjal veselje betlehemskega pastirca... Skrbno sem zapahnil hišno dver in sedel v kot k jasicam. Naslonil sem se na beli božični prt, srce je odjenjalo v tegobi žalostnih dni in zahrepenelo: »Odreši nas, o Knez miru, daj nam, da Te srečno najdemo v Tvojih svetih sionskih dvorih!«

— Zorní zvon svetega dne me je zdramil iz svetonočne zastrmelosti...

Kupujte srečke
Dij. podp. društva v Ljubljani!

Tine Debeljak:

Božična uspavanka.

Nocoj se je Jezus rodil,
Jezusček v Bellehemu —
dete, hočeš k njemu,
k Jezusčku v Bellehem?

Ali s konjičem in na saneh
in boš ti z bičem: hi-ho!
in po zvezdah in čez nebo
k Jezusčku v Bellehem?

Dete, zunaj je mraz:
mož je vsak v kožušku;
še angelček gre v kožušku
k Jezusčku v Bellehem —

tebe bi zeblo, ubožček,
s konjičem ne moreš, res da;
in previsoko gre zvezda
k Jezusčku v Bellehem!

Oj dete, že vem, kako pojdeš!
Oj dete, zaliski očesi!
Zdaj pa povej mi: kje si?
Greš k Jezusčku v Bellehem?

Seveda greš, dete, seveda:
pod kožušek sem te angelčku skrila,
brzo te nesejo krila
k Jezusčku v Bellehem!

Kot v zibki gorki je v kožušku —
zvezde se ti pripogibajo —
in krila te zibajo, zibajo
k Jezusčku v Bellehem,

kjer spi v zlati štalici
Jezusček na slami
pri Jožetu in Mariji-mamici
in ti, moje dete, pri njem...

Ksaver Meško:

Tine.

V sobi je bilo že mračno. Babica in šest-
letni vruc Tine sta sedela pri peči; dva dni
pred Božičem je bilo in zunaj hud mraz.

»Da, pri vojakihi je služil tedaj tvoj sveti
patron, sveti Martin, ki naj v nebesih za nas
Boga prosi,« je s še bolj počasnim in slo-
vesno-poudarnim glasom, nego je govorila si-
cer, pripovedovala babica, sključena in suha,
le oči so ji živo sevale, česar mali vnuk sedaj
v mraku sicer ni jasno videl, ter pričale, da
živi, snuje in deluje navzlic osem in sedem-
desetim letom še jasen in čil duh v njej. »Pri
tistih je služil, ki imajo konje. Pa je bil čis-
to drugačen fant in vojak kakor so zdaj vo-

jaki, ki preklinjajo, kradejo in ropajo in se
grdo morijo in so umorili to poletje v vojni
tudi tvojega očeta — Bog mu daj dobro v
svetih nebesih. Sveti Martin pa ni bil ne malo
tak! Priden in pobožen in dobrega srca mla-
denič je bil, da so ga bili veseli Bog in ljudje.

Pa je jezdil nekoč na svojem pramu, naj-
lepšega konjička v vsi kompaniji je imel, da
veš, ker ga je imel najbolj na skrbi — jezdil,
pravim, nekoč daleč ven iz mesta, da bi se
konjiček nekoliko razhodel, ker mu je dajal
Martin vsak dan lepo merico ovsca, delal je pa
toliko kot nič. V hudi zimi je bilo to, v prav

tako hudi kakor je letos — mogoče je bila
še hujša. Tako jezdil Martin svojo pot in pre-
mišljuje, kaj pač delata oče in mati tam v
daljni domovini, daleč tam doli v deželi
ogrski. Kar zagleda dol s prama, da sedi v
snegu ob cesti star mož.

»Pa kar v snegu je sedel, babica?« je
zaskrbeo Tineta.

»V snegu, če sem tako rekla.«

»Pa ga je vendar hudo zeblo, kaj?«

»Kaj pa, da ga je! Si lahko misliš. Po-
sebeno ker je bil skoraj gol. Le nekake strgane
stare cunjice so visele na njem.«

»Ti ubogi starček!« se je zasmilil Tinetu;
oči so mu kar sevale in gorele v sočutju s pre-
zebajočim siromaškom.

»Da, da, ubožček je bil, da ne večjega!
Pa poprosi, ko prijezdi Martin tik pred njega:
»O ti lepi, dobri mladi gospod vojak, usmili
se ubogega trpina! Bog ti bo povrnil.«

Martin ustavi konja, išče po žepih in išče,
a denarja nič. Denarja vojaki res nimajo kaj
posebnega; saj je tudi tvoj oče, Bog mu daj
sveta nebesa, večkrat pisal domov po denar,
ko so ga poklicali k vojakom in na vojsko.
Škoda le, da mu z materjo nisva mogli vsa-
kikrat poslati ali vsaj mnogo ne.«

»Kaj pa mu je potem dal Martin, če de-
narja ni imel?« ni mogel dočakati Tine. »Ali
kruha?«

»Glej ga! Saj tega tudi ni imel! Ali
misliš, da nosijo vojaki kruh tako v žepih ka-
kor ti, kadar poleti na pašo ženeš?«

»Kaj pa vendar, babica?«

»O, sveti Martin, to ti je bil fant! Dober
in pameten in zlatega srca. Rekel je beraču:
»Dragi mož, krone pa res nimam ne ene pri
sebi. Pa bi ti bilo tako slabo z njo pomagano
— do mesta je daleč in mraz trpiš, da ves
drgetaš. Pa bova po bratovsko delila, kar
imam.« In Martin je potegnil svoj bridki meč
iz nočnice, je prijel svoj lepi, dolgi, topli zim-
ski plašč in ga je z enim mahljajem na dvoje
presekal.

»Tukaj, dobri mož, vzemi polovico pla-
šča. Malo te bo že ogrel.«

»O, sam Bog ti naj povrne, dobri, lepi go-
spod vojak,« je ves srečen zahvaljeval nezna-
ni starček.

»Že prav, že prav« — se je branil mladi
Martin ves židane volje, ko je videl, kako ve-
sel in srečen je berač. »Saj sem tako Gospodu
Bogu daroval to malo plašča.«

In je vesel jezdil dalje svojo pot, ves sre-
čen, da je storil dobro delo.

»To je pa naredil res lepo, moj ljubi sveti
Martin,« se je vzdostil Tine.

»Kaj pa, da lepo! A še lepše pride. Le
poslušaj, kaj se je zgodilo potem.«

»Povejle, babica!«

»Ponoči potem je Martin na svoji trdi vo-
jaški postelji kaj trdno spal. Pomisliti moraš,
da je podnevi jezdil več ur daleč in je bil zelo
utrujen in upehan. Kar se sredi spanja pred
njim čudno zablješči, in Martin vidi v tisti pre-
lepi luči tistega berača in okoli njega vse
polno angelov kakor solnce svetlih in blešče-
čih. Ni pa bil berač več tako nadložen in sla-
bočen, ampak mlad in je danes s tem plaščem oble-
kel. In bradi ga je Martin spoznal. Oblečen pa je
bil v plašč, ki mu ga je bil Martin podnevi
podaril.«

»A ga je samo pol, babica,« je prekinil
Tine ves v ognju, tako ga je razvnela zgodba.

»Ne zdaj je bil cel — Bog je tako naredil.
In svetil se je, kakor bi bil iz same pisane ži-
de in ves s čistim zlatom obšit. In ko Martin
v spanju ves začuden strmi v to lepoto, po-
kaže tuji mož angelom okrog sebe prelepi
plašč, nat opa spečega Martina in pravi: »Vo-
jak Martin me je danes s tem plaščem oble-
kel.« In vsi angeli so vzkliknili: »O ti blagi
vojak Martin!« In vsi so se preprostemu vo-
jaku globoko poklonili, da so mu tako skazali
čast, ker je njihovega gospoda oblekel.

Martin pa se je čudil in čudil. Pa je ven-
dar vprašal:

»Kdo pa si, gospod?«

»Če je pa spal, babica —«

»Glej ga, modrijana! Pa ti nikoli ne go-
voriš v spanju? In Bog je tako naredil.«

»Tako pa že!«

»Teda! mu tuji mož sredi angelov pravi:
»Jaz sem Gospod Jezus, ki si me ti danes tam
na cesti s tem plaščem oblekel. Jaz pa ti bom
dal za to dobroto sveti raj« — v njega priti
tudi nam Bog daj!«

Dolgo ni mogel Tine od samega začudenja
spregovoriti. Naposled je rekel poltiho: »Ba-
bica, to je pa bilo lepo!«

In čez dalje časa tišine in premišljevanja
spet: »Babica, pa se Jezusček še zdaj kdaj
prikaže?«

»Zakaj se ne bi? Lahko, če je kdo tako
dober in pravičen, kakor je bil sveti Martin.«

»Pa ni bil Jezusček takšen, kakor je v
vaših bukvah?«

Staro podobico je imela babica v svojem
velikem molitveniku, kjer je ležal Jezusček
v jaslicah, okoli njega je pa klečalo in stalo
polno angelov, velikih in malih. Nikoli se ni
mogel Tine nagledati te slike.

»Martinu se je prikazal velik, ker je bil
tudi berač velik. Prikaže se pa lahko tudi
majhen, kakor je v jaslicah. Tebi, ki si sam
majhen, bi se menda že tak.«

»Mislite, babica, da se mi bi?« se je zdrz-
nil Tine.

»Če boš priden in dober, je vse mogoče.
Samo zelo rad moraš imeti ljubelega Jezusčka.«

Ves tisti večer je živel Tine samo v tem
čudežu. Večerja je bila dobra kakor malokdaj
v letu: kolinali so tisti dan. Stari sosed Po-
ljanec jim je klal, ker moškega v hiši ni bilo,
tudi v vsi vasi malo, mlajših vsaj; vsi so bili
na vojski, nekaj jih je že padlo kakor Tinetov
oče, nekateri so bili v jetništvu Bog si ga ve
kje po svetu.

Dasi dobra, ni šla večerja Tinetu nič kaj
v slast. Preveč je bil vznemirjen. In ves je bil
nekje drugje. Tudi glava ga je že ves dan bo-
lela. Pa ni maral nikomur povedati. Mati mu
je bila namreč rekla, da bo nesel drugi dan,
na sveti post, teli gor v vrhe koline. K teli pa
gre čez vse rad; vedno mu je dala jabolčnih
in hruškavih režnjev, orehov, hleček belega
sira ali pogačo. Če bi pa mati vedela, da ga
glava boli, ga morda še pustila ne bi. Zato ni
nič potožil, jedel malo, in ko je mati rekla:
»Kaj pa ne ješ?« je dejal samo: »Truden
sem, mama.« Pa ga je mati slekla in spravila
v posteljo.

Tudi v postelji je mislil še na svetega
Martina in na ljubelega Jezusčka, ki ga je Martin
tako lepo oblekel in se mu je potem prikazal
sredi blestečih angelov. Ves vznemirjen je
še le čez precej časa zadremal. In še v spanju
— spal je mnogo bolj nemirno ko druge noči
— so se mu plette in mešale sanje okoli samih
vojakov, beračev, zlatih plaščev, čudovito le-
pih Jezusčkov in solnčno-jasnih angelčkov.

Drugi dan okoli poldneva mu je mati pri-
pravila mesa in klobas za teta in mu vse sku-
paj zavila v culico.

»A mrzlo je — pa boš mogel iti?«

»Bom, mama.«

»Dobro ga obleci.« je skrbela babica.

Pa mu je mati oblekla čez njegovo sukn-
jico še staro očetovo suknjo — očetu je bila
res precej kratka in tesna. Rokave mu je za-
vihala, okoli pasu mu je suknjo prepasala,
da ne bi premahdravo opletala okoli njega
in ga pri hoji ovirala. Poškropila ga je z bla-
goslovljeno vodo, ga pokrižala, mu dala culico.

»Lepo počasi hodi, da ne padeš. — Drsti
se na poti ne smeš! — Culice nikar ne odlagaj,
da ne pride kak pes in koline sne. — Pozdravi
teto in jim reci, da jim želimo ve-
sele praznike in jim to pošljemo za Božič. Če
bi ti kaj dali, lepo zahvali in reci: »Bog po-
vrni, teta.« — Ne sedi tam predolgo, da ne
prideš pozno domov!« sta naročali mati in
babica.

»Bom, bom,« je vsemu pritrjeval Tine. A
je le površno poslušal, kaj mu govorita. Glava
ga je bolela še huje nego prejšnji dan, in
misli so mu blodile daleč: hodile so nekje za
vojakom Martinom in za ljubim Jezusčkom.

Po cesti — male pol ure je bilo do tete —
je stopal pogumno, krepko je držal culico, da
se mu ne bi razvezala, ne mu padla iz rok,
da mu je ne bi kdo vzel, če bi ga srečal. Ven-
dar je pa premišljeval, ne bi li kazalo, da bi
jo dal kakemu tujemu beraču, če bi ga srečal
na poti kakor vojak Martin. Zakaj ne ve se,
če ni tudi ta beač ljubi Jezus.

Pa ni nobenega srečal in je srečno pri-
spel s kolinali k teli.

Teta, že stara ženica, ga je sprejela zelo
prijazno. Pogostila ga je z mlekom in s potico.
A je jedel bolj malo, ker ga je glava huje in
huje bolela. In čudno mu je bilo: zdaj vroče,
zdaj mrzlo.

Ko se je segrel in rekel, da mora spet
domov, mu je teta napolnila žepe očetove sukn-
je z orehi, v robec mu je zavezala pogače in
kruh. Pa je vzela iz velike pisane skrinje
še svetlo krono, mu jo pokazala ter rekla:
»Kar je v culici, imejte vsi trije: mati, babica
in ti. Krona je pa samo tvoja!«

»Bog povrni, teta« se je zahvaljeval Tine
ter z resničnim veseljem ogledoval krono v
tetiini roki.

»Da je ne izgubiš, ti jo zavijem v papir
in ti jo denem v ta mali stranski žep tu gori
na prsih.«

»Že prav, teta. Bog povrni!«

Pa je pogumno stopal spet v dolino, proti
domu. Veselil se je darov, zelo bogat se je
zdel samemu sebi. Med veselje pa so mu pri-
hajale misli: »Ljubi Jezusček pa ubog leži v
jaslicah v hlevu! Rad bi mu dal potice, orehe
in kruhe. Še krono bi mu dal!«

Ves je bil zamišljen, ves poln hrepenenja,
da bi mogel kakor vojak Martin ljubemu Je-
zusčku storiti dobro.

Tako je prišel iz gozda, ki se nad dolino
sprošira gor po hribu povsem do vrha. Kar je
zagledal na cesti fantka malo večjega, kot je
bil on. Poznal ga je po videzu: bil je sin neke
gostinje v napol razpadli bajti za gozdom. Čas-
nih ga je videl iti z materjo skozi vas. Pro-

sjačiti sta šla v najhujši sili. A ljudje jima niso
radi dajali, ker sta bila tujca. Iz drugih krajev
nekod sta bila prišla pred leti. Imenovali so
ju kratko »ciganca«.

Malo še, in že sta si bila čisto blizu. Tine
je opazil, da ima fantič na nogah velike, str-
gane, z motvozi povezane čevlje. In da je ob-
lečen za tako zimo prav slabo.

Nekako čudno mu je postalo pri sreč. Za-
smilil se mu je slabotni, blede »ciganček«. In
v glavi se mu je pletla venomer zgodba o be-
raču in vojaku Martinu.

»Pa greš domov?« je prijazno spregovoril
on prvi.

»Domov. Ali tudi ti?«

»Tudi.«

»Kje si pa bil?«

»Pri teli gori v vrhéh. Koline sem jim
nesel.«

»Pa ste klali?«

»Smo. Včeraj. Ali vi niste?«

»Ne. Nič nimava z mamo.«

Umolknila sta. Oba sta nekaj trenutkov
molčala in se gledala. Tine je premišljeval.

»Pa denarja kaj imaš?«

»Nimam. Od kod pa?«

»Jaz pa imam. Tukaj glej, krono.«

Vzel je krono iz žepa in jo izvil iz pa-
pirja.

»Lepa je, kaj?«

»Lepa.«

Tine je videl, kako jo fantič ogleduje,
nekako požira z velikimi, vročimi očmi. —
»Kaj, če bi jo dal Jezusčku?« — ga je nena-
doma spreletela napol boleča, ga pol sladka
misel.

»Veš, če bi jo rad imel, pa ti jo dam.«

Fant je počelljivo stegnil roko.

»Daj! Kruha nama kupijo mama.«

Tine mu jo je dal, papir je držal še v
roki. Deček jo je molče obračal in jo ogle-
doval z vročimi, srečnimi očmi.

»Tu imaš še papir, zavij jo. A moraš reči:
Bog povrni!«

»Bog povrni!«

Kakor velikega lepega plačila se je raz-
veselil Tine teh besed. Še mehkeje mu je po-
stalo pri sreč. Začutil je potrebo, da bi storil
še kaj dobrega.

Prijel je »cigančka« za rokav.

»Pa nimaš boljše suknjice? Ta je tako
tenka. In že vsa razcefrana in zakrpana.«

»Nimam. Mama mi ne morejo kupiti.«

Tine je razmišljal. Boril se je s samim
seboj, boril se z mislijo, kaj bodo rekli doma.
A v ta boj mu je venomer seval plašč svetega
Martina in vsa nebeška slava, s katero je pri-
šel blagega Martina za njegov dar zahvalit
sam Gospod Jezus.

Sunkoma se je opogumil.

»Veš, jaz imam oblečeni dve. Pa ti dam
eno.«

»Da bi mi —« se je neverjetno začudil
»ciganček«.

>Imamo doma še eno od očeta. Pa mi mama oblečejo tisto, če kdaj v taki zimi še kam pojdem.<

Položil je culico na cesto — >te pač ne smem dati, ta je tudi mamina in babičina,< mu je nekako podzavesno rojilo po glavi — odpel si pas, ga dal fantiču, češ: >Na, drž!< in je slekel suknjo. >Daj pas meni in obleci suknjo!< je dejal nato, vzela pas ter suknjo izročil fantku. Še obleči mu jo je pomagal, ker je >ciganček< držal v papir zavito krono še v roki, in mu je prevezal pas.

>Še bolj prav ti je ko meni. Malo večji si,< se je veselil.

>Ciganček< se je ogledoval, silno se čudeč. Vendar so mu prihajali pomisleki: >A ti, kaj pa bodo doma rekli?<

>Že vem, kaj jim porečem, če bi bili hudi.<

>Kaj pa?<

>Da sem dal krono in suknjo ljubemu Jezusu.<

>Če bodo le verjeli.<

>Kaj ne bi! A zdaj moram iti. Srečno!<

>Srečno! Bog ti povrni!<

In spet se je razveselil Tine teh toplih besed kakor lepega plačila. Razmišljal je zdaj le eno:

>Ali se bo Jezusček prikazal ponoči pač tudi meni? Ko bi se mi!<

>Kakšen pa si?< se je zavzela mati, ko je prišel Tine domov v sami tenki svoji suknjici

in s culico v roki. Kje pa imaš suknjo? Pa si jo pri teti pustil?<

>Ne. Na poti sem jo dal.<

>Komu pa?< se je bolj začudila mati.

>Jezusu.<

>Ne nori! Povej, komu?<

>Jezusu.<

>Ali te naj s palico, če boš lagal?<

>Ne lažem, mama. Res ne!< se je ves razvnel, a brez strahu, ves srečen branil Tine.

>Pusti ga, Ana,< je mirila babica, ki se ji je nekaj svitalo. — In otroku: >Povej lepo, Tine, kakšen pa je bil tisti Jezusček? Ali kakor tisti berač, ki mu je dal suknjo sveti Martin?<

>Ne. Kakor tisti mali <ciganček> za gozdom.<

>Ta jo je izciganil s tebe?< je vzrojila mati.

>Ne. Sam sem mu jo dal.<

>Uh, palico zaslužil!<

>Pusti ga, Ana,< je spet mirila babica, ki je nekako spoznala zvezo med svojo pripovedjo o svetem Martinu in tem dogodkom in se je začutila krivo pri tej čudni stvari. >Otrok je. Se bo že vse uredilo.<

>Pa ne dobiš nič večerje, ti nesrečno dete!<

>Nisem lačen, mama. Glava me boli, spat bi rad.<

>Zdaj ga glava boli! Boli tudi mene, če kar suknje daruješ,< se je srdila mati.

>Utrujeno je dete in premraženo < je spet posredovala babica. >Spat ga spravi, saj vidiš, kar trese ga.<

Jože Petrič:

Pregled svetovne politike 1925.

Politični položaj sveta se suče okoli vprašanja, kako urediti medsebojne odnose držav, ki so slejkoprej napeti, ker se posledice miru, ki ga je narekovala nacionalistična maščevalnost ne na moralna načela, čedaljebolj usodno kažejo. Eno glavnih vprašanj, ki se tu pojavlja, je, kako vključiti v sistem evropskega, oziroma svetovnega miru Rusijo, ker je sicer trajna ureditev sveta nemogoča. Vključenju Rusije, ki je danes pod vodstvom sovjetov, pa bi pomenilo priznanje socialne revolucije, principov, čisto nasprotnih onim, na podlagi katerih je bil zgrajen diplomatski mir v Versailles. Zato je glavni problem svetovne politike slejkoprej

RUSIJA.

Kakor smo že omenili, je glavni problem svetovne politike Rusija. Ruske revolucije še ni konec. Kakor pri vseh revolucijah, se je pokazalo tudi pri ruski, da je trda življenska praksa močnejša kakor še tako lepo zamišljene ideje, če ne temelje na naravi in na stvarnosti. Zato so se začeli ublaževati tudi mnogi gospodarski principi sovjetskega sistema. Zlasti v preteklem letu je bilo opažati v Rusiji veliko približevanje zapadno-evropskim gospodarskim metodam. K temu je pripomoglo največ spoznanje, da se poljedelstvo, ki je jedro in steber vsake Rusije, caristične ali pa sovjetske, ne da pretvoriti v tvorniški obrat, ki je neodvisen od sonca in dežja, ampak je gospodarska kvaliteta zase.

Kakor se ne da gorata zapadna Evropa čez noč izpremeniti in plodno rusko ravan, tako se tudi nedogledne ruske stepe ne dajo čez noč industrializirati, da bi mogla Rusija iz svoje moči pokrivati industrijske potrebe svojega poljedelstva. To so ruski državniki uvideli, uvideli pa so to tudi zapadno-evropski diplomati in tako je prišlo do počasnega zbliževanja med sovjeti in zapadnoevropskimi državami na gospodarskem polju. Gospodarsko zbliževanje pa je neločljivo od političnega priznanja obstoječega stanja in posledica je, da so dandanes skoro že vse države Evrope sovjetsko Rusijo priznale tudi >de jure<, gotovo ne iz ljubezni do komunističnih nauk, ampak iz praktičnih gospodarskih razlogov.

Priznanje pravnega obstoja sovjetske Rusije od strani evropskih držav pa daje ruski diplomaciji v roke orožje, da more z vso svojo politično močjo nastopati izven Rusije. Dogodki preteklega leta so dokazali, da stoji danes pod vplivom Rusije zlasti azijski narodi, ki se hočejo osvoboditi od evropskega varuštva. Evropski kapital čuti prav dobro nevarnost, ki mu preti od te strani in ga sili do obrambe proti sovjetski uniji, na drugi strani pa čuti Evropa čedaljebolj potrebo po produktih ruskega kmetijskega gospodarstva, tako da je Rusija slejkoprej za Evropo zelo težaven problem.

ANGLIJA.

Ozrmo se na drugo stran, na Anglijo. Anglija je klasična dežela parlamentarne demokracije, ki pa kljub stoletni tradiciji še ni mogla ublažiti silnih gospodarskih nasprotstev med delom in kapitalom. Za enkrat prevladuje v Angliji kapitalistični liberalizem, čeprav se je moral že v mnogih točkah udati zahtevam vedno naraščajoče Delavske stranke.

Anglijo pretresata danes dve veliki vprašanji. Doma prizadeva angleškimi državniki največje skrbni agrarni problem, na zunan pa jim greni življenje skrb, kako ohraniti veliki angleški imperij.

Agrarno vprašanje v Angliji je tesno zvezano z vprašanjem prehrane angleškega prebivalstva. Dokler so kolonije pošiljale svoji matici nedogledne množine žita in mesa, angleški delavci pa je zažagal kolon. kmeti s svojimi produkti, to vprašanje ni bilo pereče. Kogar ni redila domača gruda, ga je prehranila domača fabrika. Toda če se kolonije osamosvoje — kaj potem? Ali pa če zahtevajo svobodno trgovino? Ali bodo kolonije tudi še potem pošiljale žito in meso angleškim delavcem? To vprašanje si je očitno stavljal dalekovidni Lloyd George, ki je začel oster boj za agrarno reformo. Lloyd George je že parkrat pred vojno nastopil proti nepravilnemu agrarnemu sistemu v Angliji, ki daje vso zemljo nekaj tisoč lordom, mali namenjiki pa ostajajo večni hlapci. Lordi izpreminjajo svojo rodovitno zemljo, kjer bi prav lahko dobro živelo na milijone ljudi od kmetijstva in redilo celo deželo, le preradi v obsežna lovišča in krasne parke za nedelavno gospodo. Kritičnega položaja se pa lordi tudi zavedajo in zato stremi vsa njihova politika za tem, da si ohranijo kolonije, s kolonijami vred pa tudi svojo ogromno zemljiško posest. Iz te njihove želje je tudi razumljiv njihov srditi in neizprosni boj proti sovjetski Rusiji, ki s svojo propagando majo kolonijalni temelj angleškega bogastva, predvsem pa zemljiškega bogastva danes vladajoče konservativne stranke.

Osnovna črta angleške politike mora biti torej ohranitev kolonij, ker kolonije pomenijo za angleškega delavca kruh, za lorde pa zemljo. Priznati moramo, da vodi sedanji angleški minister za zunanje zadeve Chamberlain to politiko izvrstno. Z velikimi materialnimi žrtvami je dobil Francijo popolnoma na svojo stran, ko je v vprašanju francoskega dolga Francozom dovolil vse mogoče olajšave, svoj največji

uspeh pa je dosegel s podpisom locarnske pogodbe, ki je dala Nemčiji skoro popolno zadostženje za vse krivice versajskega miru. Z locarnsko pogodbo je Anglija postala razsodnik v malih evropskih zadevah, tako da bo posvetila lahko vso svojo skrb dogodkom po svetu, zlasti v Aziji.

FRANCIJA.

Francija, o kateri se je zdelo takoj po svetovni vojni, da postane prva in odločilna sila v Evropi, je začela stopati v ozadje. Maščevalna politika Clemenceau-a in Poincaré-ja se ni obnesla. Vzdrževanje ogromne lastne armade, financiranje armad raznih zavezniških držav, ogromni stroški za obnovo v vojni porušeni kraj, milijardi vojni dolg Ameriki in Angliji, končno pa še dve veliki kolonijalni vojni v Maroku in Siriji, vse to je državo gospodarsko tako izčrpalo, da je moralo priti do preokreta od desne na levo. Zastopniki nacionalističnega velekapitala (Millerand, Poincaré itd.) so se morali umakniti z javnega pozorišča, zapustivši svojim naslednikom žalostno dedščino finančno popolnoma v nered spravljene države. Obnova francoskih financ je glavni politični problem današnje Francije in na tem vprašanju se razne vlade porajajo in zopet zginevajo, francoski frank pa se ruši od dne do dne. Herriotova vlada je padla o Veliki noči, a tudi njegov naslednik Painlevé ni bil bolje sreče, čeprav je poveril finančno ministrstvo znanemu Caillaux-u. Caillaux je pač uredil vprašanje vojnih dolgov z Anglijo, v Ameriki pa je doživel popoln neuspeh. Franciji končno ne bo preostalo drugega, kakor da opusti svojo militaristično politiko, da zniža ogromne stroške za oboroževanje in čimprej zaključi svoje kolonijalne vojne. To pa ne poudi brez težkih sunkov in streslajev, kajti pomisliti moramo, da je francoski narod za čast in slavo svojega imena (>gloire<) silno občutljiv, nič manj občutljiv pa ni francoski varčevalec za svojo rento. Iz težke finančne krize utegne Franciji pomoči tudi nameravano zbliževanje z Rusijo, kar pa bo zopet dalo povod težkim notranjim bojem, ki jih tudi brez pravega vzroka provocirani nastopi svobodomiselnih francoskih socialističnih vlad proti Vatikanu ne bodo omilili.

NEMCIJA.

V Nemčiji opazujemo ravno nasproten proces kakor v Franciji. Pred sedmimi leti popolnoma strla in gospodarsko uničena dežela doživlja svoje politično in gospodarsko vseljenje. Pametna in razumna politika, ki so jo vodili zlasti iz katoliškega centra vzel državni kanclerji, rodi danes bogato žetev. Gospodarska zveza z Rusijo je oživila nemško industrijo in nemško blago je zopet našlo svojo pot v širni svet. Papirnati denar se je umaknil solidnemu zlatu, Dawesov reparacijski načrt pa je Nemčiji znatno olajšal plačevanje vojne odškodnine.

Strankarski prepiri so se znatno ublažili, odkar je postal predsednik nemške republike iz svetovne vojne znani general Hindenburg (izvoljen 28 aprila 1925). Svojo največjo politično zmago po vojni pa je slavila Nemčija s svojo na spomlad l. 1924. stavljeno ponudbo za sklep varnostnega pakta za Porenje, ki se je tekom časa uresničila kot locarnska pogodba. V primeri s pridobitvami, ki jih daje Nemčiji locarnska pogodba, je vprašanje združitve Avstrije z Nemčijo postranskega pomena.

Na spomlad od Nemčije predlagana, potem med antantnimi državami dolgo pretresana in končno v Locarnu sklenjena (od 4. do 10. oktobra) in 1. decembra v Londonu podpisana pogodba omogoča Nemčiji vstop v Društvo narodov, s tem pa ji daje močnost neposredne pridobitve kolonij in vplivno besedo pri reševanju manjšinskega vprašanja, kolikor se tiče Nemcev v tujih državah. To je za Nemčijo ogromna politična pridobitev, od strani Anglije velika koncesija Nemčiji, za nemške državnike pa velika preizkušnja, ali bodo razumeli storiti most preko prepada, ki zija med Londonom oziroma Društvom narodov in med Moskvjo. Gotovo je, da je Nemčija postala s podpisom locarnske pogodbe zopet velesila prve vrste in zato je l. 1925. za Nemčijo srečno leto.

POGONAVJE.

Čehoslovaška republika nudi na prvi pogled sliko dobro urejene in konsolidirane države, vendar pa trpi Čehoslovaška republika še na mnogih kritičnih boleznih.

Največja nesreča za Čehoslovaško je njena centralistična ustava. Kakor je razumljivo, da je bil strumen centralizem morebiti upravicen v prvi dobi obstoja nove države za vzdrževanje reda in miru, tako je nerazumljivo, da centralisti ne popuste primerno od svoje strogosti danes in s tem samo širijo nezadovoljnost z obstoječim stanjem v celih dveh tretjinah države. Nezadovoljna je močna nemška manjšina, nezadovoljna je Morava, politično in gospodarsko najbolj nezadovoljna z novim stanjem stvari pa je Slovaška, kakor so pokazale zadnje volitve. Vse zatiranje o narodni in državni enotnosti ne more pokriti dejstva, da je Čehoslovaška republika večnarodna država in rešitev tega problema je za Čehoslovaško glavno vprašanje, ki ga ne more zabrisati še tako ugoden gospodarski razvoj. Pokazalo pa se je tudi, da živi na Češkem jako veliko število zavednih

Res ga je treslo, mrzlica se ga je lotevala. In srce mu je bilo polno velikega, tesnega pričakovanja, bo li prišel Gospod Jezus tudi k njemu.

V tem nemiru je zadrimal.

Kar se je nenadoma zableščalo pred njim, kakor bi zagorelo sredi sobe veliko, žarko sonce: betlehemskega hlevca se je odprl pred njim! Na slamici v jaslicah leži ljubi Jezusček. Čez jaslice pa, glej čudo, in čez Božje Detece je pogrnjena suknja, ki jo je bil daroval >ciganček<. In blišč se, kakor bi bila iz same pisane žide in iz samega gorečega zlata. Na suknji pa kakor dragocena svetinja blesti krona, ki jo je bil podaril ubogemu fantku.

Okoli in okoli jaslic pa kleče in stoje an-

gelčki, veliki in mali, a vsi sveili, da jih Tine skoraj gledati ne more. Eni zro v Božje Detece, drugi v Tineta in se srečno in blaženo smehljajo in pokimavajo Tinetu, kakor bi ga zahvaljevali, da jim je tako lepo in toplo odel njihovega Gospoda. Izpod suknje pa se hvaležno in sladko smehljajo rožnati, v nebeški luči sevajajoči obrazek Božjega Deteča.

Tine čuti, kako mu od same sladke sreče postaja vroče. Srce mu bije naglo in burno, vsa kri mu valovi v vročo glavico. Čuti, kako se mu od velike radosti oči polnijo s solzami. In ne ve storiti drugega, ko da sklence rokce in jecljaje vzdihne:

>Moj ljubi Jezusček, ko pa te imam tako rad!<

Iz Fioretti di San Francesco

Fioretti (Ovelice) je življenja svelega Františka so zbirka najznanejših zgodb iz življenja tega najljubkejšega svetnika k-lonske cerkve. Po-hajajo iz XIII. stoletja, v katerem stoletju so se razne pripovedke o svetem Františku, ki so bile zaznamovane v latinskem jeziku, zbrane prevedle v italijanščino tistega časa. So točen izraz ljubeznivega svetništva Františkovega ne samo po vsebini ampak tudi po stilu, ki odseva rso preprosto lepoto duše svetnika, ki se ga o Božiču spominjamo tembolj, ker je baš on pred 700 leti upeljal navado postaviti jaslice na sveti večer.

Cap. VIII.

Kako je idoč po poti sveti František razlagal bratu Leonu, v čem je popolno veselje.

Ko je nekoč sveti František po zimi po-toval z bratom Leonom iz Perudrije k Sveti Mariji Angeljski in ju je silno zeblo, je František pozval brata Leona, ki je slopal nekoliko pred njim, in mu rekel: >O brat Leo, recimo, da bi manjši bratje povsod po zemlji dajali velik zglede svetlosti in pobožnega življenja, pa si vseeno zapiši in dobro zapomni, da v tem ni popolno blaženstvo.< In gredoč naprej, je sveti František vdrugič poklical Leona in mu dejal: >O brat Leo, čeprav bi manjši brat s'epcem podarjeval vid, uravnaval ude pohabljenim, preganjal zle duhove, vrnil gluhim sluh in nemim jezik, kruljeve ozdrav-ljal, da bi hodili, ali če bi celo, kar je naj-večje čudo, zbudil mrtveca, ki že štiri dni leži, zapomni si, da v tem še ni popolnega veselja.< In čez nekaj časa je František zopet vzklik-nil: >O, bratec Leon, če bi manjši brat znal vse jezike in obvladal vse znanosti in prečital vse knjige, tako da bi znal prorokovati in od-krivati ne samo bodoče dogodke, ampak tudi tajnosti srea; zapiši, da tudi v tem ni popolna sreča.< In ko sta bila še nekaj poto-hčila, je spet glasno zaklical: >O brat Leo, jagenček božji, četudi bi manjši brat govoril jezik an-gelov, in bi znal tek zvezda ter zdravilne moči vseh zelišč, in če bi se mu odkrili vsi za-kladi zemlje ter bi mu bile znane sile in

lastnosti tic, rib in drugih živali, in ljudi in dreves ter voda in kamnov, zapomni si, da i v tem ni popolno veselje.< In prehodiš še par korakov, je sveti František dejal zopet: >O brat Leo, čeprav bi manjši brat znal tako propovedovati, da bi se brezverec izpreobrnil h Kristusovi veri, zapiši si, da v tem ni še popolnosti.<

In ko sta se na ta način pogovarjala dobri dec milj, je brat Leo, do dna začuden, vprašal: >Oče, jaz te prosim v božjem imenu, po-vej mi, v čem je popolna sreča?< In sveti František mu je odgovoril: >Če prideva k Sveti Mariji Angeljski, čisto mokra od dežja in oškropljena od blata in lačna, in bova po-trkala na vrata in bo vratar jezen odprl in bo zakrčal: >Kdo je?< in bova odgovorila: >Mi dva sva, tvoja brata,< in bo odgovoril: >Lažela, potepuha sta, ki ljudi goljufata in revežem miloščino odjedata; glejta, da se po-bereš!< — in bo vrata pred nama zaloputnil in midva bova stala zunaj celo noč v snegu in mrazu in lačna, pa bova rso krivico, ne-usmiljenost in surovost mirno pretrpela, ne da bi se čezenj priloževala, in bova ponižno in ljubeče mislila, da nas vratar v resnici pozna, da pa ga je Bog nagovoril, da tako z nama poslopa — o brat Leo, v tem je popolna sreča! In če bova zopet trkala, in bo vratar ves različen odprl, in naju bo spodil smer-jaje in suvaje, kričoč: >Poberita se, ničered-neža lažinska, pojta v špihal, tu ne bosta ne jedla ne prenočila!< — in bova to potrpe-lye dobre volje, o bratec Leo, to je popolno bla-ženstvo. In če bova, čisto zmučena od mraz-ke in glada, še enkrat potrkala in ga za voljo božjo s solzami prosila, naj nama vendar odpre, in se bo ves dirji zagnal v naju, kričoč: >Vidva sta res dva nesramneča!<, in naju bo vrgel v sneg in pretepal; pa bova vse te reči ljubečega srea in včednega duha pronesla, spo-minjajoč se na trpljenje našega ljubelega Go-spoda, o brat Leo, zapiši, da je v tem res-nično in popolno veselje.<

katolikov, ki jih je bilo nepotrebno dražiti z znano Husovo afero in s sperom z Vatikanom. To so dokazale novembarske volitve. Zadnje volitve pa so tudi dokazale, da je socialni boj na Češkem jako razvit in posledica velikega števila komunističnih glasov bo gotovo pravno priznanje sovjetske Rusije in popoln poraz šovinističnih nacionalnih demokratov. Priznanje Rusije od strani Češke pa ne bo moglo ostati brez posledice na politiko držav Male antante.

Mala republika Avstrija politično ne igra posebne vloge, ampak osredotoča vse svoje politično življenje na svojo gospodarsko obnovo. Gre le za vprašanje, ali bo prevladoval v Avstriji krščansko-socialni ali socialno-demokratski protiverski duh. S pomočjo Društva narodov je dosegla Avstrija lepe uspehe, med katerimi vzpostavitev zlate valute ni najmanjši.

Na Ogrskem ni bilo preteklo leto nobene politične izpremembe. Kakor Avstrija se tudi Ogrska gospodarski obnavlja s pomočjo Društva narodov. Vesti o raznih poskusih monarhistične restavracije pa so preuranjene.

POLJSKA IN BALTIŠKE DRŽAVE.

Poljska republika je stopila v preteklem letu odločno na pot gospodarske konsolidacije z uvedbo zlate valute. Ječi pa država pod silno težo izdatkov za vojaštvo in pod pritiskom nemške industrijske konkurence, ki silno otežuje gospodarski razvoj poljske republike. Poljski industriji, ki je imela nekdanj, dokler je bilo poljsko ozemlje še združeno z Rusijo, odprto pot tja do Japonske, dela velike neprilike poljsko-ruska meja. To je vzrok velike brezposelnosti, ki vlada na Poljskem. Nemčija pa zopet ne kupuje poljedelskih produktov iz Poljske, ker je navezana na Rusijo. V najnovejšem času pa kažejo razni znaki na to, da se bo Poljska kakor tudi ostale baltiške države zopet približale Rusiji, kar je edina rešitev za gospodarsko obnovo Poljske, brez katere Poljska tudi politično ne more priti do prave veljave. Gospodarska slabost in odvisnost ima za posledico tudi politično nemoč.

BALKANSKE DRŽAVE.

Vodivno mesto na Balkanu zavzema država SHS. To je tudi mednarodno v praksi splošno priznano dejstvo, tembolj je obžalovati, da se naši državniki ne prizadevajo notranje razmere voditi tako, da bi iz našega naravnega mednarodnega položaja imeli tisto korist, ki nam gre. Tako pa naša diplomacija predstavlja na zunaj de facto ne državo SHS, ampak samo staro kraljevino Srbov. Zdi se pa, da v zadnjem času — gotovo tudi pod pritiskom vnanjih razmer in faktorjev — nekateri merodajni faktorji uvidevajo, da tako ne sme dalje biti največja ovira preorijentacije dosežanje politike pa je stari Pašić.

Razmere v Bolgariji so navidezno urejene, toda pod krinko vzdrževanja javnega reda se skriva najhujši notranjepolitični teror, ki je dosegel po napadu na solfijsko katedralo (o Veliki noči) svoj višek. Napetost med političnimi strankami v Bolgariji je dosegla takrat svoj višek in maščevalnost sedanje vlade je ukrotila svoje nasprotnike v potokih krvi. Zato Bolgarija žalibog ne more priti do prave veljave v svetu. Svoj edini uspeh je dosegla bolgarska diplomacija v grško-bolgarskem sporu, ki so ga izzvali po ugotovitvi Društva narodov Grki, ki so morali Bolgariji plačati za svoj neopravičeni upad na bolgarsko ozemlje tudi primerno odškodnino.

V Grčiji in Albaniji pa o kaki samostojni vnanji politiki ni govora. Obe državi sta poprišči večnih malih domačih prekucij, za katerimi se navadno skrivajo tuje nevidne sile.

SIRNI SVET.

Največji diplomatski boj se odigrava danes v Aziji. Azijske pokrajine s severno Afriko vred so danes ozemlje, kjer se odločuje usoda bodočih rodov človeštva. Tam gre za to, ali se bo tisočmilijsko prebivalstvo oprijelo gesla o sameodločbi narodov in si znalo priboriti svoje narodne pravice in svojo naradno enakopravnost, ali pa bodo še naprej zdihovali pod trdim jarmom evropskega kapitalizma. Boji v Maroku, v Egiptu, v Siriji, zlasti pa revolucionarno gibanje v Indiji in v Kini so znamenja, ki morajo dati evropskim državnikom mnogo misliti.

Nad izkrvavljeno in gospodarsko uničeno Evropo pa kraljuje mirno in dostojansveno Amerika. Zedinjene države so edina dežela, ki neče o evropskih homatijah nič slišati, ampak zahteva od Evrope samo svoj denar in — delo. Amerika je visoko zatočišče pacifizma in mirnega sožitja narodov. Zato tudi gospodarsko tako uspeva, da je edina dežela, kjer vlada lahko znižuje davke. Ni pa tudi v Ameriki vse zlato, kar se sveti, in socialni problem ni tam nič manjši in nič menj usoden kakor pri nas.

SVETO LETO.

Naš kratki pregled ne bi bil popoln, če bi ne omenili svetega leta, ki je pripeljalo na tisoče vernih katolčanov vseh narodnosti v večni Rim, da se poklonijo v ljubezni in bratstvu svetemu Očetu. Krščanska solidarnost se je pokazala kljub vsem napadom nasprotnikov. Sv. Cerkve na pravice katolčanov v raznih državah za tako močno, da mirno lahko čakajo vsi, ki so dobrega srca, na končni izid boja proti Cerkvi. Portae inferi non praevalerunt — Cerkve bo ostala v vseh viharjih neomajna trdnjava božjega nauka o ljubezni do bližnjega in solidarnosti vsega človeštva, ki bo končno odredila trpeči svet.

France Vodnik:

Sveta noč.

*Nocoj me ne plášiš, noč, oj sveta noč,
vsa dobra si, mesec straži nad vami;
v vseh čistih dušah se to uro Bog rodi —
oh, nocoj je bela, bela noč...*

*Nocoj je ugasnil v meni srčni ogenj vroč
in sem utonil v morje božjega miru;
ugledal sem cesto, ki drži domú —
oh, nocoj je bela, bela noč...*

*Nocoj sem čudnodober vsem ljudem,
na srca vsa bi se naslonil plakajoč;
svetal sem našel v svoji duši Betlehem —
oh, nocoj je bela, bela noč...*

J. Jalen:

Zlato v studencih.

Visoko v gori, kamor komaj še zasežeta smreka in jelka, so pritolkli iz nizkih, črnih jam s trudnimi koraki zaprsteneli možje in fantje; globoko pod zemljo so rili za železno rudo vso dolgo noč, od večera do jutra. Dan je še spal za goro, in z zibajočimi koraki — tako se opoteka voz, ki mu je trda cesta oglovala osi in zvežila kolesa — so si svetili s plapoločimi leščerbami skozi jutranji adventni mráz do smolasto zakejenih bajt, kjer je vabil k počitku pretegnjene ude pograda, s katerega so komaj vstali tovariši, ki so jih zamenili v delu. Niso legli. Posedli so okrog ognjišča, oživili zamirajoč ogenj, pristavili kroke, da si skuhamo zajtrk — njim, ki so noč prebili v delu, je bil za večerjo. Žgancev, večno njih hrano, ni izmed oženjenih nihče zabelil; še izmed fantov redkokdo. Z odličjem so si odmočili zasušena grla.

Andrejec, kolar, ki je delal pri marsikakem mojstru na tujem, je povzel besedo: »Kakor črvi škrtajo v stari vereji za truko hrano, kopljemo v goro za boren vsakdanji kruh, mi ljudje.«

»Da bi znal kolariti kakor ti, ne grem nikdar več živ v jama. Še mrtvega me bodo prezdajali zaneeli, naj me kadarkoli.« mu je opcnesel Anzelem, postaran fant, ki je vse nedelje in praznike presedel v gostilnah, in si ukazoval streči s pečenko in vinom. Kadar pa ni bil pošel denar, je ostajal v gori in si kuhil tudi za praznike nezabeljene žgance.

»Da sem sam kakor ti, bi še začel nikoli ne bil. Ali, da nam ni umrl oče! Počakaj, da dorastejo mali, in da si nakupim orodja. Ah!«

»Preudari, Andrejec, preden zavržeš roy-nico. Družina bo tudi vama z Nežo rasla.« ga je svaril Šimen, mlad mož. Neža je bila dekle, Andrejcu všeč in on njej.

Skoraj do zadnjega vsi so sanjali iz irpljenja v boljše čase.

Oglasil se je star, že posivel rudar: »Vsak naj stori, kakor misli, da mu bo prav. Jaz ne bom izpregel, dokler me bodo nosile noge, ali pa takoj tisti dan, ko zadnem ob zlato.«

»Otrok postajaš. V naši gori ni zlata. Kje? Če koplješ skozi njo, na drugo stran do dne, ga ni, zlata. Zlato je v Ameriki.«

»Odkod pa pritoče na sveti večer v studence?«

»Kdo ga je že kdaj natočil?«

»Bila je dekla, ki je varovala med polnočno mašo doma. Šla je po vodo na studenec. Komaj je dobro postavila škaf, je udarila ura polnoči; obšla jo je groza, da je komaj še ulegla zadeti škaf — bil je prečudno težak — in steči v hišo. Pri luči se je zasvetilo na dnu čisto zlato.«

»Aaa,« so zastrmeli nekateri.

Vmes je vsekaj dvomljivec: »Kmalu bo božič. Nalovimo si zlata, da nam ne bo treba vleči kakor črni živini.«

Stari mu je oporekal: »Božično zlato! He! Ne bo ga vedoma nihče zajel. Smo vsi prela-komci. Teče samo med dvanaštimi udarci. In zlato je težko, težje kakor svinec. Najmočnejši med nami bi ga pri močnem studencu komaj po tretjem udarcu dvignil. So že poskušali. Pa vsak je čakal, čakal; vsak je hotel več, več, dokler mu ni bil pretežek, da ga ni več zmogel. Kadar pa v dvanaisto udari, se zopet izprevrže nazaj v vodo. In še to. Komur se ponesreči, ne doživi drugega božiča. Zato ga ne bo, ker je oskrnil tako svete trenutke z lakomnostjo, naglavnim grehom.«

»Mar bi zaspali in se odpočili.«

»Prav imaš,« so vsi pritrdili.

Obmolknili so, zaspali pa ne. Tako je vsak utonil v svoje misli, da ni nihče slišal, kako so v dolini zvonovi vabili k zornim mašam. O, zlato, zlato!

Preden se je v spanju zgubil, je sklenil Šimen, da ne bo oddal jamske straže na sveti večer, prav ta dan je zadela vrsta njega, ne bo oddal, čeprav ga je žena prosila, naj pride božičevati k njej in otrokom.

G. Salih Baljić, narodni poslanec, član Jugoslovanske muslimanske organizacije, velik prijatelj slovenskega naroda, se je rodil v Stocu (Hercegovina) leta 1890. Gimnazijo je dovršil v Mostaru, univerzo na Dunaju in v Zagrebu leta 1914. Sodeloval je v pokretu Mlade Hrvatske in bil urednik »Mlade Hrvatske« na Dunaju, ko je na Hrvatskem bil komisar Cuvaj. V Zagrebu je bil l. 1913/14 predsednik »Hrv. akadem. podpornega društva« in s tem predstavil mladino hrvatskega visokšolstva. Sodeloval je v političnih in literarnih listih. Je zlatj gimnazijski profesor v Mostaru in narodni poslanec od konstituantne do danes. Je ugleden član parlamentarne skupine dr. Spashe. Čitateljem »Slovenec« je znan že po več člankih, ki jih je s podpisom objavil v našem listu.

Božič je vabil iz jame v zakurjene domove. Ti, ki so prišli zjutraj ob štirih z dela, niso počakali dneva. Z leščerbami v rokah so drčali v dolino; kakor procesija s prižganimi lučmi. Ti, ki jih je polodne poklicalo iz teme na dan, niso pristavili loncev k ognju: »Bomo že prestali tle par ur.« Vsi so odšli, še Anzelem, ki ni imel svojih ljudi in nič denarjev. Učakoval je, da bi ga vendarle Šimen na-

prosil, naj ostane namesto njega, pa ga ni hotel. Ko je odhajal, je godrnjal nekaj o lakomnikih, ki hočejo še na tak svet praznik služiti denarje.

Vsi, vsi so odšli, le Šimen je ostal, sam, visoko v gori, kamor komaj še zasežeta smreka in jelka. Sanjaril je iz starčeve pravljice kakor otrok. Vzel je škaf in lonec, ki je držal polič, in šel merit vodo k studencu: »Za njo, za mojo dobro ženko, ga bom natočil en polič; polič za vsakega otroka, tudi za tistega, ki še rojen ni, in par poličev za tiste, ki še bodo rojeni. Sebi? Sebi? Odmeril bom kakor drugim, en sam polič. Deset poličev bom menda vendar dvignil. Ne bodo gostovali moji ljubljenci, ne bodo; vsak bo imel svojo hišo.« Tri žeblje je zabil v les in določil, kako visoko sme natočiti. Poslušal je jamsko uro in samega sebe živo videl, kako bo na šesti udarec dvignil bogastvo, stekel z njim v bajto, kako ga bo skrli in nikomur povedal, da ne zraste iz njegove sreče nevoščljivost, naglavnih greh.

Ob enajstih so se oglasili v dolini zvonovi; luči in baklje so plavale k cerkvam; zvonovi so prešli v slovesno potrčavanje. Vse je bilo, vse mislilo, vse hrepenco k revku v hlevcu na slani. Šimen pa je sanjal o bogastvu in čakal pri studencu, kdaj udari ura. Prej je še vedno dvomil: »Samo poskusil bom, ne bo tako nič ne.« Tiste minute pred polnočjo, ko je vdihavala samotna tihoča slovesnost iz doline, je verjel, da je na sveti večer prav vse mogoče, verjel, da bo natočil čistega zlata.

Bom — Ena... Ves prevzet je postavil škaf. Zalesketalo je na dnu, da je začuden vzkliznil: »O, o, o, zlato, zlato!«

Bom — Dve, tri, štiri, pet.

Bom — Šest. Žebliji so se skrili. Šimen se škafa še pritaknil ni, in ga ni dvignil, kakor je bil sklenil. Drhteč je šepetal: »Grunt kupim — Šimenček naj bo gospod — Kočijo za njo in zase in konje — lepe — bele.«

Bom — Deset. »Sedaj!« Ni bil Šimen slabši, pa se mu škaf še premaknil ni.

Salih Baljić:

Martin Božič.

Badnja je večer.

U Martinovi kući je posve mirno. Pred Bogorodičnim slikom tužno treperi plamen uljene svetiljke — kandila. Predmeti siromišnega pokuštva in polumračnoj sobi gledaju ovaj put poput strašila u bolesnu Martu.

Vani je zima. Zapao debeo snijeg. I samo po gđjekad sruši se s grane ili s krova po koja pregršt i oklizne niz okno Martine sobe i tako prekine tišinu ove večeri. Zaogrnuti u neki stari poderani ogrtač zakašlje se Marta i posle toga opet teško nastavi dihati, kao da će na jednom dušu ispustiti. U maloj željeznoj peći tinja vatra, kao da će svaki čas utrnuti. Dva — tri komadićka mokrog granja ne mogu da daju živili plamen i da zagriju hladnu i prokšlu Martinu sobu. Studen, vlažna studen prelazi kroz kosti slabašnog Martinog tijela, a ona s brojanicom u ruci sjedi upiljivši oči sad u umiruću vatru, sad u slabo uljeno svjetlo. Danas joj je — čini se — malo bolje, pa se podigla s postelje. Nešto joj je za čas dalo snage, da se pridigne. Badnja je večer. Marta bi u crkvu na ponečku, ali ju tuda iznemogle noge. Čim korakne, zaguši ju kašalj uz teško dihanje, te bi se srušila na pod, da se ne zadrži za koji predmet.

Ali Marta hoće da slavi svetu noć! Zagledala se u sliku Bogorodičnu, a misli joj se roje po glavi. Redaju se slk iz prošlih vremena i kako koja prohuji kroz glavu, Marta uzdalme zazvaviš Boga u pomoć.

Bilo je to davno. Marta je došla u grad još kao djevojčice od deset godina. Doveo ju njezin otac pokojni Ante i predao u službu hanuma bogatog Hasanage. Ante je bio Hasanagin kmet i imao šestoro djece, sve jedno drugom do uha, pa ih je teško udržavao, a za poljski rad mu nije bilo ni jedno doraslo. Hasanagina hanuma je imala dvije njezne kćerke, koje je veoma brižno pazila, jer joj je troje djece umrlo. Zato je i Martu prigrllila sreću kao svoje dijete. Obukla ju po građansku i držala u redu kao gospodsko dijete. Marta je bila lijepo, zdravo seosko djevojčice, pa su je živopisne haljine činile još ljepšom. Uvijek sa Hasanaginim kćerkama Marta se je zabavljala u kući, u bašči i pravila izlete u gajeve i livade. Hanuma je Martu obučavala u kućnim poslovima, te je djevojčice umjelo šiti, plesti, veziti poput građanskih djevojaka. Koliko je puta Marta sjedila sa Hasanaginim djevojčicama u bašči, među ružama, karanfilima,

Tako su u zadovoljstvu i velikoj obazrivosti prema djevojci-nemuslimanki tekli dani i godine seljačke djevojke Marte u kući bogatog Hasanage.

Nadošlo je vrijeme, i Hasanagine su se djevojke poudale, a Marta je ostala i dalje djevojkom čekajući svoju sreću. Dvadesetogodišnja seljačka djevojka i svojim stasom i svojom prirodnom ljepotom, bujnom i dugom u dvije pletenice spletenom kestenjastom kosom, mrkim krupnim očima ispod tamnih širokih obrva privlačila je poglede građanskih mladića, kada bi god išla u čaršiju s poslom ili u crkvu k službi Božjoj. Ne potraje dugo, zaprosi joj ruku Ivan, sin vođenčara Mate. Marta se je zaprepastila, kada joj jedne večeri saopći ovo Hasanaga.

— »Ti si, kćerco, bila u mojoj kući ako i moje dijete,« reći će joj Hasanaga, — i ja te ne tjeram, ne dao Bog, meni nijesi nikad teška, ali zaprosio te je u tvojih roditelja momak tvoga zakona, a oni su meni poručili, da te upitam, jesi li voljna, da padeš za Ivana, vođenčarova sina.«

Marta je poervenila, oborila oči u pod, premislila ruke po pojasu, sva uzbuđena na pitanje svega dobrog gospodara. Činilo joj se da ne vidni ništa oko sebe osim dva vezena cvijeta snogn perzijskog čilima, u koji je oči uprla. Opazivši Hasanagina hanuma djevojčinu zabunu, da je izbavi iz vrućice, koja ju je spopela od stidljivosti, nastavi odmah:

— »Kaži ti, kćerco, mi smo ti ovdje na mjestu roditelja, ako ti se momak sviđa, dobro,

Bom — Enajst. »In će se pretrgam!« Zabolelo ga je v križu.

Bom — Dvanaest. Še se je upenjao. Ni dvignil. Da reši vsaj peščico bogastva, je zajel s prišćem, zajel s tako naglico, da mu je pljusknula v obraz — mrzla voda.

Zavedel se je, zavedel, kako je hotel več, več, več. Po prestani grozi se je zavlekel v bajto. Slišal je starega rudarja, ki se je daleč v dolini pravkar prekrizal, da našteje med češčenimi Marijami vse dogodke Jezusovih mladih let, slišal, kakor bi mu govoril prav na uho: »— ne doživi več drugega božiča, zato ga ne, ker ga je z naglavnim grehom oskrnil.« — Tiščalo ga je v prsih, kakor bi se bila prevrnila vsa ogromna gora nanj.

Teško je čakal, da ga je zamenjal na straži tovariš. Opoldne ga je pričakal. Šimen ni drčal veselo v dolino, kakor včeraj drugi, ne; opotekal se je, da ga je tovariš obdoližil pijače. Ko pa je šel po vode in ugledal primrznjen škaf, je vedel, da je Šimen poskušal natočiti svetonočno zlato, vedel, da ga ni natočil in verjel, da se je Šimen opotekal v smrt. Smilil se mu je; saj so ga vsi radi imeli.

Sveti trije kralji so prinesli k Šimnovim še enega fantiča. Kako je skrbelo očeta, kdo bo živil drobne otročice in mater. Njo je skrbelo še bolj, kaj je očetu, ki je upadal in je upognil hrbet. Nobeno rože niso pomagale.

Na pomlad, ko ves božji svet zadiga v novi ljubezni, je izvabila iz njega, kako je božičeval sam, visoko v gori pri zamrzujočem studencu.

Ni mu bilo žal trpljenja. Žena ga je izpeljala iz blodnih misli, izpeljala ljubeče, kakor znajo samo žene, ki imajo zlato srce. V gori je iskal zaklad, pa je imel doma večje bogastvo, ki ga prej ni videl. Da se vsa ogromna gora izprevrže v zlato, ne moreš kupiti z njo take ljubezni.

Brez nevolje se je do poznih let pogrezal Šimen v jama. Izmed njegovih osmih pa vsi žive na solncu, na božjem, zlatem solncu.

jasminom in šimširom vezući zlatnom žicom po tankom platnu! Koliko je puta pjevala djevojčake pjesme i ugodno čavrljala sa komšijskim djevojkama. Koliko je veselih časova provela kupajući se u bazenu, okruženu cvijećem i uresnim grmom, da je nijedno muško oko ne može spaziti, kako se s Hasanaginim djevojkama zapljuskuje vodom i praćaka poput gorske vile na bistru potoku. Za prvi Božić, što ga je Marta dočekala u nekršćanskoj kući!... Hasanaga je naredio, da se Marta svečano obuče i pade u pratnji susjede voće. Još prije pola dana Martu je odvezao u župnu crkvu. Sjutra je Hasanagina hanuma dala razne darove Marti, a njene mlade gospodariče, više njene drugarice, darovale su Marti svilene jagluke, vezene papuče i razno zimsko voće. Još prije pola dana Martu je ovezao u kolima Osman, kočijaš Hasanagin na selo u roditeljsku kuću, da djevojčice stigne još za vremena na snjiveće.

Martina braća i sestre divili su se, kako je lijepo obučena i kako dobro izgleda. Komšije su zavidljivu Marti, kako je postala pravo varoško-gospodsko dijete, a Martinu su roditelji bili oholi sa svoje kćeri. Marta je provela Božić u roditeljskoj kući i povratila se opet u službu svoje gospodarice Hasanagine hanume. O, kako li su je željno očekivale kćerke Hasanagine i kako su je toplo zagrlile, kad su je ugledale. Marta je denijela mladim gospodaricama također darove na uzrat. To su bili lješnici i orasi nanizani na vijenac, pletene šarovite seljačke čarape, sitni predmeti drvenog kuhinjskog posuda i slično. I ako su to jednostavni darovi, djevojčice su se radovale i Marti se zahvaljivale.

Tako su u zadovoljstvu i velikoj obazrivosti prema djevojci-nemuslimanki tekli dani i godine seljačke djevojke Marte u kući bogatog Hasanage.

Nadošlo je vrijeme, i Hasanagine su se djevojke poudale, a Marta je ostala i dalje djevojkom čekajući svoju sreću. Dvadesetogodišnja seljačka djevojka i svojim stasom i svojom prirodnom ljepotom, bujnom i dugom u dvije pletenice spletenom kestenjastom kosom, mrkim krupnim očima ispod tamnih širokih obrva privlačila je poglede građanskih mladića, kada bi god išla u čaršiju s poslom ili u crkvu k službi Božjoj. Ne potraje dugo, zaprosi joj ruku Ivan, sin vođenčara Mate. Marta se je zaprepastila, kada joj jedne večeri saopći ovo Hasanaga.

— »Ti si, kćerco, bila u mojoj kući ako i moje dijete,« reći će joj Hasanaga, — i ja te ne tjeram, ne dao Bog, meni nijesi nikad teška, ali zaprosio te je u tvojih roditelja momak tvoga zakona, a oni su meni poručili, da te upitam, jesi li voljna, da padeš za Ivana, vođenčarova sina.«

Marta je poervenila, oborila oči u pod, premislila ruke po pojasu, sva uzbuđena na pitanje svega dobrog gospodara. Činilo joj se da ne vidni ništa oko sebe osim dva vezena cvijeta snogn perzijskog čilima, u koji je oči uprla. Opazivši Hasanagina hanuma djevojčinu zabunu, da je izbavi iz vrućice, koja ju je spopela od stidljivosti, nastavi odmah:

— »Kaži ti, kćerco, mi smo ti ovdje na mjestu roditelja, ako ti se momak sviđa, dobro,

ako ne, opet je to tvoja slobodna volja. Mi ti ne čemo srečo zaustavljati.

— »Pa zar sem vam teška?« — Usudi se Marta kroz plač da progovori.

— »Ne dao, dragi Allah, držaćemo te i dalje ko svoje dijete. Ali da nam vaš svijet ne bi prigovarao, mi te pitamo, da slobodno kažeš, I, ako se odlučiš za Ivana, nek ti sretno bude. Naša će te kuća opet paziti i pomagati, jer ti si čestita i vrijedna djevojka, koja to zaslužuje« — dodade Hasanagina hanuma.

— »S vašom dozvolom poći ću za Ivana,« izgovori Marta, a riječ joj zape u grlu, kao da će je nešto da zaguši. Stidila se da ikoliko otkrije, da joj se Ivan dopada i da je često puta o njemu mislila i pogleda bacala, kad je god kroz bašču silazila na rijeku, gdje je s protivne strane bila Matina vodenica. Nije imala prilike, da ikada govori s Ivanom. Pa, to se ne pristojno čestitoj djevojci, da čavrlja s momcima na ulici.

* * *

Nakon dvije nedjelje bili su Martini sva-tovi. Hasanagina kuća je opremila Martu. Sva-tovi su njeni naličili više sva-tovima jedne bo-gate građanke nego sva-tovima jedne s.roma-šne seoske djevojke. Došli su i Martini rodi-telji u sva-tove. Oči su im od veselja nepre-stano bile suzne iz harnosti prema svomu agi i njegovoj hanumi, koji su sve bili pripremili za svadbu njihove kćeri. Čak i starija kćerka Hasanagina, udata u drugo mjesto, došla je da pomogne opremiti Martu in da se s njom kao svojom drugaricom oprosti. Hasanaga se je pobrinuo, da su ugledni ljudi bili Martini vjenčani kumovi.

Kad se je sva-tovska povorka kretala iz crkve nakon vjenčanja, svati su bacali na sve strane bonbone, pomiješane s komadima ržovca, limune in naranče, a svijet se je grabio: djeca su se turala, da ugrabe sva-tovski šećer.

Marta prekrivena dugim veoma prozornim bijelim velom mlade i s mirtinim vijencem povrh fesića s dukatima na glavi stidljivo je stupala gradskim ulicama uza svoga djevera. Čim su sva-tovi naljegli ispred Hasanagine kuće, Marta je bacila pogled u prozore, s kojih je Hasanagina hanuma sa svojom kćerkom gledala iza teških svilenih zavjesa, i duboko je uzdahnula. Kao da se na vijeke rastavlja s kućom svojih dobroželjitelja. Teškim korakom oborivši krupne i vlažne svoje oči prosljedila je dalje.

* * *

Prošli su dani svadbe i veselja. Miada že-nica obavljala je kućni posao s veseljem, a njezin Ivan marljivo je radio u očevoj vode-nici. Od vremena na vrijeme Marta je pohodila Hasanaginu kuću. U to umrije Ivanov otac Mate, pa je Ivan odsada postao samostalan gospodar. Ali njihova je sreća bila nakon dvije — tri godine pomućena. Marta nije imala poroda. A Ivan je počto-poto želio imati djece. To je zadavalo brige jadnoj Marti. Počela je blijediti i venuti, jer je Ivan počeo ohlađivati od svoje žene i redovito se zadržavati po krčmama i opijeti. Tako su tekle godine i go-dine. Opijeni Ivan zanemario je posao. Marta je počela u kući oskudijevati. Pošla bi češće, da se potuži svojoj gospodarici, Hasanagini hanumi. Ova ju je tješila i savjetovala, da prema Ivanu bude ipak dobra. »Tako je Bog htio, a u silu Boga čovjek se ne može boriti,« ševorila joj je hanuma.

Ivan je nastavio dalje s opijanjem. Ne-voljnoj Marti dogodilo se još viša nesreća. Na-došla bješe velika voda, pa će Ivan izaći noću u pripitom stanju, da obade svoju vodenicu i ustavi mlinove, da se ne bi vođenj kogači polomili. Oklizne mu se nega, sruši se pijan u žljeb. Zahrva ga kogač, a Ivan krsnu bolno. Vođenj kogač zaškrinu. Marta je bila nestrp-

ljiva, što se Ivan ne vraća, i izađe sa svetilj-kom u ruci, da vidi, šta je s njim bilo. Kad ima šta vidjeti! Jedan je mlin ustavljen, a u kogaču prepoznala ispremotano Ivanovo tijelo. A joj, lele meni nestretnoj! Sruši se jedna Marta u vodenici pokraj sanduka za brašno. Dugo je ležala na podu u nesvjestici. Podiže se nakon jednog sata i uputi onako tužna i slomljena Hasanagini kući.

Sjutra dan sav je grad govorio o tragediji ne-srećne obitelji. Sažaljavao je i Martu i Ivana. A Hasanaga i njegova hanuma tješeci ne-srećnu Martu govorili su joj: »Tako je dragi Bog htio, ali mi te nećemo ostaviti. Uvijek ćeš u nama naći siguran oslon.

Sprovođ je bio Ivanu. Marta iznemogla od plači i teške tuge, odjevena u crninu ostala je kod kuće među ženama, koje su je tješile. Previjala se od boli i žalosti za svojim mužem. Brbljaju žene. Jedna će:

— Ah, da ima makar poroda, da je ne-srećnicu razgovara u žalosti!

Druga:

— Da joj je bar tko od roditelja živ. Da se nije Ivan mnogo zadužio!

Marti se srce cijepa od žalosti, a brbljarije i sažaljevanje žena još joj više povređuju ranu. Najvoljela bi, da je sama, da nikoga ne sluša, ne gleda. —

I taj je crni dan prošao, a nastali su dani tuge, nevolje i samoće. Marta je redovito primala pomoć od Hasanagine kuće. Hasan-agina hanuma je naročito pazila Martu, da joj ublaži bijedu i utješi tešku tugu. Ali i Martu je počela da podgriza boljetica. Udrilo joj blijedilo u lice. One nekad divne, krupne oči upale su duboko u očne duplje, pa odavahu strašan pogled. Nekat pune i jedre prsi upale su, a uspravno tijelo Martino počelo je da se previja kao pod teškim teretom. Njena bujna kestenjasta kosa počela je da sijedi i opada.

Zena u četrdesetim godinama, oslabila i osta-rila kao da joj je šesdeset. Rjede je odlazila Hasanagini kući. Konačno je legla u postelju shrvana od slabosti. Vrućica ju trese svaki dan. Sama je sebi omrznila.

Šta je Bogu skrivila, da je ovako nesrećna!

* * *

Ponoćka je svršila. Zaječe zvona s tornja župne crkve. Pred Martinim očima zatrepiti svjetlo mnoštva svijetla. U ušima zabruje skladni tonovi božićne pjesme: U se vrime godišta — Sad joj produ srsi kroz iznemoglo tijelo, sad ponovno utone u vrućicu. Upre oči u slabo svjetlo kandila, sklopi ruke na molitvu. Najednom je zahvati jači hropac u grlu. Za-kašlje se naglo i teško, oči joj se ukočiše, naslonjena o postelju sruši se onesviještena. Hropac iščezaje, dihanje prestaje, a usne je jedva šapću: Marijo, Isuse, pomoz!

Uljeno svjetlo je treperilo i polagano gi-nulo. Vatra je u peći već iščezla, a u Martinoj sobi nastane grobna tišina. Ne čuje se više ni bolni uzdah ni teški hropac bolesne Marte.

— — — Rano ujutro Hasanagina hanuma pošalje svoga staroga slugu Osmana, da od-nesu Marti naročito pripremljeno jelo za Božić i novu kućnu haljinu na dar. Otvorivši vrata stari Osman zaprepasti se, kada vidje ukočenu Martu sa grčevito sklopljenim rukama. Hladno-vlažan zrak zapuhnu Osmana poput grobnog zadaha. Soba ne bijaše više stan živih nego grob mrtvih.

Osman se vrati odmah, da donese tužnu vijest svojim gospodarima o Martinoj smrti.

Tako je Marta u ovoj svetoj noći sanjerala o svojoj mladosti i onom veselom Božiću, s kojim je počela život u gradu, a ovaj joj je bio tužan, jer je u njemu usnula za navijek...

Ljudska posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezom v Ljubljani

obrestuje hranilne vloge po najugodnejši obrestni meri, vezane vloge po dogovoru brez vsakega odbitka. — Svoje prostore ima tik za frančiškansko cerkvijo v lastni palači, zidani še pred vojsko, iz lastnih sredstev. — Poleg jamstva, ki ga nudi lastna palača, veleposestvo in drugo lastno premoženje, jamčijo pri Ljudski posojilnici kot zadrugi z neomenjenim jamstvom za vloge vsi člani z vsem svojim premoženjem, ki presega večkratno vrednost vseh vlog.

Hranilne vloge znašajo nad 300 milijonov kron

5 lepih pisarn. sob

v II nadstropju, odda takoj skupno ali posamič Pokoj-rinski zavod v Ljubljani — Gledališka ulica. 7314

POLENOVKA

ramočena.

FR. KHAM

Ljubljana,

nasproti hotela »Union«.

Naprodaj:

kerbid, smole, poper, solitar, riž in ajdova kaša - v trgo-vini pri VID MURKO, Mari-bor, Meljska cesta št. 24

Dekorat. rastline

kakor: palme, lovorje itd., v veliki izbiri ima vedno cve-tličarna P. ŠIMENC, Ljub-ljana, Sv. Petra cesta št. 33.

Steklena strešna opeka

je zopet na zalogi pri ZDRUŽENIH OPEKARNAH D. D. v Ljubljani.

Oddam pekarno

v najem, event. tudi pro-dam. Naslov pove uprava lista pod številko 8458.

Modna šivilja

MARIJA KRMELJ

Ljubljana, Beethovnova 9/II.

izdeluje po meri večerne in promenad. obleke, kostume, plašče in bluze. Vsa popra-vila in moderniziranja. — Cene zmerno. 8277

Radio-aparate

slovitega sistema »SITL« (čuje se celo Amerika) pro-daja LJUBLJANSKA KO-MERCIALNA DRUŽBA — Ljubljana, Bliciweisova c. 18.

Veseli vsi kipe božični pa beže ker stoji na plan zbiranja

Evropa prva izdajo valnice:

Rastlinska destilacija

E. JERAS in DRUG

Ljubljana — Meste

ZLATOROG TERPENTINOVNO MILO

Pesnik mu je dal lepo ime kemik pa idealno sestavo!

Terpentín je bil že od nekdaj znan kot izvrstno sredstvo za čiščenje madežev in ga uporabila kot tako vsaka gospodinja. Kakovost ZLATOROG MILA je povsod znana, kar dokazuje njego-va splošna uporaba in pri-ljubljenost. — Ta dva mogočna čistilca sta združena v ZLATOROG TERPENTINOVEM MILO v neprekosljivo naše pralno sredstvo. Ne-pravite tudi Vi poskus in kupite idealno milo: v vsakem 1000. kosu je vprešan zlatnik za

10 frankov

Tvrđka A. Senčar in sin v Ptuj

želi vsem svojim cenjenim

odjemalcem in dobaviteljem

vesele božične praznike in srečno novo leto

Strojne tovarne in livarne d. d. Ljubljana

Stroji za obdelovanje lesa
Turbine Transmisije
Železne konstrukcije
Sesalke Brizgalne
Zvonovi Železolivarna
Kovnolivarna